

Taula 15.27 Relació entre la tipologia d'origen geogràfic-social i la tipologia de centre a la infància.

	NADIUS					NO NADIUS	
	C.Mitja alta	C.mitja	C.Mitja adults	C.Mitja rural	C.Baixa inmigrats	Nort.E.	Sud.E.
Molt Control Religiosa	2.6	9.3	19.3	12.5	6.8	7.4	9.0
Bastant Control Religiosa	37.7	37.9	47.2	37.5	33.3	37.7	35.9
Poc Control Activa	29.8	11.0	5.5	2.1	6.2	5.7	5.1
Poc Control Acadèmica	7.9	12.1	10.1	16.7	18.5	15.6	21.8
Poc Control Estatal	21.9	29.7	17.4	31.3	35.2	33.6	28.2
	100 (114)	100 (462)	100 (109)	100 (48)	100 (324)	100 (122)	100 (78)

XVI. LES ACTITUDS SOCIALS DELS ESTUDIANTS DE MAGISTERI.

L'objectiu central d'aquest capítol és posar a prova les nostres hipòtesis pel que fa a la diferència d'actituds entre els estudiants de magisteri i els de les altres carreres, a l'ensem que les que fan referència a la identificació professional i al context de la infantesa dels enquestats.

Els indicadors utilitzats són els següents:

Ens limitarem a treballar amb les quatre escales que tenen a veure amb l'autoritarisme tal com ha estat explicat algunes pàgines més endarrera i les fem servir normalitzades amb qualificacions "zetes", car d'aquesta manera la comparació es fa possible. Les anomenem DEM., OPT., TOL, FLEX., i fan referència respectivament a l'actitud democràtica, contrària a l'autoritarisme mesurat per l'escala F., a l'actitud Optimista, Tolerant i Flexible.

Hem preferit prescindir de les altres escales d'actitud ja que disposem d'indicadors directes de les actituds polítiques que són més fiables, i, el tercer factor, format per les escales NOR i NID, deixant de banda el seu interès teòric, no ens forneix prou garantia des d'un punt de vista operatiu.

Portarem l'anàlisi a tres nivells diferents: En primer lloc ens interessa veure la diferència d'actituds entre les diferents Escoles i Facultats i segons el grau d'identificació amb la carrera docent; en segon lloc, cladrà fer l'anàlisi segons els atributs personals de més significació: classe social i sexe; i per últim, haurem de tenir en compte la influència del context de la infantesa en

les diferents actituds relacionades amb l'autoritarisme.

16.1. Identificació Política.

Les dades de la taula 16.1 ens mostren les opcions polítiques de tots els universitaris enquestats distingint a quin partit votarien a unes eleccions al parlament de Madrid i a unes al Parlament de Catalunya. Recordem, per situar millor els resultats, que el qüestionari es va passar durant el curs 1981/82 uns mesos abans de les eleccions de l'octubre del 1982 al Parlament de Madrid.

Val la pena ressaltar alguns aspectes dels resultats, tot i tenint en compte que l'objectiu del treball no és directament aquest:

a) L'elevat nombre d'universitaris que es desinteressen explícitament de les votacions polítiques. Al mateix temps, encara que no amb el mateix significat, cal destacar el nombre important dels que no volgueren contestar a la pregunta.

b) En el conjunt de la nostra mostra, els percentatges que obtenen els partits anomenats d'esquerres és superior als de Centre i Dreta. Aquests resultats quedaren qualificats més endavant al fer l'anàlisi per facultats, ja que estan esbiaixats per causa de les limitacions de la mostra, expressades diverses vegades.

c) La diferència entre les eleccions a les Corts de Madrid i al Parlament de Catalunya confirma la tendència, tantes vegades apuntada en els estudis electorals, consistent en l'increment de vots pels partits que són percebuts per l'electorat com a més lligats a Catalunya, en el segon cas.

16.1.1. Identificació política segons Facultats i Escoles.

Com ja sabem, disposem en el qüestionari d'un indicador que ens dóna la identificació política dels enquestats segons la seva pròpia classificació, prescindint del fet electoral. És interessant treballar amb aquest indicador ja que té l'avantatge de reduir el nombre de respostes inclassificades pràcticament a la meitat i al mateix temps la seva coherència amb els indicadors electorals és molt elevada, com es pot veure en la taula

a) Els resultats ens mostren (taula 16.2) que la Facultat de Medicina és el Centre Universitari amb més tendència al Conservadorisme i que justament l'Escola de Magisteri és el Centre que presenta una tendència més elevada cap al radicalisme.

Cal dir que les distribucions de Magisteri, de Lletres i d'Assistents Socials són pràcticament iguals.

b) Econòmiques i Ciències també presenten una tendència superior al Conservadorisme que Lletres. Destaca, però, la major heterogeneïtat del curs d'econòmiques i l'elevat percentatge d'estudiants de Ciències que no s'han volgut identificar.

c) L'Escola d'ATS de l'Hospitalet és la que presenta la freqüència més alta a favor de l'esquerra socialista, fenomen que no deu ser aliè a la composició social de l'alumnat d'aquell centre universitari i, fins i tot, a la seva localització geogràfica.

16.1.2. Identificació política segons especialitat i torns a l'Escola de Magisteri.

Les distribucions de les dues taules adjuntes (16.3 i 16.4), referides a l'Escola de Magisteri ens permeten afirmar el següent:

a) Hi ha una diferència marcadament significativa entre el torn de matí i el torn de vespre, aquest últim amb una tendència superior al radicalisme. En els dos torns la moda se situa en l'esquerra socialista amb un percentatge pràcticament igual, entorn del 45%, però al torn del vespre el percentatge d'alumnes identificats amb l'esquerra comunista o l'extrema esquerra es molt superior al percentatge del matí. Al revés passa, lògicament, pel que fa a les tendències de dreta i de centre.

b) La comparació entre especialitats ens mostra que la més radical és la de Ciències Socials, aspecte que guarda coherència amb les troballes d'altres recerques (taula 16.4). Se situa en segon lloc, l'especialitat de Filològiques. L'especialitat de Pre-escolar ens apareix, junt amb els primers, com la més conservadora.

16.1.3 Identificació política segons origen social i sexe.

La taula nº 16.5 ens mostra la distribució obtinguda de la identificació política segons la categoria socio-professional del pare i el sexe dels alumnes.

Els resultats obtinguts són els següents:

a) En principi cal destacar que no s'observen diferències importants ni segons l'origen social, ni segons el sexe. Sembla, doncs, que la influència de la cultura

estudiantil en allò que té d'homogeneïtzador juga un paper important.

b) Podem observar, però, una certa tendència cap a les opcions més esquerranes entre els fills de les categories socio-professionals més baixes (Administratius i Treballadors Manuals).

c) Només entre els fills dels Administratius els homes són significativament més radicals que les dones: el percentatge d'esquerra comunista i extrema esquerra és significativament més elevat.

En definitiva, hem obtingut uns resultats que són congruents amb les expectatives teòriques, però amb unes diferències molt poc remarcables entre les diferents categories.

16.2. La Identificació religiosa dels enquestats.

En el capítol anterior ja comentàvem la diferència entre el nombre de pares confessionals i el nombre de fills. A la taula 16.6 podem constatar que en el moment actual només un 15% dels estudiants universitaris es declaren catòlics practicants.

Comparant la distribució dels estudiants de Magisteri, que no presenta cap diferència remarcable del conjunt d'universitaris, amb els mestres en exercici ja sigui de l'any 1972, ja sigui de l'any 1974 (Masjuan, 1974 i 1976) podem observar que el nivell de creences ha disminuït.

A la taula 16.7 podem observar comparativament com els propis estudiants de magisteri consideren el seu grau de seguretat en la fe de quatre creences bàsiques de la religió catòlica. La distribució estadística ens mostra el següent:

a) Partim d'un nivell de creences inferior al que tenien els mestres en exercici 10 anys endarrera (Masjuan 1974).

b) Es dóna un fort procés de secularització en totes les creences, molt superior al dels mestres en exercici l'any 1974. Tal com l'any 1974, la creença més institucionalitzada, és a dir la fe en l'Església catòlica, és la que presenta un grau de seguretat inferior. Però, mentre que, en aquell estudi, a més a més, era la creença més afectada del procés de secularització això no passa avui entre els universitaris, ja que, si fa o no fa, totes estan afectades igualment.

c) Val la pena destacar la importància que adquireix la categoria definida amb l'expressió "cristià sense adhesió a cap església". En l'estudi de 1976 representava el 9% dels enquestats i, en canvi, en aquesta recerca agrupa prop del 19% dels estudiants de magisteri. A parer nostre és un símptoma més del procés de secularització.

d) Tal com es podria esperar, entre els estudiants de magisteri, el percentatge de catòlics practicants és més gran al torn de matí que al de vespre i el percentatge d'agnòstics i ateus és més gran al torn de vespre que al de matí.

e) Les diferències entre els diferents centres universitaris són febles.

Destaca l'Escola d'Assistents Socials pel nombre de catòlics practicants i la Facultat de Medicina pel nombre global de catòlics, considerant tant els practicants com els que no ho són. També el nombre total de catòlics és superior a Magisteri que a Lletres. L'escola d'Infermeria és la que presenta el percentatge més baix de catòlics

practicants, si bé la suma entre els catòlics practicants i els que no ho són no és inferior a la de molts altres centres.

L'anàlisi a partir de les categories d'agnòstics i ateus no dóna cap diferència significativa.

16.3. Els canvis intergeneracionals en la identificació ideològica explícita.

Ja que una de les hipòtesis bàsiques d'aquesta recerca és la influència del context de la infantesa en les actituds autoritàries, sembla lògic que prèviament fem una lleugera anàlisi de la similitud o disimilitud intergeneracional pel que fa a la identificació política i religiosa expressada explícitament.

Cal tenir en compte, per interpretar les dades, que no disposem de cap indicador directe de la posició política o religiosa dels pares dels alumnes i, per tant, només podem extreure conclusions a partir de la visió subjectiva que els propis estudiants donen de llurs pares; presumiblement els resultats deuen tenir un valor més aviat qualitatiu que no pas quantitatiu.

En les taules nº 16.10 i 16.12 comparem, en paral·lel, la posició política i religiosa del pare, de la mare i de l'alumne. D'aquests resultats se'n poden treure algunes conclusions interessants:

a) La percepció que els fills tenen de la identificació política del seu pare i de la seva mare és practicament la mateixa; en canvi, a nivell religiós, el nombre de mares percebudes com a catòliques practicants és superior al nombre de pares. La mateixa pauta s'observa si

considerem la categoria dels agnòstics i la dels ateus.

b) Observem una diferència molt remarcable entre les opcions polítiques dels fills i les dels pares. Mentre que, en els pares predominen els que queden identificats com a de centre o de dreta, en els fills predominen els que s'auto-classifiquen com a d'esquerres.

c) Igualment es dóna una tendència a la secularització dels fills en relació a llurs pares. Hi ha una disminució molt substancial del percentatge de catòlics practicants i dels no practicants, i, per contra, un increment de les tres categories més secularitzades: cristià sense adhesió institucional, agnòstic i ateu.

16.3.1 Canvis intergeneracionals en la identificació política.

Els resultats indicats anteriorment es veuen molt més precisament a l'analitzar la taula creuada entre la identificació del pare i la dels fills. (Taula 16.11). Veiem clarament la influència de la família, però constatem una tendència a evolucionar cap a l'esquerra per part dels fills. En definitiva, quan la família és de dretes o de centre hi ha probabilitats que els fills també ho siguin però n'hi ha més que siguin d'esquerres. Quan una família és d'esquerres no hi ha pràcticament cap probabilitat que els fills siguin de dretes.

Es dóna, a més, la tendència a fer una opció més esquerrana com més ho és la de la família. És a dir que la probabilitat de ser comunista és més alta si el pare és comunista que si el pare és socialista, i si és socialista que si és de centre. Igualment la probabilitat de ser

socialista és més alta si el pare és de centre que no pas si 'es de dreta.

D'una manera resumida podem expressar numèricament els resultats:

Fills més dretans que el pare: 5%; Fills igual que el pare: 38%; Fills més a l'esquerra que el pare: 57%.

Quan el pare és de centre i de dreta, el fill és el mateix en un 28% dels casos, és socialista en un 57% i és Comunista o d'Extrema esquerra en un 15% dels casos.

Quan el pare és d'esquerres, el fill és de centre o de dreta en un 3% dels casos, és socialista en un 62% i és comunista o d'extrema esquerra en un 35% dels casos.

16.3.2. Canvis intergeneracionals en la identificació religiosa.

La taula 16.12 ens mostra la relació entre les creences religioses atribuïdes al pare i les dels respectius fills. Podem observar una tendència similar a la que fèiem notar unes pàgines endarrera al referir-nos a la identificació política. Constatem la influència de les creences familiars en les creences dels fills però al mateix temps comprovem l'existència d'un procés de secularització intergeneracional. Tal com abans, quan el pare és creient, és més probable que el fill ho sigui i si el pare no és creient també és més probable que el fill tampoc ho sigui.

La tendència a la secularització de les creences la veiem clarament si observem que el 42% dels fills tenen una identificació religiosa més secularitzada que el pare. L'estructura de les dades és semblant a la que ens donava la distribució segons identificació política, tot i que lògicament no són resultats homogenis que permetin una

comparació exacta.

Mentre que era molt poc probable que els fills manifestessin tendències més dretanes que el pare, no passa exactament el mateix quan es tracta de la identificació religiosa: són creients un 36% de fills de pare no creient; són confessionals un 19% de fills de pare no confessional i són practicants un 8% de fills de pare no practicant.

D'una manera resumida podem expressar tots els resultats així:

Un 13% d'estudiants tenen una identificació religiosa menys secularitzada que llur pare, un 45% la tenen igual i un 42% fan una opció més secularitzada.

Quan el pare és creient, el fill també ho és: en un 76% dels casos; el fill és agnòstic en un 14% i el fill és ateu en un 11% dels casos.

Quan el pare és agnòstic o ateu el fill és creient en un 36% dels casos, agnòstic en un 31% i ateu en un 33% dels casos.

Quan el pare és confessional (practicant o no practicant), el fill també ho és en un 61% dels casos, és cristià en un 16%, agnòstic en un 13% i ateu en un 11% dels casos.

Quan el pare no és confessional el fill ho és en un 19% dels casos, és cristià en un 34%, agnòstic en un 25% i ateu en un 23% dels casos.

Quan el pare és catòlic practicant el fill també ho és en un 38% dels casos, és catòlic no practicant en un 29%, cristià en un 18%, agnòstic en un 9% i ateu en un 7% dels casos.

Quan el pare és catòlic no practicant el fill és catòlic practicant en un 8% dels casos, catòlic no practi-

cant en un 36%, cristià en un 21%, agnòstic en un 19% i ateu en un 16% dels casos.

16.4. Les actituds socials i les variables bàsiques d'Identificació.

En aquest apartat relacionarem la tipologia ideològica, que ens ofereix una visió sintètica de les actituds socials, i les quatre actituds directament relacionades amb l'autoritarisme amb les variables bàsiques que identifiquen un individu com a persona social.

16.4.1. Tipologia ideològica i variables bàsiques.

La tipologia obtinguda a partir de l'anàlisi de correspondències múltiples, tal com hem explicat unes pàgines més endarrera, ens dona una classificació dels subjectes de la mostra segons llurs actituds predominants. Recordem que el primer eix de l'anàlisi discrimina entre individus emfàtics i no emfàtics, la qual cosa dona un interès especial al tractament del tema, ja que ha estat un dels cavalls de batalla dels estudis sobre actituds.

16.4.1.1. Metodologia.

Relacionem la tipologia ideològica amb l'origen social i el sexe. Introduïm també amb una finalitat més a viat il·lustrativa la relació amb una variable, construïda també a partir de l'anàlisi de correspondències, sobre l'estatus social, que introdueix, entre d'altres, la dimensió nadiu/immigrat.

16.4.1.2. Resultats

De les distribucions estadístiques que podem observar a les taules nº 16.14 i 16.15, en podem treure les següents conclusions:

a) Les dones ofereixen un percentatge significativament superior que els homes en la categoria "Indecís". No emfatitzar les respostes i fins i tot triar l'opció central, indefinida totalment, és, doncs, un atribut principalment femení.

b) Complementàriament a l'afirmació anterior podem observar que hi ha més homes que dones en les dues categories emfàtiques amb un contingut social, és a dir, en els Autoritaris i en els Radicals.

c) En canvi, la tercera categoria d'emfàtics, els tolerants, no presenta diferència entre homes i dones. En definitiva, això vol dir que les dones són més emfàtiques quan afirmen valors relatius a la llibertat i a l'antidogmatisme sense tant de contingut en la dimensió radical-conservadora.

d) És potser sorprenent que la categoria dels Autoritaris no presenta cap diferència segons l'origen social. Tant pot ser degut a un resultat objectiu com al fet que ja hem indicat de la poca consistència interna d'aquesta categoria.

e) Hi ha una certa relació, més aviat en els homes, entre l'origen social i les categories que tenen a veure amb la dimensió radical-conservadora en la direcció esperada, sense que les diferències siguin gaire rellevants.

f) Tot i el que hem afirmat anteriorment d'una manera general, els fills dels autònoms i dels administratius presenten un percentatge més alt, estadísticament no significatiu, de Radicals que els fills de treballadors manuals, els

quals presenten un percentatge relativament elevat i significativament més alt que el dels fills d'autònoms i d'administratius en la categoria de Tolerants emfàtics, cosa que en principi contradiu les expectatives i és interessant sociològicament.

g) En la tipologia d'estatus (16.15) podem observar com el percentatge de fills d'autònoms de més de 25 anys que queda classificat com Radical és molt superior al de les altres categories. Probablement es tracta dels que estudien Magisteri al torn de vespre.

16.4.2. Les actituds relacionades amb l'autoritarisme i les variables bàsiques.

Un cop feta l'anàlisi segons la tipologia ideològica, que ens ofereix una visió de conjunt, ens cal aprofundir en el tema fent servir les quatre escales d'actituds relacionades amb l'autoritarisme.

16.4.2.1. Metodologia

Procedim a l'anàlisi de les diferències de mitjanes aritmètiques de les submostres de tres variables bàsiques: l'edat, el sexe i l'origen social.

Els resultats obtinguts al fer l'anàlisi global per sexe ens han aconsellat ampliar-lo a cada una de les Facultats Universitàries, atesa la desproporció d'alumnes de Magisteri en la mostra global. No ho hem pogut fer en els alumnes d'Escoles Universitàries, llevat del cas de la de Magisteri, perquè no hi ha un nombre d'homes suficient.

16.4.2.2. Resultats.

De la lectura de les taules 16.16 i 16.17 en podem extreure les següents conclusions:

a) Les dones es mostren més autoritàries, més intolerants i més rígides que els homes; no hi ha, en canvi, cap diferència pel que fa a l'Optimisme. En principi, doncs, aquests resultats apareixen contradictoris amb l'expectativa que els homes són mentalment més durs que les dones.

Els resultats obtinguts als diferents centres al distingir entre homes i dones són realment interessants de cara a les nostres hipòtesis.

Les úniques diferències significatives segons el sexe es donen a l'Escola de Magisteri, on es compleixen les tres diferències que abans hem esmentat, lògicament, encara més ressaltades i a la Facultat d'Econòmiques on les dones són més optimistes que els homes.

Observi's que, encara que les diferències no surtin estadísticament significatives a causa del nombre reduït de casos, en tots els centres Universitaris, llevat del de Magisteri, les dones són més Optimistes que els homes, la qual cosa estaria d'acord amb l'expectativa que la duresa és una característica més aviat masculina.

És remarcable de cara al nostre treball que en el cas de la Facultat de Lletres no solament no hi ha diferència significativa segons el sexe en cap de les tres escales abans esmentades sinó que, a més a més les diferències observades són realment petites. El mateix passa en el cas de Medicina, si bé no té tant d'interès perquè es tracta d'un centre de característiques molt diferents pel que fa a la professió docent.

A la facultat de Ciències les dones són com a Medicina més rígides i més autoritàries que els homes (encara que la diferència no és significativa).

A la facultat d'econòmiques les dones apareixen en les quatre escales com a menys autoritàries, més optimistes, més tolerants i més flexibles que els homes, en l'última escala amb molt poca diferència.

Hem de concloure, doncs, que la rigidesa, la intolerància i l'autoritarisme no sempre són atributs femenins com en el cas de l'Escola de Magisteri.

b) No trobem cap relació interpretable pel que fa a l'Optimisme, la Tolerància i la Flexibilitat, segons l'edat.

En canvi, són molt remarcables les diferències que hi ha en l'Escala DEM: els joves tendeixen a ser més autoritaris que els grans. És l'únic lloc del nostre treball on trobem una diferència de més d'una desviació típica, concretament entre la categoria de 18 anys i la de 26 anys. La categoria de 27 anys i més és molt heterogènia, però, tot i així, presenta una mitjana molt més alta en l'escala DEM que la de 18 anys.

La relació amb l'edat és clara àdhuc entre els grups que componen la població universitària normal, entre 18 i 22 anys, la qual cosa és més rellevant, ja que els grups de més edat corresponen als alumnes de tarda principalment de Magisteri.

c) L'anàlisi per origen social ens mostra el següent:

L'escala DEM ens mostra una clara gradació segons l'origen social d'acord amb les expectatives. Els alumnes de més estatus són més autoritaris que els alumnes de menys.

Els fills de quadres superiors tendeixen a ser més

optimistes i més flexibles, en el primer cas sobretot en vers els fills de treballadors manuals mentre que en el segon cas no. No trobem cap diferència significativa pel que fa a la tolerància.

16.5. El context de la Infantesa i les actituds socials.

Seguint el mateix procediment que en l'apartat anterior utilitzarem dos tipus d'indicadors de les actituds socials: la Tipologia Ideològica i les quatre escales d'actitud relacionades amb l'autoritarisme.

L'interès teòric d'aquest apartat rau en el fet de descobrir la influència d'un context familiar o escolar més o menys autoritari a la infantesa en les actituds socials. Ja hem indicat altres vegades que la metodologia utilitzada, a partir d'un qüestionari passat a universitaris adults, ofereix moltes limitacions però també cal dir que és original i poc emprada, i conseqüentment pot oferir alguns resultats interessants dels quals en podran sortir hipòtesis que hauran de ser comprovades amb uns procediments més acurats.

16.5.1. La Tipologia Ideològica i el context de la infantesa.

Anem a veure, en un primer moment, si podem detectar alguna relació significativa entre els tipus ideològics, expressió sintètica d'un conjunt d'actituds, i alguns indicadors de la infantesa dels subjectes tal com l'han percebut de grans.

16.5.1.1. Metodologia

Tan en aquest apartat, com en el posterior, hem seleccionat un conjunt d'indicadors del context de la infantesa que fan referència tant a la situació familiar com a la situació escolar i que detallem a continuació. Per últim, hem utilitzat també la classificació sorgida de l'anàlisi de correspondències múltiples que té en compte ítems familiars i escolars.

En concret els indicadors són els següents:

- Percepció del control familiar sobre les decisions (P.52).
- Percepció de la relació paterno-filial (P.55)
- Percepció de la religiositat de la família en la infantesa (P.57).
- Percepció del rigor moral de la família en la infantesa (P. 57b)
- Percepció de les relacions mestres-alumnes (P.64).
- Tipus d'escola a l'EGB (P.60).
- Existència o no de coeducació a l'Escola (P.67).

16.5.1.2. Resultats.

Les distribucions estadístiques adjuntes ens permeten ressaltar les dades següents:

a) En tots els indicadors que estan construïts a partir d'una gradació, on s'hi troba una categoria central que expressa el dubte, hi ha una certa relació entre aquesta categoria i el tipus Indecís. És a dir, els que han quedat classificats com a indecisos en la tipologia tendeixen a ser-ho en totes les qüestions valoratives del qüestionari.

b) En els dos primers indicadors sobre control de decisions i percepció de les relacions paterno-filials destaquen només dues coses: D'una banda la poca incidència, a partir d'aquests instruments de mesura, del context percebut a la infantesa en les actituds. D'altra banda, les situacions de poc control a la infantesa i les relacions menys autoritàries s'associen a un augment del percentatge de Radicals.

Curiosament, en el cas del segon indicador podem observar que també en la categoria de màxim autoritarisme familiar s'ha incrementat la proporció de Radicals encara que la diferència no és significativa a causa del nombre reduït de casos. El tipus Radical es veu afavorit en un ambient liberal en l'actualitat encara que les relacions paternes hagin estat més autoritàries.

c) Els indicadors sobre la religiositat i la moralitat familiar ofereixen uns resultats més interessants. Els ambients més religiosos i amb més pressió moral fan augmentar la proporció de Conservadors mentre que els ambients amb menys pressió moral i menys religiositat incrementen la proporció de radicals.

Tal com abans, el percentatge de radicals també augmenta en el cas d'una religiositat alta, cosa que no passa amb la moralitat familiar, és a dir, es dóna en famílies molt religioses però menys controladores de la conducta.

d) La percepció d'un gran autoritarisme en les relacions mestre-alumne s'associa justament amb un increment del tipus Radical.

Per altres capítols del treball sabem que individus Radicals justament per pertànyer a un estatus social baix, han anat a escoles molt tradicionals i autoritàries.

e) Observi's com el percentatge de Conservadors augmenta en les categories que no van practicar la coeducació i com el percentatge del Tipus Tolerant Emfàtic s'incrementa en les categories que han assistit a una escola mixta.

En canvi, i d'una manera coherent amb el que hem afirmat anteriorment, el percentatge de Radicals s'incrementa entre aquells que no han practicat mai la coeducació, o només l'han practicada a l'EGB, és a dir, que han viscut contextos escolars menys liberals.

f) La tipologia de síntesi ens acaba de completar el que hem dit fins ara: Observi's que els percentatges més alts de Radicals els trobem en els dos extrems: en la categoria "Molt control-E. Religiosa" i en la categoria "Gens control-E. Estatal", i sobretot en els homes, encara que la primera diferència no és significativa a causa del poc nombre de casos.

g) La situació de "Molt control-E. Religiosa" també s'associa a un increment dels autoritaris en el cas dels homes, encara que la diferència no és significativa a causa del poc nombre de casos.

h) Per últim, un aspecte interessant que ens ofereix les dades és el següent: Mentre que l'escolarització en una acadèmia no forneix per ella mateixa un increment de la categoria dels Indecisos ni les situacions de poc control familiar fan incrementar aquesta categoria, quan es donen les dues condicions, poc control i escolarització en una acadèmia, s'incrementa significativament el percentatge d'indecisos de la població femenina. (1)

(1) Hem fet a més a més una anàlisi multivariada tenint en compte l'origen social i hem pogut constatar que aquesta tendència es dona en tot tipus d'estatuts, però que en els fills d'obrers immigrants és on hi ha un predomini d'indecisos superior. En definitiva ser dona, anar a una acadè -

i) La situació de "Poc control-E. Activa va associada en els homes a un increment del tipus Conservador.

16.5.2. El context de la infantesa i les actituds autoritàries.

Podem anunciar la nostra hipòtesi de treball de la manera següent: Un context familiar autoritari afavoreix les actituds autoritàries; Un context escolar autoritari tendeix també a produir actituds favorables a l'autoritarisme.

16.5.2.1. Metodologia.

Utilitzem un conjunt d'indicadors del nostre qüestionari que, tal com hem dit altres vegades, ens indiquen la percepció subjectiva del context de la infantesa.

En concret, els indicadors utilitzats són:

La percepció del control familiar sobre les decisions (P. 52)

La percepció de la relació paterno-filiar. (P. 55)

La percepció de la pressió religiosa familiar a la infantesa (P. 57)

La percepció del rigor moral de la família a la infantesa (P. 80).

Pel que fa a l'escola hem escollit l'indicador més lligat directament amb el tema, o sia, el que es refereix a la percepció de les relacions mestres-alumnes i el que dóna compte de l'existència o no de coeducació com a in-

nia, tenir poc control familiar, i ser filla d'immigrants són quatre variables que generen INDECISIÓ.

En els fills dels quadres superiors la categoria POC control E Activa incrementa la proporció de Tolerants emfàtics.

dicador indirecte del nivell de permissivitat del centre.

D'una manera més sintètica hem utilitzat també la tipologia de control a la infantesa que té en compte tant la família com l'escola.

16.5.2.2. Resultats.

A partir de les dades que transcrivim a continuació podem apuntar les conclusions següents:

a) L'Escala d'Optimisme presenta un comportament diferent que les altres, tot i pertànyer teòricament a la dimensió blanesa-duresa mental i haver sortit empíricament en el mateix factor.

Els ambients més religiosos tendeixen a produir actituds més optimistes i més moralitzants.

Ambdós fets deuen ser els responsables que aquesta escala no presenti cap diferència significativa ni en l'indicador de control de les decisions ni en el que es refereix a les relacions paterno-filials.

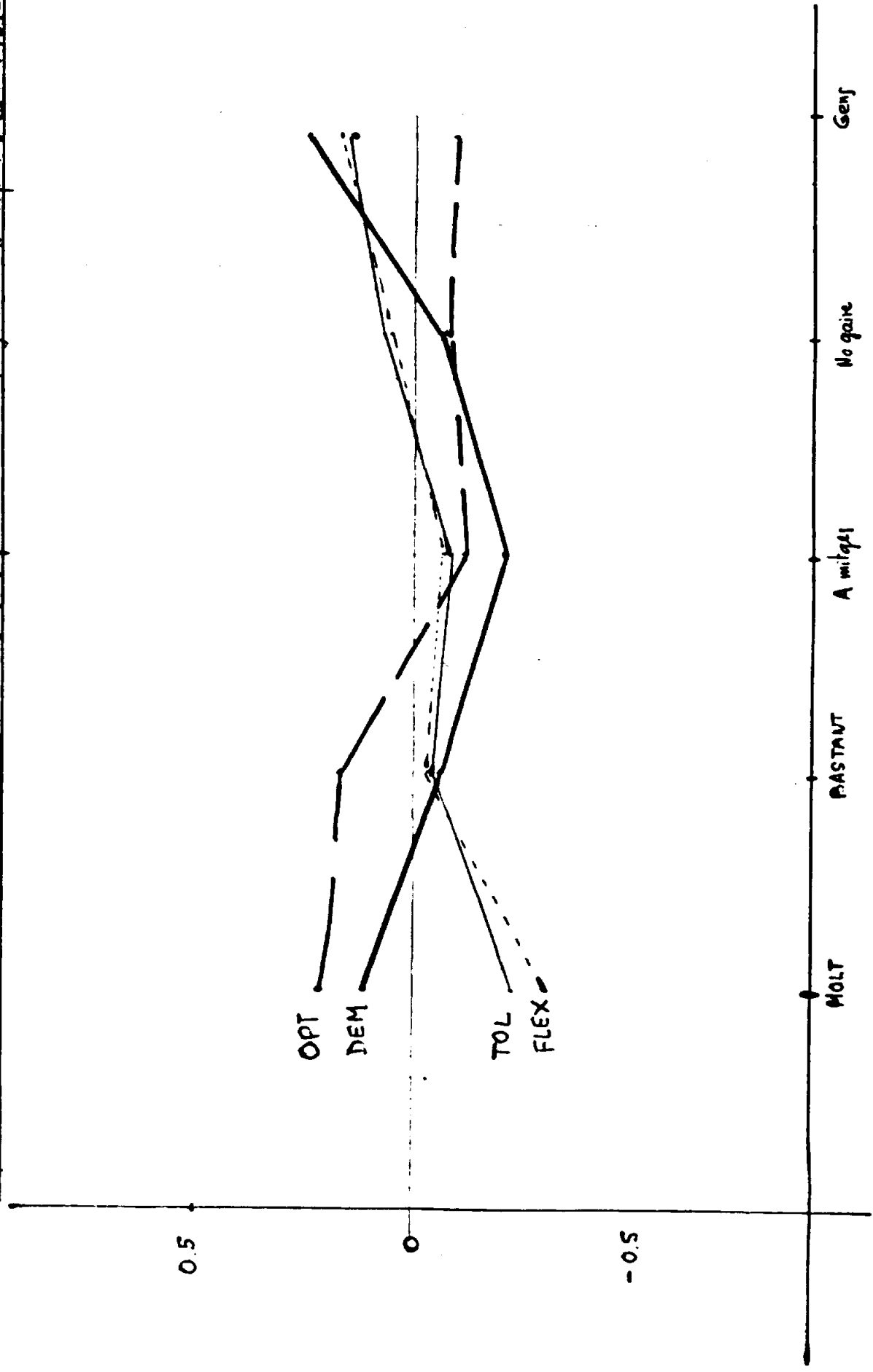
Recordem que no es tracta de l'escala d'Optimisme religiós, que l'hem descartada de l'anàlisi, i per tant els resultats són més rellevants.

b) La nostra hipòtesi es confirma clarament en tres dels indicadors referents a la família:

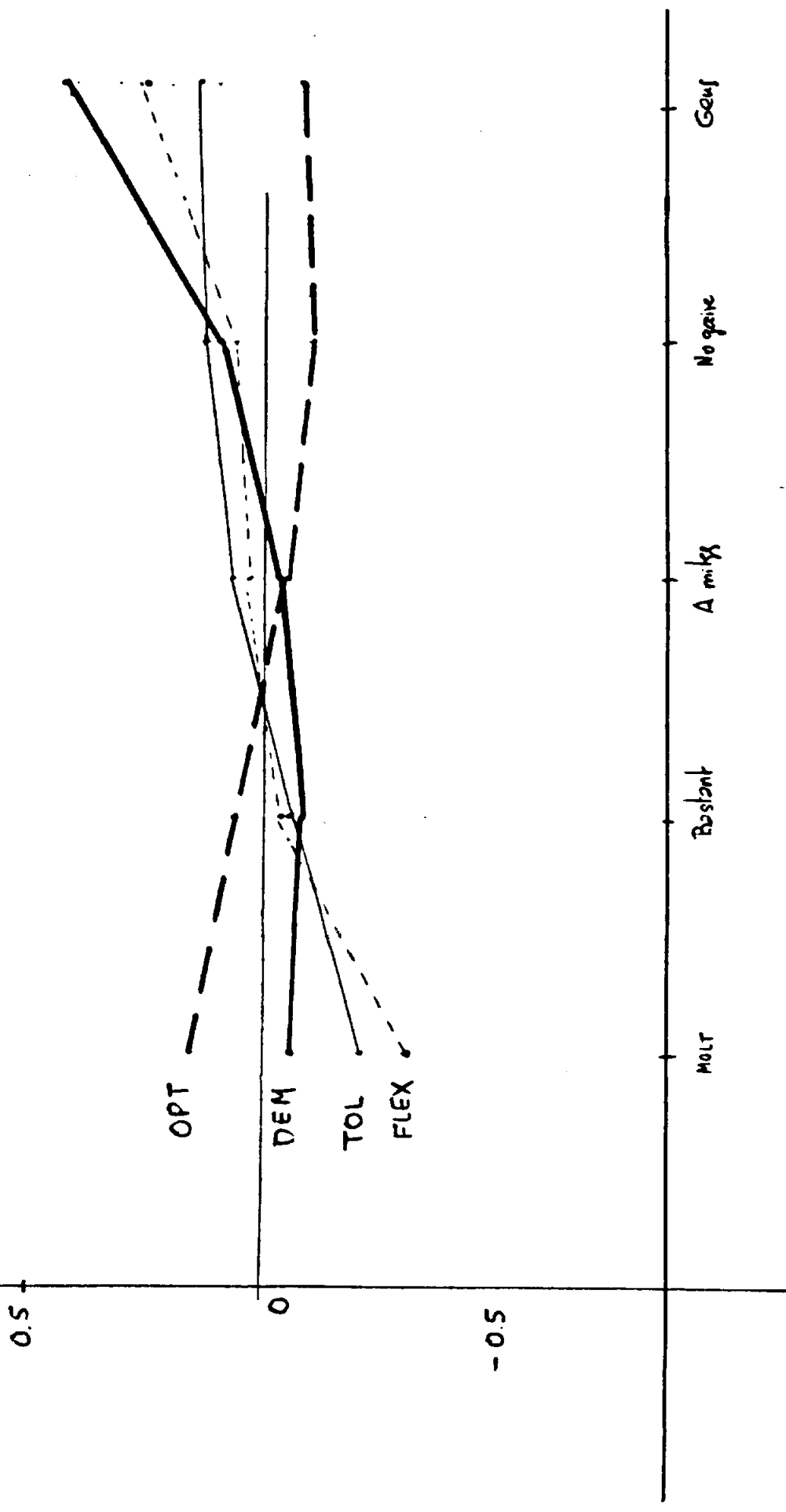
Al disminuir la religiositat familiar, el rigor moral i el grau de control familiar tendeixen a elevar-se els puntes en Tolerància, Flexibilitat i Democràticisme.

Una sola excepció és el signe positiu de la mitjana dels enquestats que han tingut un ambient molt religiós (0.11) en l'escala DEM, cosa que pot explicar-se a partir de la relació d'aquesta escala amb el conservadorisme i

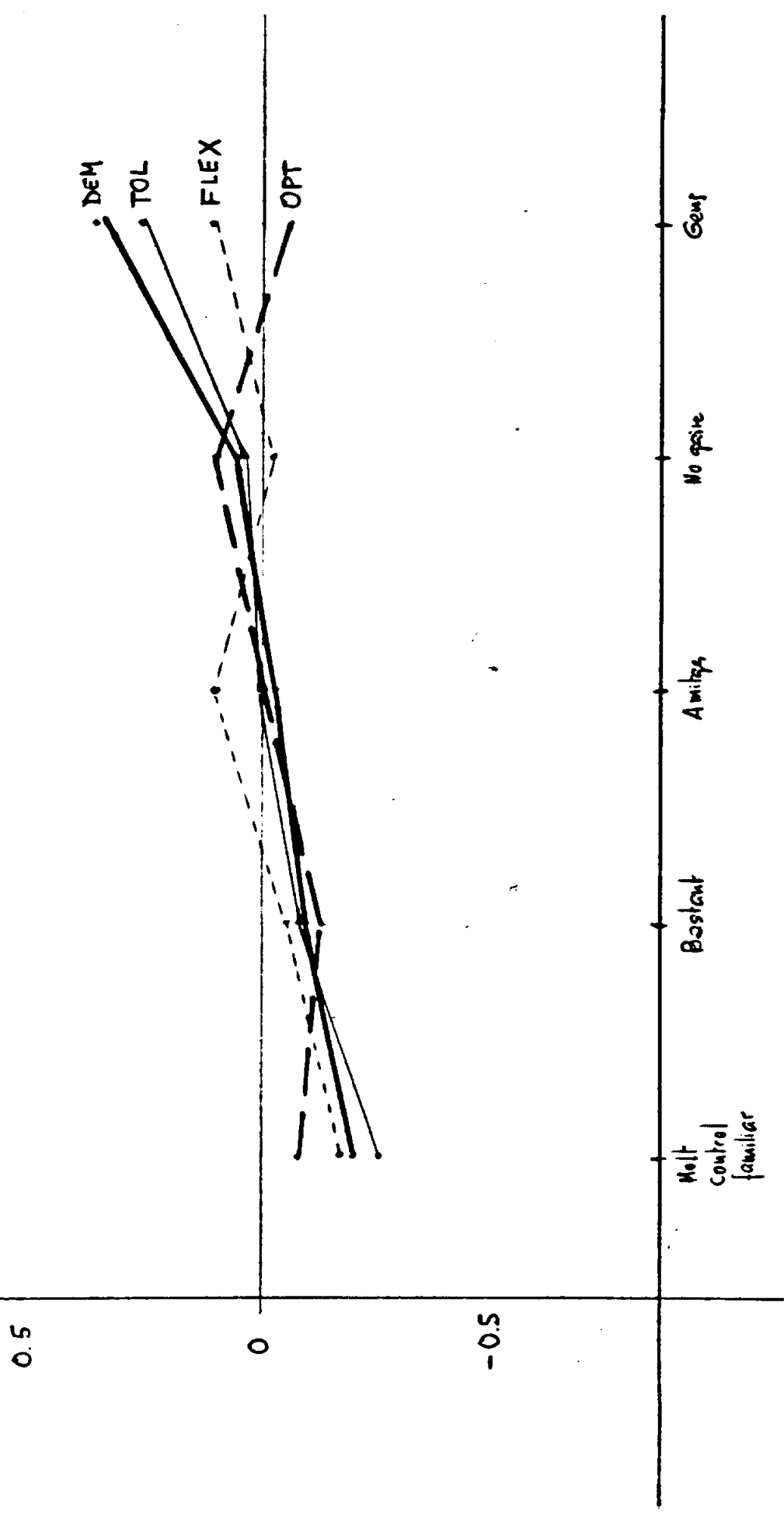
G.22 Les escales relacionades amb l'Autonomia segons l'ambient religiós de la infància. T. 16.28

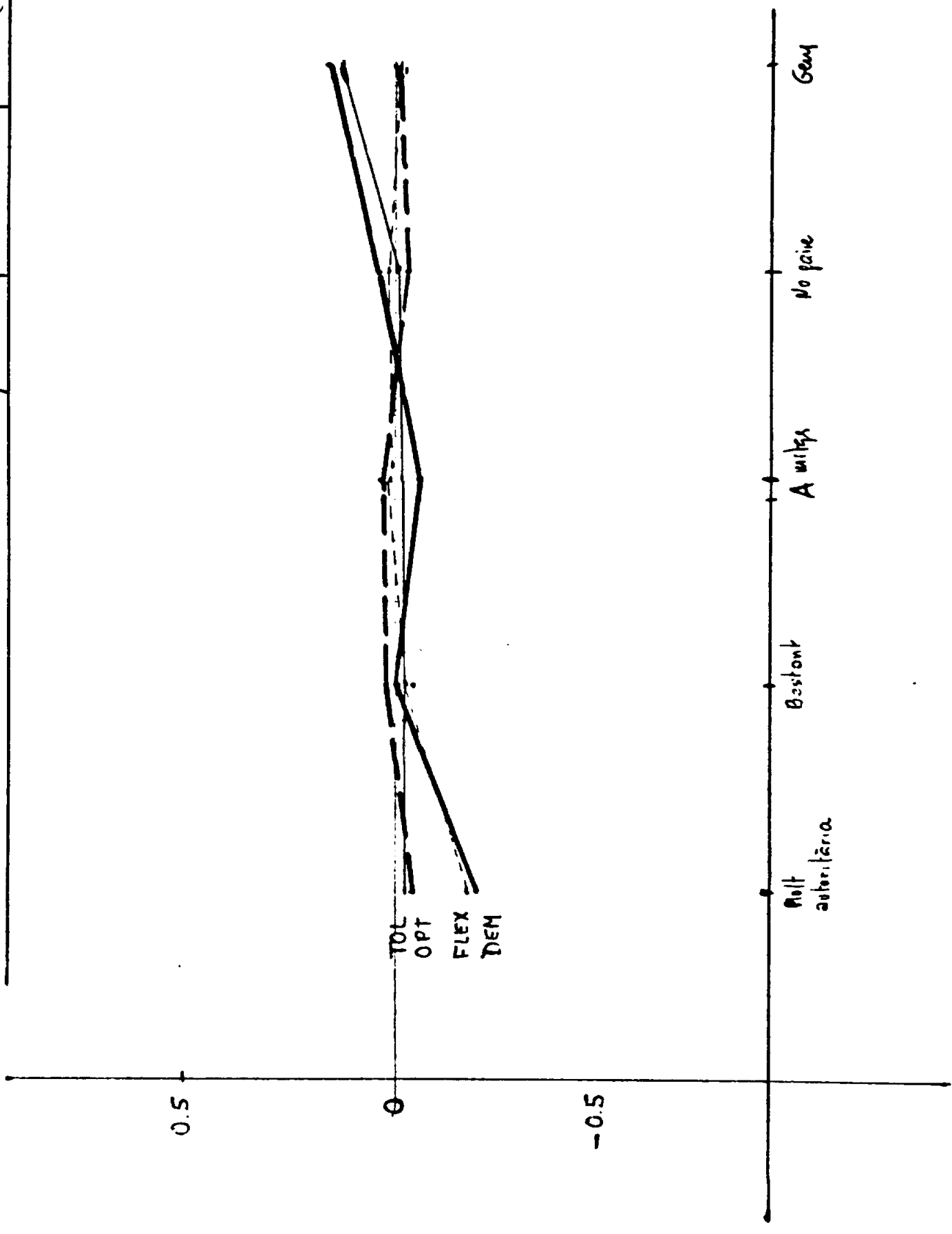
Q.23 Les Actitudes relationnelles aux l'Antarctique selon la période morale de la infancia T.16.29

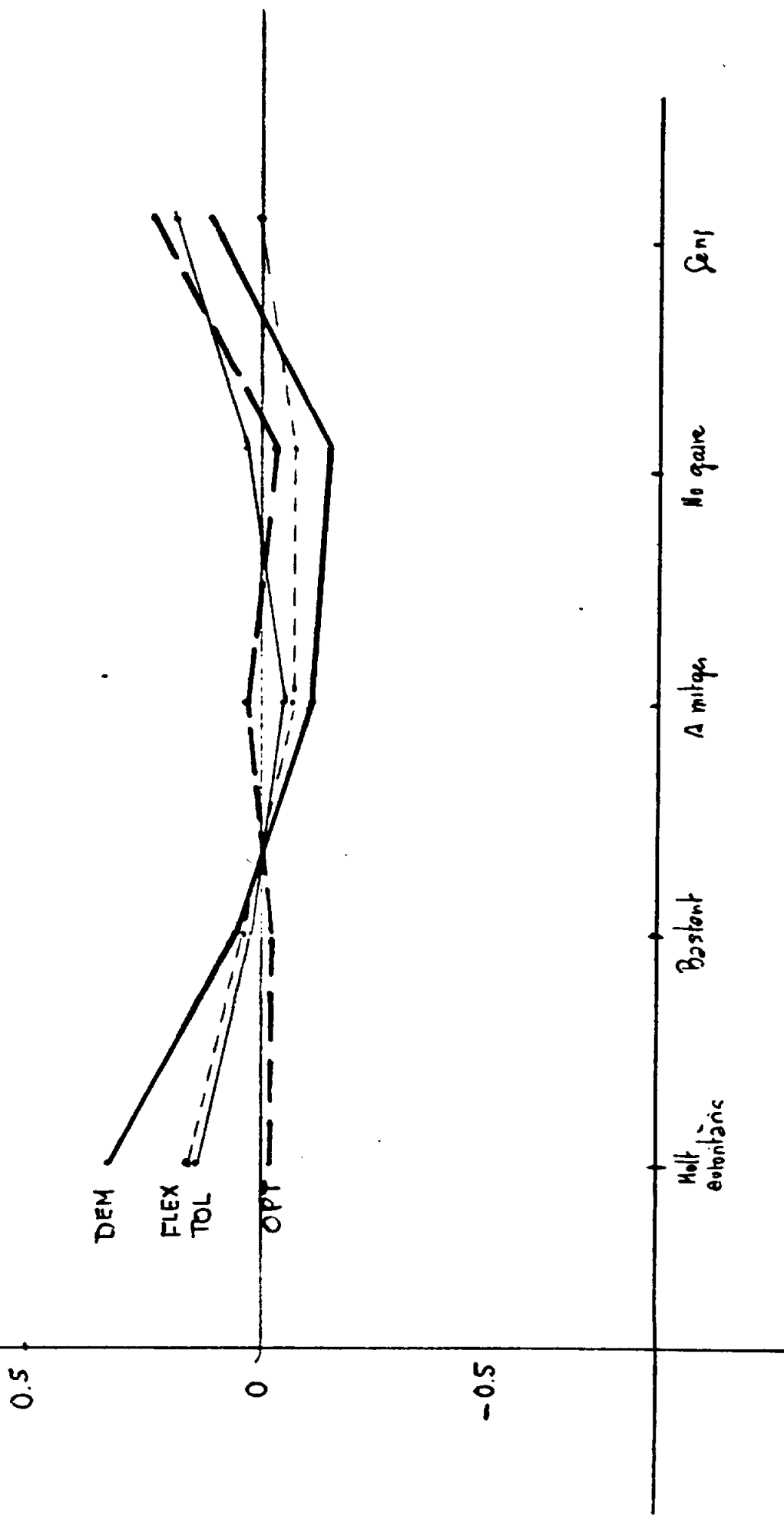
Q.24 Les Actitudes relatives amb l'autonomia segons el grau de control familiar de les decisions (TK)

Q.25 Les Actituds relacionades amb l'Autoritariisme segons el tipus de relació paterna (T.16.31)

Q. 26 Les Actituds relacionades amb l'Antoritarisme segons les relacions mestre/alumne (T.16.32)

l'existència d'individus que provenen d'ambients conser-
vadors i que han canviat, tal com ja hem vist anteriorment.

L'afirmació anterior sembla deduir-se de la mitjana
significativament negativa de intolerància i rigidesa mal-
grat el signe positiu a l'escala DEM.

c) L'indicador sobre les relacions paterno-filials
no ofereix uns resultats clars ja que les diferències són
molt febles i estadísticament no significatives. Només
funciona l'escala DEM, de manera que hi ha una certa rela-
ció entre l'autoritarisme dels pares i el dels fills.

d) La relació entre l'autoritarisme de les relacions
escolars i les actituds relacionades amb l'autoritarisme
no queda en absolut confirmada.

16.6. Caracterització de les actituds socials dels Estu- diants de Magisteri.

Seguint la lògica de la nostra anàlisi veurem pri-
mer les diferències segons tipus ideològics i després se-
gons les quatre actituds relacionades amb l'autoritarisme.

16.6.1. Anàlisi a partir del tipus ideològics.

16.6.1.1. Metodologia.

Procedirem a una anàlisi de taules creuades seguint
els següents passos: Comparació entre tots els centres u-
niversitaris; Comparació entre Lletres i Primers cursos
de Magisteri. Comparació entre primers cursos i segons i
tercers dintre de l'Escola de Magisteri i per últim compa-
ració entre especialitats. Un cop exposats els resultats
farem una discussió dels mateixos.

16.6.1.2. Resultats.

La taula nº 16.35 ens mostra les distribucions de cada Facultat i Escola segons els sis tipus ideològics. Els resultats més sobresortins són els següents:

a) El tipus Autoritari presenta uns pesos molt semblants en tots els centres; Assistents Socials i Magisteri són els centres que presenten el percentatge més dèbil.

b) Destaca la Facultat de Medicina pel percentatge relativament elevat de Conservadors (38%).

c) Ciències i ATS, destaquen per l'elevat nombre d'Indecisos, que no sembla que, almenys pel que fa a Ciències, es pugui explicar només pel sexe. En ambdós casos el tipus que perd més pes és el de Tolerants emfàtics.

d) L'Euti, Assistents Socials i Magisteri presenten el percentatge més alt de Radicals. Aixó no obstant la diferència amb Lletres és mínima.

e) Magisteri i Lletres presenten dues distribucions molt semblants, però el nombre relatiu d'indecisos és molt superior a Magisteri.

Avançant en la nostra anàlisi podem observar els resultats de la Taula nº 16.36 on comparem el Magisteri amb la Facultat de Filosofia i Lletres, tot distingint el torn del matí del de vespre i limitant -nos als primers per tal de fer una comparació més homogènia.

Els resultats més significatius són els següents:

a) El percentatge de Conservadors és significativament superior als cursos de primers del matí que als de vespre. Aquesta diferència es compensa amb el percentatge superior significativament de la categoria Tolerants emfàtics en els cursos de nit. Les altres practicament no presenten diferència.

b) El percentatge d'Indecisos, no presenta cap diferència entre primers del matí i del vespre.

c) A Lletres la disminució dels Indecisos es tradueix en un increment dels Tolerants emfàtics que ofereixen un percentatge més similar al de primers vespre que al de primers de matí.

En la taula nº 16.37 comparem els primers amb els altres cursos, distingint entre el matí i el vespre. Els resultats ens mostren:

a) Els primers de matí ofereixen un percentatge superior de Conservadors, mentre que els segons i els tercers destaquen comparativament pel percentatge superior de tolerants emfàtics.

d) Al vespre, en canvi, destaquen els primers pel percentatge més elevat de tolerants emfàtics i, els altres cursos pel percentatge més elevat de Radicals. Les altres categories no presenten diferències significatives.

Analitzem finalment les especialitats diferents de l'Escola de Magisteri diferentiant el matí del vespre i observem els resultats següents:

a) Persisteix el percentatge més elevat de radicals al vespre que al matí en totes les especialitats llevat de la de Ciències Socials. La diferència a l'especialitat de Filològiques no és significativa a causa del nombre molt limitat de casos.

b) L'especialitat de Ciències Socials es la que té al matí el percentatge més alt de Radicals.

c) Pre-Escolar i Primera Etapa del matí es caracteritzen per un percentatge relativament superior de Tolerants emfàtics.

d) Ciències del matí presenta un percentatge superior relativament d'Indecisos.

16.6.1.3. Discusió.

L'Escola de Magisteri no es caracteritza pas en relació a les altres Facultats i Escoles ni per l'Autoritarisme ni pel Conservadurisme, més aviat destaca pel nombre de Radicals i en tot cas pel d'Indecisos.

Aprofundint quelcom més en l'anàlisi hem pogut observar que el pes dels Radicals dintre de l'Escola de Magisteri és degut als alumnes del vespre sobretot dels que fan segon i tercer. Per les altres dades que coneixem, podem suposar que es tracta de persones més grans, algunes de les quals ja exerceixen professionalment i que tenen una ideologia més compromesa socialment.

Les dues especialitats més associades a l'ensenyament bàsic, tant per la seva pròpia definició com pels resultats que hem extret d'aquest estudi mateix en capítols anteriors, es mostren més coherents amb el tipus Tolerant emfàtic. Sembla com si la influència de l'Escola vagi fonamentalment en aquesta direcció, o sia, en la formació del convenciment sobre la importància dels valors de la tolerància i de la llibertat, però, sense associar-los a d'altres valors amb més contingut social. En definitiva, ho podríem interpretar com un cert "professionalisme pedagògic" deslligat de la realitat social.

Mentre que al matí observem una gran proporció d'Indecisos, sembla com si els primers del vespre ja hagin fet una elecció més orientada cap a la pedagogia, la qual es tradueix novament en un pes més elevat dels Tolerants emfàtics.

El canvi entre els primers nocturns i els segons i tercers el podríem interpretar hipotèticament com a pro-

duit per la influència de l'escola, però, sembla més realista avançar la hipòtesi que les persones que estudien al vespre, tot i ser més congruents amb la professió que els del matí, que són més indecisos van canviant.

Va disminuint el nombre de persones de més edat, exercint professionalment i socialment més compromeses.

Pel que fa a les altres carreres destaquem breument el conservadurisme de Medicina, explicat senzillament per l'estatus social més elevat dels seus membres i fem palesa, sense saber massa la causa, de la tendència a la indecissió dels alumnes de Ciències, aspecte que l'hem pogut observar àdhuc en els estudiants de magisteri de l'especialitat, Potser el contacte amb les ciències experimentals afavoreix la tendència al dubte i dificulta l'emfatització.

16.6.2. Anàlisi a partir de les actituds relacionades amb l'autoritarisme.

Podríem dir que aquest apartat és el més central de la nostra recerca ja que s'encara directament amb la prova de la hipòtesi principal del treball. Tal com hem explicat a la part teòrica aquesta hipòtesi arrenca del treball de L. Barbagli i M. Dei (1968) i va ser posada a prova en una de les seves parts en un treball realitzat a Catalunya l'any 1974 (Masjuan, 1974).

La hipòtesi va ser anunciada així: "El tipus de personalitat congruent amb el rol de mestre presenta un grau fort de rigidesa. Aquesta hipòtesi pot descompondre's en dues subhipòtesis:

1) A igualtat de condicions, el rol de mestre atreu, més que no altres professions, personalitats més aviat

rígides.

2) A mesura que passa el temps, des del reclutament dels professionals, augmenta la proporció de persones amb una personalitat més aviat rígida.

El fenomen anterior és el resultat de dos processos diferents:

a) La tendència de l'organització a eliminar els subjectes amb una personalitat no congruent amb el rol que desenvolupen.

b) La tendència de les persones menys rígides a esdevenir més congruents amb el propi rol". (L. Barbagli i M. Dei, 1968).

La nostra hipòtesi es limita a la nº 1, de les dues ressenyades anteriorment, ampliant el rol congruent amb la personalitat del mestre a les actituds relacionades amb l'autoritarisme que a la pràctica han quedat reduïdes a quatre, una d'elles (DEM) molt relacionada amb la dimensió sòcio-política i les altres tres més independents.

Fet i fet, anem a veure fins a quin punt és veritat que la carrera de Magisteri atreu personalitats amb unes actituds més Autoritàries (F), més Intolerants, més Pessimistes i més Rígides.

16.6.2.1. Metodologia.

Farem l'anàlisi a partir de les diferències de mitjanes en les quatre actituds. Cal recordar novament per interpretar bé els resultats, que hem treballat sempre amb qualificacions Z, i atès el pes que en el conjunt de la mostra tenen els estudiants de Magisteri, és lògic que la diferència de zero sigui poca en les sub-mostres de mes

tres ja que la normalització s'ha fet a partir dels 1297 casos.

La prova estricta de la hipòtesi la realitzarem en dos passos; en primer lloc comparem l'escola de Magisteri amb totes les Facultats i Centres Universitaris; en segon lloc fem una comparació més específica amb la Facultat de Lletres tant per la seva semblança empírica amb Magisteri, com per la seva semblança pel que fa al destí professional d'un nombre elevat dels seus alumnes.

Més enllà de la hipòtesi estricta, ens interessa analitzar les diferències a l'escola de magisteri entre els torns de matí i de vespre i entre les especialitats diferents.

16.6.2.2. Resultats.

La taula 16.39 ens mostra les mitjanes normalitzades i les desviacions típiques de tots els centres universitaris pel que fa a les quatre escales relacionades amb l'autoritarisme. Les conclusions més importants són les següents:

a) Medicina, Ciències, Infermeria i Econòmiques presenten unes actituds significativament més autoritàries que Magisteri i Lletres.

Les dues carreres més vinculades a la docència no apareixen, ni de bon tros, com a més autoritàries a partir d'aquesta mesura que té a veure també amb el conservadurisme.

b) Medicina destaca per l'Optimisme i Ciències pel Pessimisme.

Magisteri i Lletres no destaquen de la mitjana en

aquesta dimensió.

c) Medicina, Lletres i sobretot l'Euti destaquen per la seva Tolerància.

Magisteri, doncs, encara que no sigui la única car no és diferència significativament d'ATS ni d'Econòmi - ques, recull persones més intolerants que d'altres carre res. És rellevant per la nostra hipòtesi que la Facultat de Lletres presenti una tendència superior a la Toleràn cia que Magisteri.

d) Medicina i Ciències mostren unes puntuacions més altes en Rigidesa, però, en canvi, els alumnes de Lletres presenten unes puntuacions més altes en flexibilitat que l'Escola de Magisteri.

En conclusió podem afirmar que no és certa la hipò tesi que la carrera de magisteri atreu persones amb unes tendències a l'autoritarisme més grans que les altres ca rreres, en cap de les quatre actituds analitzades. Això, no obstant, és rellevant per la hipòtesi que entre dues carreres encarrilades cap a l'ensenyament com són Filoso fia i Lletres i Magisteri, hi hagi una tendència clara a atreure alumnes més flexibles i tolerants en el cas de Filosofia i Lletres.

A la taula 16.40 realitzem una comparació més homo gènia entre els primers cursos de Magisteri i els primers de Lletres, afegint a tall il.lustratiu la Facultat de Ciències. Distingim els primers de matí dels de vespre. La conclusió que se'n desprèn és la següent:

La tendència a una m ajor Flexibilitat i Tolerància dels alumnes de Lletres envers els de primer de Magisteri és veritat tant al torn del matí com al del vespre, enca- ra que les diferències només surten significatives pel

que fa al matí.

Els alumnes de primer de magisteri del matí són més autoritaris que els de primer de lletres.

La taula 16.41 ens dóna les puntuacions normalitzades de les quatre escales relacionades amb l'autoritarisme segons els cursos, els torns i el sexe dels alumnes de l'escola de magisteri. Podem observar el següent:

a) Destaquen els alumnes de segon i tercer de nit per les elevades puntuacions en l'escala DEM, aspecte que és coherent amb allò que hem dit d'aquests estudiants pel que fa a la dimensió radical-conservador. Aquesta puntuació per sobre de la mitjana no el trobem en cap de les altres tres escales la qual cosa és deguda fonamentalment a les dones.

Les dones que estudien nocturn presenten, doncs, una tendència contrària a l'autoritarisme, encara que inferior a la dels homes, però, en canvi, són més intolerants (diferència no significativa) i sobretot més rígides que la mitjana, la qual cosa està relacionada substantivament amb les nostres hipòtesis.

b) Observi's com els homes de segon i tercer del matí presenten unes puntuacions elevades en les escales DEM, TOL i FLEX. El que torna a ser important dintre de la nostra hipòtesi és la diferència significativa entre homes i dones.

La taula 16.42 ens mostra les puntuacions normalitzades segons les especialitats i els torns. Els resultats més interessants són els següents:

a) L'especialitat de Pre-Escolar es caracteritza pel seu optimisme, que és degut principalment als alumnes del torn de vespre, els quals presenten a més a més una

alta puntuació en l'escala DEM que contrasta amb la tendència cap a la rigidesa i la intolerància.

b) L'especialitat de Primera etapa no presenta cap puntuació extrema, però globalment presenta puntuacions més altes que la mitjana en l'escala DEM, a causa fonamentalment dels mestres de nit, i en Flexibilitat a causa dels mestres de dia.

Observi's que la seqüència dels mestres de primera etapa corresponents al torn de vespre és la mateixa que la dels de pre-escolar: Anti-autoritaris, Optimiste, Intolerants i Rígid.

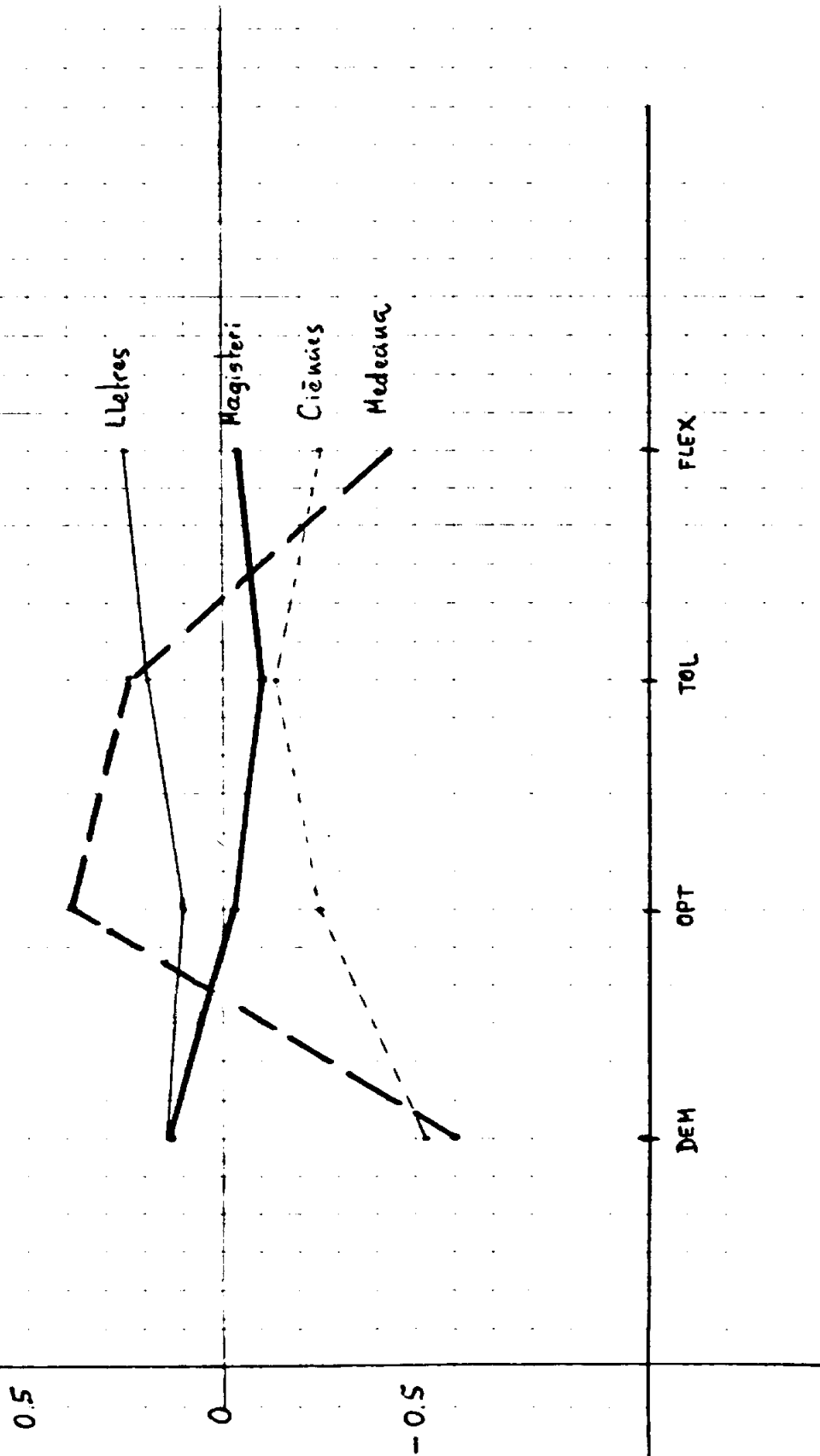
c) L'especialitat de Filològiques es caracteritza pel pessimisme tant al torn de matí com al del vespre.

També es dona la tendència expressada anteriorment, d'una més gran Rigidesa al torn de la nit que al del matí, encara que no és significativa a causa del poc nombre de casos de la nit.

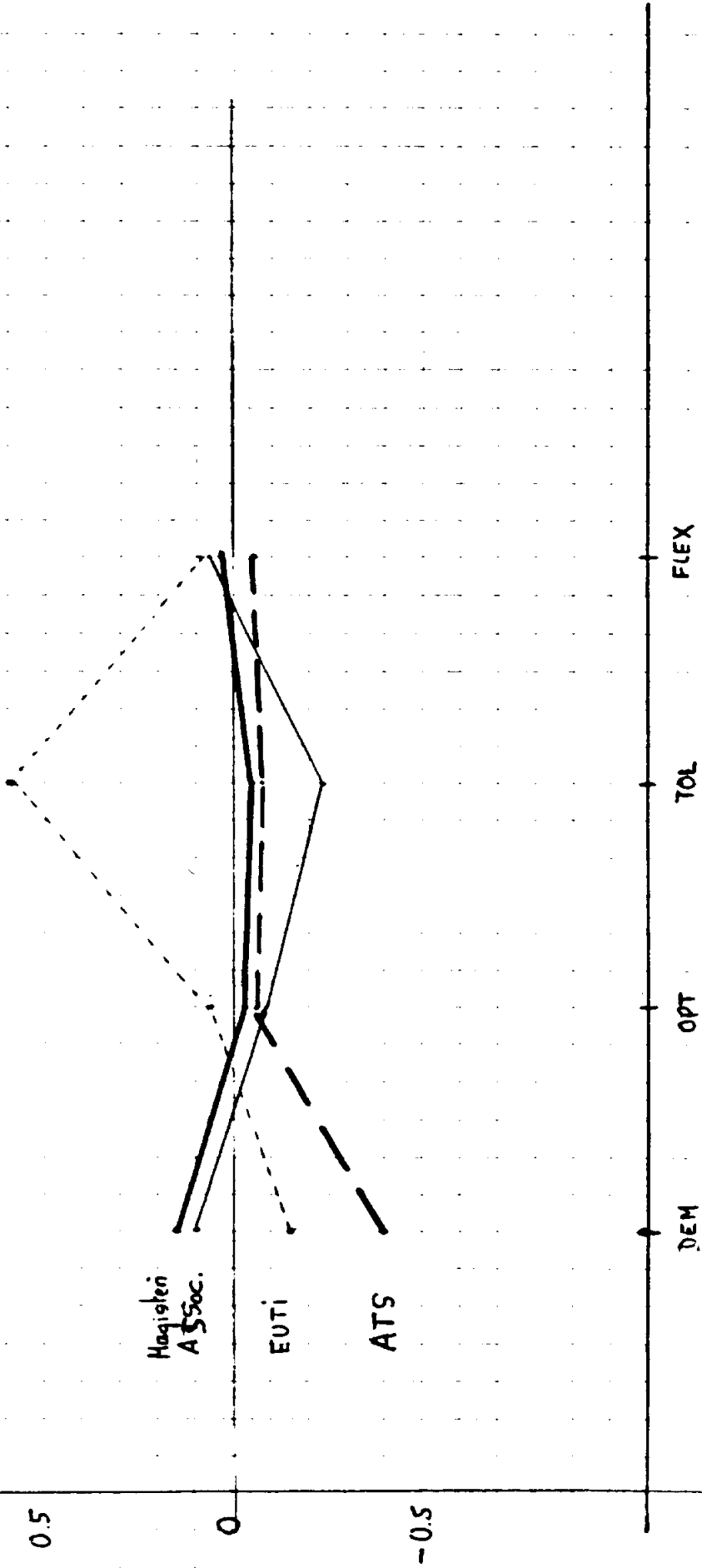
L'especialitat de Ciències Socials es caracteritza per l'antiautoritarisme, cosa que és coherent amb el tipus d'especialitat segons diversos estudis, i això és de gut més aviat al torn de vespre. És l'única especialitat que no presenta cap tendència a la rigidesa.

L'especialitat de Ciències es caracteritza per l'au toritarisme, a causa dels alumnes del matí, ja que els de la nit no presenten diferències envers la mitjana. Observi's a més, que mentre que els alumnes del matí tendeixen a l'optimisme, donant una seqüència més semblant a Pre-es colar i Primera etapa nit, (Optimisme, Intolerància, Rigidesa), els de la nit són més pessimistes, encara que la diferència no és significativa a causa del poc nombre de casos.

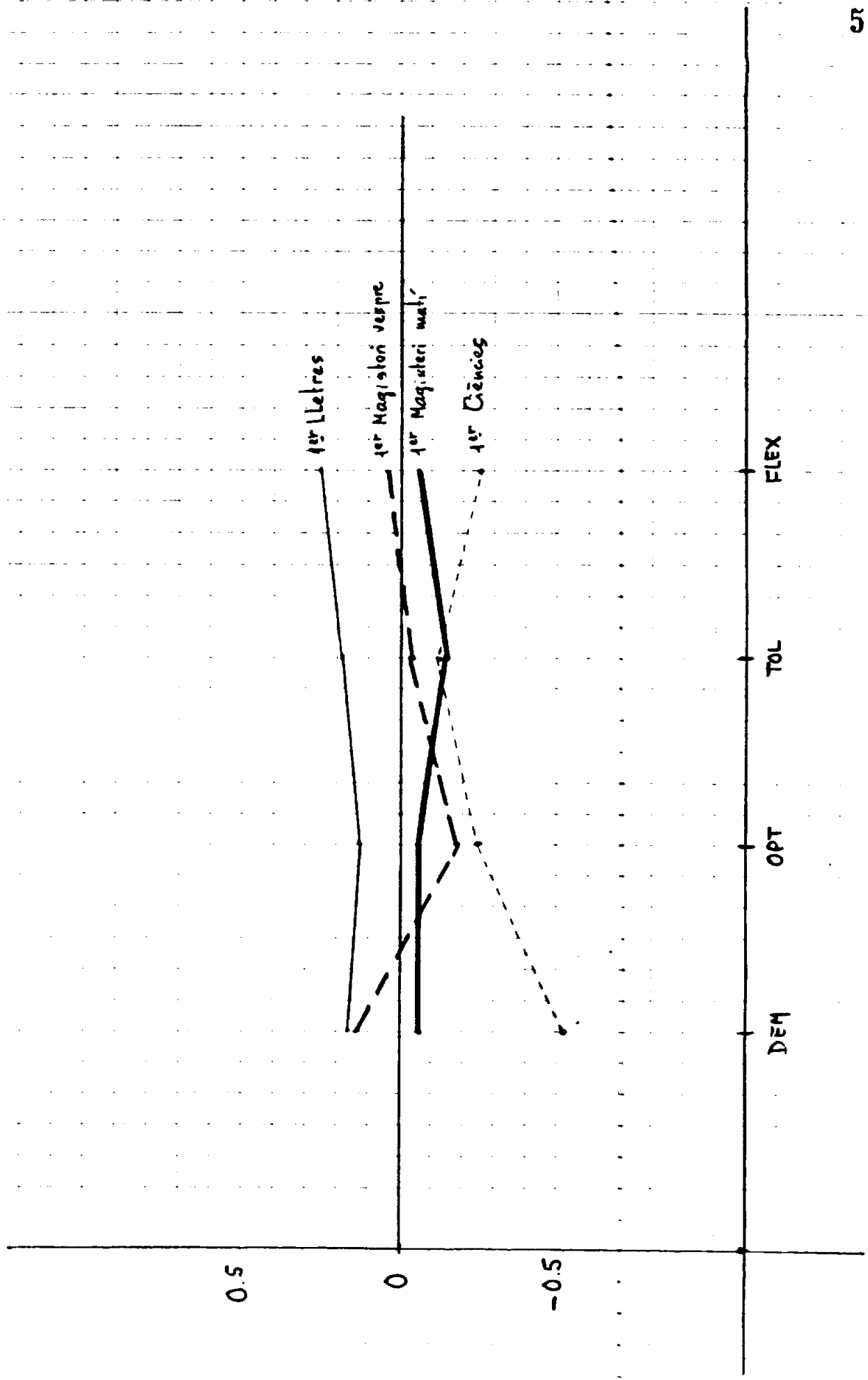
9.27 Les actituds relacionades amb l'Autòritatisme: Magisteri i Facultats (T.16.39)

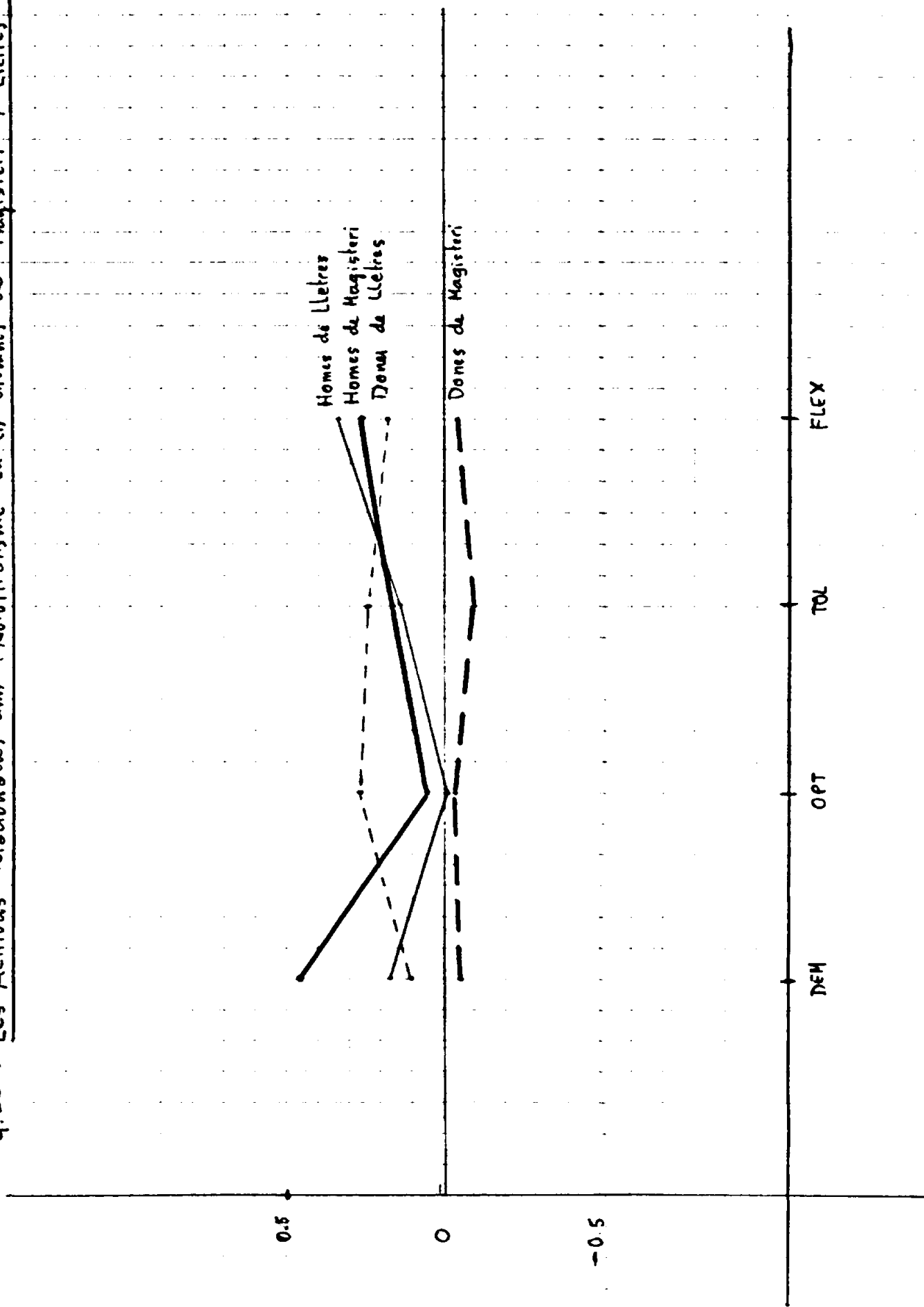
Q.28 Les Actituds relacionades amb l'Autonomia: Magister i Escols Universitaris T.16.39

Q.29 Les Actituds relacionades amb l'Antontarisme en els alumnes de primer de Magisteri, Lletres i Ciències (T 16.40)

Q.30 : Les Actituds relacionades amb l'Authoritarisme en els alumnes de Magisteri i Lletres (T.16.19)

A la taula 16.43 hem comptabilitzat les puntuacions a les quatre escales d'actituds relacionades amb l'autoritarisme dels alumnes de primer de Magisteri distingint segons l'especialitat que pensen elegir de cara el curs que ve per veure si les tendències existents actualment es mantenen o canvien.

Els resultats ens mostren que, persisteixen les diferències apuntades segons el sexe. Altres conclusions no són demostrables atès el poc nombre de casos.

16.7. Identificació professional i actituds socials.

Seguint la lògica dels autors italians (Barbagli i Dei M., 1969), una deducció simple de la seva hipòtesi general tal com l'hem exposada en pàgines anteriors és la següent: Si la personalitat congruent amb el rol de mestre comporta un grau elevat de rigidesa, serà lògic que les persones més identificades amb la professió siguin més rígides que les no identificades.

En el seu treball demostren que mentre que en la població normal no hi ha cap relació entre l'edat i la rigidesa, en el cas dels professionals de magisteri es dona aquesta relació i és més forta entre els mestres més identificats amb la feina que no pas entre els que no ho estan. (1). Aquests resultats els interpreten de manera indirecta com una constatació que el pas del temps rigiditza la personalitat o expulsa de l'organització els que tenen una personalitat menys congruent amb el rol.

En el nostre treball anterior (Masjuan, 1974) posvem a prova també aquesta hipòtesi i es confirmava no pas amb tots els mestres identificats amb la professió sinó

(1) Op. cit. pàg. 315

solament amb aquells que escollien la paraula "vocació" per definir la seva motivació cap al magisteri. No passava al mateix amb els menys identificats o amb els que escollien la paraula "interès" per definir la seva motivació per la feina. Vam interpretar aquests resultats com l'expressió del que significava pels mestres en exercici, deu anys i escaig endarrera, la mística de la Vocació en el context de la ideologia del règim anterior.

Com passa sovint en aquestes recerques, com que la realitat psico-social és molt complexa i canviant costa arribar a uns resultats plenament convincents. El que es podia preveure és que alguna relació hi ha entre la professió de mestre i la rigidesa de la personalitat.

Coherents amb la nostra recerca actual és plenament raonable que analitzem la relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la identificació amb la professió de mestre per part tant dels estudiants de magisteri com dels estudiants de facultat que pensen dedicar-se a l'ensenyament.

Podem a més a més, veure fins a quin punt pot ser certa, per extensió, la sub-hipòtesi que diu que l'organització de l'ensenyament tendeix a eliminar les persones no congruents amb el rol de mestre, considerant en aquest cas l'Escola de Magisteri.

En definitiva, podríem formular les nostres hipòtesis de la manera següent: a) Com més identificats amb la professió d'ensenyament, tant els estudiants de magisteri com els de les Facultats presentaran unes tendències més fortes en les actituds relacionades amb l'autoritarisme, entre les quals destaquem la rigidesa.

b) Les tendències que s'incrementin les actituds autoritàries seran més fortes en els estudiants de tercer que no pas en els de primer.

16.7.1 A partir de la tipologia ideològica

Seguint la mateixa lògica que en apartats anteriors utilitzem en un primer pas i de manera únicament descriptiva la tipologia ideològica, per veure si la identificació amb l'ensenyament té a veure amb algun tipus més que amb els altres.

16.7.2. Metodologia

El nombre de casos que podem manejar ens aconsellen en aquest cas limitar-nos als estudiants de l'Escola de Magisteri. Hem escollit un indicador clar d'identificació amb la professió, aquell que demana si han encertat la professió de mestres i l'hem relacionat amb els sis tipus ideològics.

16.7.3 Resultats

La taula 16.44 ens mostra els resultats tot separantlos per sexes, ja que hem vist en pàgines anteriors la importància del sexe en tota aquesta temàtica. Podem destacar el següent:

a) En primer lloc podem veure com, ni que sigui amb una diferència reduïda, les dones s'identifiquen més amb la professió de mestre que no pas els homes. La diferència és petita però adquireix més sentit si tenim en compte que les dones tendeixen a no ser emfàtiques com ha que-

dat demostrat anteriorment, és a dir, a no escollir respostes extremes (molt o gens), i tot i així superen en nombre relatiu als homes que se senten molt identificats. El percentatge de menys identificats, en una distribució esbiaixada cap a la identificació, és el doble (16%) en els homes que en les dones (48%).

Aquesta és una primera dada a retenir de cara a les anàlisis posteriors ja que hem de recordar el que anteriorment hem demostrat sobre les diferències en les actituds autoritàries segons el sexe.

b) Les dones menys identificades presenten un decreixement del tipus Tolerant emfàtic i Indecís (diferència no significativa) i un increment del tipus Tolerant. Els homes menys identificats presenten un increment del tipus Radical, que no és significatiu pel migrat nombre de casos.

Cal remarcar però que de cara a qualsevol interpretació les diferències són molt poc marcades. Com hem pogut veure en d'altre casos l'anàlisi per tipologia resulta sovint poc aclaridor. (16.45)

16.7.2. Anàlisi a partir de les actituds relacionades amb l'autoritarisme

L'anàlisi pren un sentit ple quan estudiem les diferències de mitjanes de les submostres que tenen a veure amb les variables de les hipòtesis pel que fa a les quatre escales relacionades amb l'autoritarisme.

16.7.2.1. Metodologia

Hem seguit uns passos diferents amb els estudiants de Facultats que amb els de Magisteri.

En el cas dels primers hem analitzat el següent:

Diferència de mitjanes a partir de les preguntes del qüestionari que demanàvem directament l'interès per l'ensenyament del Batxillerat i de l'ensenyament bàsic. Hem prescindit de l'ensenyament Universitari perquè té unes característiques molt diferents i de la Formació Professional a causa del poc nombre de persones que manifesten algun interès per aquest nivell, cosa que ja és prou significativa en ella mateixa i que mostra la degradació amb què es viu des de la universitat aquest nivell.

Hem analitzat també una pregunta que anava directament dirigida als estudiants de Ciències i Lletres sobre la seva intenció quan van elegir els estudis. Cal dir que va ser contestada erròniament per alguns altres estudiants, les enquestes dels quals no han estat eliminades, ja que el sol fet de contestar-les indica una certa sensibilitat pel tema.

Un cop vistos els resultats d'aquestes tres variables i tenint en compte les diferències observades en les diferents facultats i escoles, a l'ensem que la diferent posició de les carreres pel que fa a l'ensenyament, hem preferit avançar una prova només amb els estudiants de Ciències i Lletres i amb dos indicadors que han resultat particularment interessants: L'interès per l'ensenyament bàsic i la intenció de dedicar-se o no a la docència com a sortida professional al moment de triar els estudis.

Per últim, inspirats en el nostre treball anterior (Masjuan, 1974), on es veia que la frustració tendia a incrementar la rigidesa hem analitzat les quatre submostres que surten de creuar dues variables: l'interès per l'en--senyament del batxillerat i percepció de la probabilitat o no d'ensenyar. Ens hem limitat a aquest creuament perquè la tendència a la docència es dirigeix fonamentalment cap al B.U.P. en el cas dels alumnes de Ciències i Lletres i, per tant, utilitzar l'indicador de l'interès per l'EGB, podria portar a resultats poc consistents.

En el cas dels estudiants de l'Escola de Magisteri hem procedit de la següent manera:

Hem escollit l'indicador que expressa més clarament la identificació amb la feina de mestre que és el que correspon a la pregunta que formula si considera encertada la professió de mestre. Un cop vistos els resultats hem fet l'anàlisi de diferència de mitjanes per cursos i torns de l'escola pel que fa a les quatre actituds.

Paral·lelament hem considerat un indicador complementari que consisteix en la pregunta que demana si tornarien a escollir magisteri en el cas d'haver de triar novament estudis, que es pot considerar un indicador indirecte de la identificació.

Finalment hem analitzat la tendència a continuar es - tudis a la universitat sobretot per fixar-nos en els motius adduïts per aquells que volen continuar estudiant ja que les respostes tancades preveïen opcions vinculades amb el perfeccionament professional de cara la docència i opcions que implicaven l'abandó de la professió docent.

Un pas més ha estat realitzar l'anàlisi a partir de

les submostres obtingudes creuant les preguntes corresponents a l'encert de la professió i la consideració de cara a tornar a estudiar magisteri, amb l'objecte d'escatir les dificultats empíriques de l'anàlisi i insistir en la idea de la frustració ja apuntada anteriorment.

Per últim hem analitzat segons torns i cursos la submostra d'alumnes poc identificats amb la professió de mestre, a partir de la seva pròpia afirmació de desencert.

Cal dir que aquests seguit de passos han estat el resultat d'un feed-back entre les hipòtesis inicials i els resultats que ens hem anat trobant.

16.7.2.2. Resultats pel que fa als alumnes de Facultats.

L'anàlisi de les taules 16.46, 16.47 i 16.48 permet ressaltar els aspectes següents:

a) Costa de veure una tendència clara en les tres primeres taules, les dues primeres referides a tots els universitaris i la tercera a tots els que van contestar. Es pot veure fàcilment com els resultats venen molt influïts per les diferents carreres. Per exemple, la tendència a l'Autoritarisme que mostren els resultats dels que estan menys interessats en la docència és deguda fonamentalment al pes dels estudiants de medicina, econòmiques i alguns de ciències.

L'interès per l'ensenyament al B.U.P. i la intenció definida cap a la docència no sembla que comporti ni més rigidesa, ni més autoritarisme (F.) ni més intolerància.

Sembla que la diversitat de resultats, segons els

diferents centres universitaris, aconsella seleccionar només ciències i lletres.

b) Sembla que és rellevant de cara a la nostra hipòtesi que els estudiants de facultats interessats en l'ensenyament a la bàsica presenten puntuacions altes significativament d'Autoritarisme i Rigidesa. (Taula 16.47).

Els resultats són més clars en la taula referida no més als estudiants de Lletres: El poc interès per l'E.G.B. dintre els estudiants de la carrera de Lletres, que és la que pot tenir més tendència a la bàsica, és expressió d'antiautoritarisme i Flexibilitat. També és expressió de Tolerància i d'Optimisme, però el poc nombre de casos fa que no surti significatiu.

Cal dir que la tendència canvia entre els que no tenen GENS d'interès per la docència a l'E.G.B.

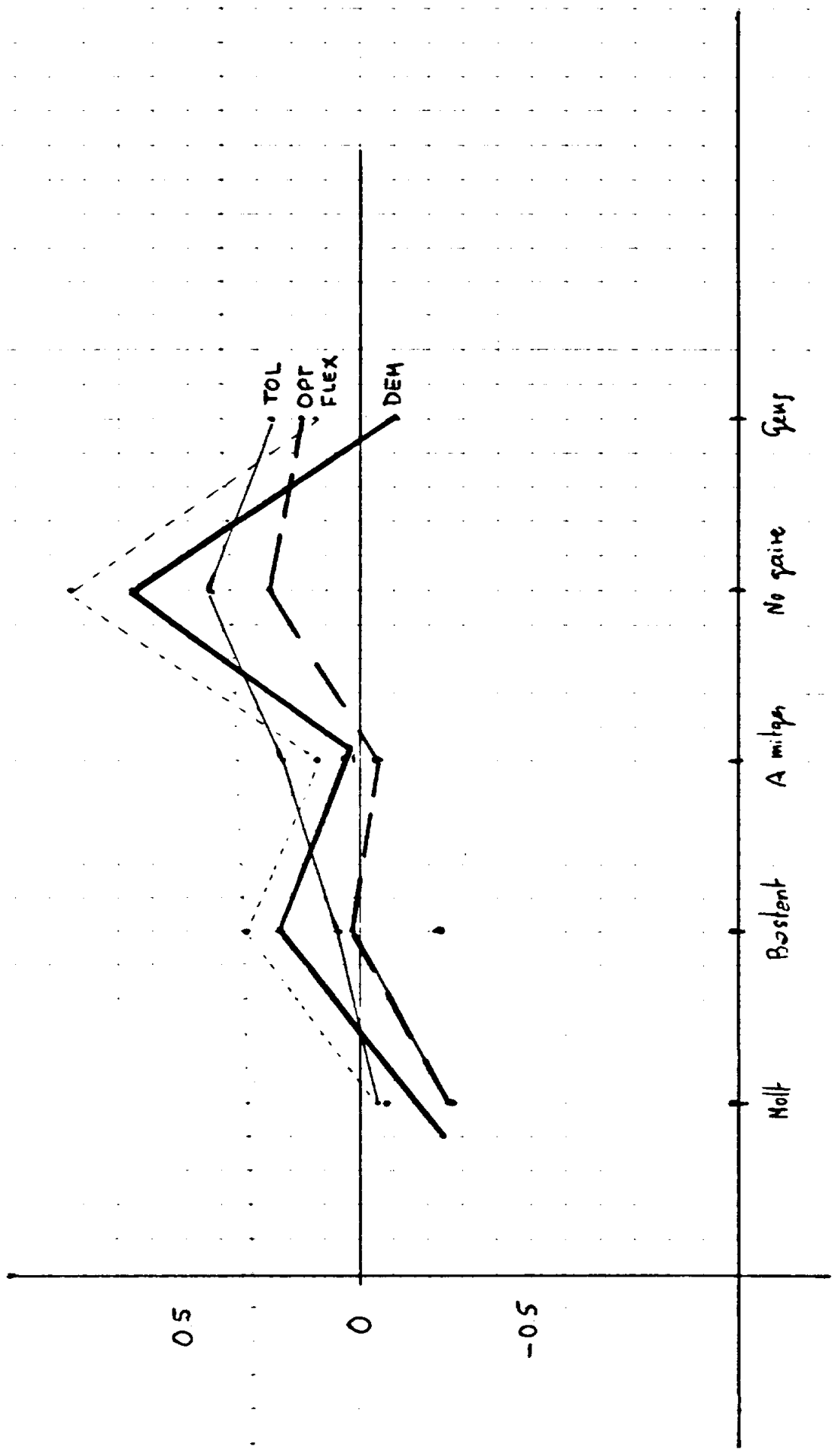
En el cas dels estudiants de ciències no s'apunta cap tendència clara.

C) No s'apunten tendències clares entre els estudiants de ciències i de lletres pel que fa a la diferència segons tinguin o no una intenció definida cap a l'ensenyament. Apuntem només que la categoria que indica la intenció indefinida és la que presenta el puntatge més alt d'antiautoritarisme i flexibilitat que en el cas de Lletres, sense que sigui significatiu.

En el cas dels alumnes de Ciències no es veuen tendències clares i el poc nombre de casos fa difícil qualsevol conclusió.

d) No hi ha cap diferència significativa a la taula que relaciona probabilitat d'ensenyar i interès amb les actituds relacionades amb l'autoritarisme. En definitiva la

Q.31 Les Actitudes relationnelles avec l'Autontantisme segons l'interès per l'envenyament a EGB en els alumnes de 11ères (T.16.51)

hipòtesi sobre la frustració no apareix confirmada.

16.7.2.3. Resultats pel que fa als alumnes de Magisteri.

L'anàlisi de les taules adjuntes ens permet ressenyar els següents resultats: (Taules, 16.54, 16.55, 16.56).

a) La intenció de continuar estudis universitaris comporta una tendència clara a l'antiautoritarisme i el no voler estudiar després de magisteri comporta una tendència al pessimisme i a la intolerància, aquesta última no significativa. L'Escala de rigidesa-flexibilitat no presenta curiosament cap tendència clara.

La distinció entre motius vinculats a l'ensenyament i motius vinculats a altres sortides no ofereix una tendència clara ni a favor ni en contra de les nostres hipòtesis.

b) Més interessant resulta constatar que els 63 estudiants de mestre que consideren que han encertat "a mitges" la professió (pràcticament ningú ha indicat un desencert més elevat) són significativament més antiautoritàries i més flexibles.

Aquest resultat ha de ser ampliat amb el que ens dona la taula següent referida a la voluntat de tornar a escollir la carrera de magisteri. Cal dir, que el model de relació estadística entre l'encert de la professió i la previsió de tornar a escollir magisteri és d'implicació simple i no pas recíproca. És a dir, pràcticament tots els que han encertat la professió tornarien a escollir la carrera, en canvi dels que no han encertat la professió, la meitat, malgrat tot, tornaria a escollir la carrera. Això

deu voler dir que alguns estudiants veuen en la carrera de mestre un camí d'accès a altres vies professionals o acadèmiques.

Els resultats referits a la identificació mesurada a partir de l'indicador que fa referència a tornar a escollir la carrera, no són contradictòries però tampoc coincidents del tot. Observem com el comportament des pocs casos més decidits a no repetir, és inesperat. Sembla significatiu de cara a la nostra hipòtesi i coherent amb el que hem dit abans que entre els que "no estan segurs de tornar a escollir magisteri" es dóna una tendència a la Flexibilitat i , en canvi, no a l'antiautoritarisme. També podem observar una tendència al pessimisme, que ja s'apuntava en la taula anterior, encara que és no estadísticament significativa.

c) Per aclarir els resultats anteriors hem realitzat una taula on es convinen les dues preguntes anteriors i s'obtenen les mitjanes normalitzades de les sub-mostres corresponents.

La tendència al pessimisme es manté en el subgrup que compleix les dues condicions: desencert de la professió i desinterès a repetir l'elecció. Igualment pel grup que diu encertar la professió però en canvi no repetiria la carrera. El pessimisme, doncs, s'associa a un tipus o altre de frustració.

Observi's com la tendència a l'antiautoritarisme manifestada abans entre el subgrup dels que consideraven que no havien encertat la professió es manté tant si repetirien la carrera com si no. Només és estadísticament significativa la submostra dels que tot i no haver encertat la professió repetirien la carrera.

Igualment la tendència a la Flexibilitat dels qui no han encertat la professió es manté en els dos casos tant si pensen a repetir com si no, i en aquest cas ambdues significatives.

L'Escala de tolerància no ofereix diferències significatives.

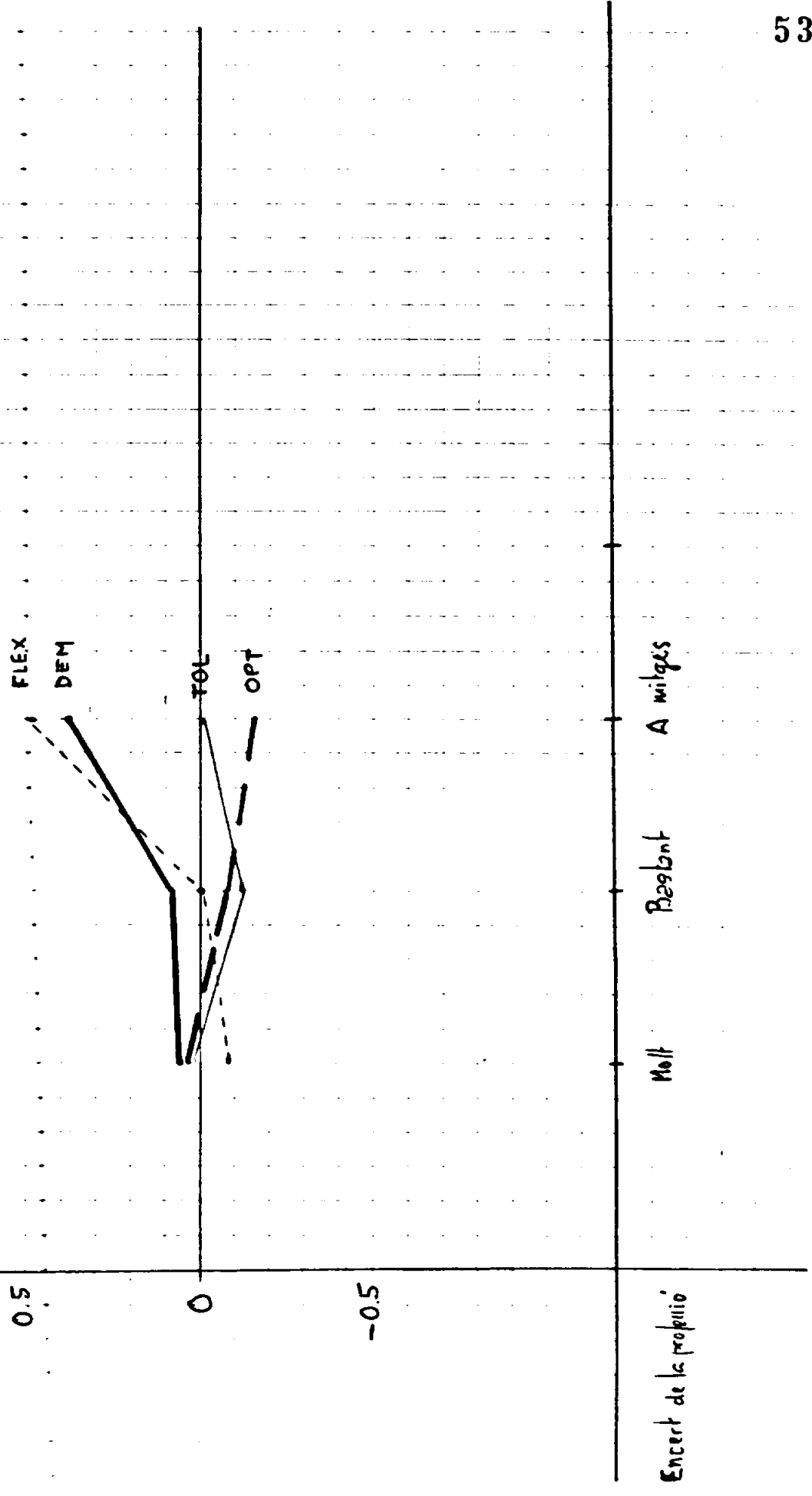
d) Ateses les diferències de torns i de cursos, el darrer pas és veure com es comporten les quatre escales d'actitud en els diferents torns i cursos pel que fa a aquesta submostra que considera desencertada la professió de mestre per ells.

Els resultats són rellevants per a les nostres hipòtesis. Observi's com la tendència a l'antiautoritarisme no es compleix en el cas dels alumnes de primer del matí, aspecte coherent amb altres resultats del treball.

L'Escala de Tolerància no ofereix cap resultat clar, i l'escala d'Optimisme sembla que no contradia les afirmacions anteriors tot i oferint una puntuació més alta de pessimisme justament en els estudiants de primer del matí que ja veuen que han desencertat l'elecció.

La tendència a la flexibilitat es manté per les quatre submostres. Siguin del curs que siguin o del torn que siguin, els alumnes que consideren que no han encertat la professió de mestre manifesten sempre una tendència superior a la flexibilitat que els altres.

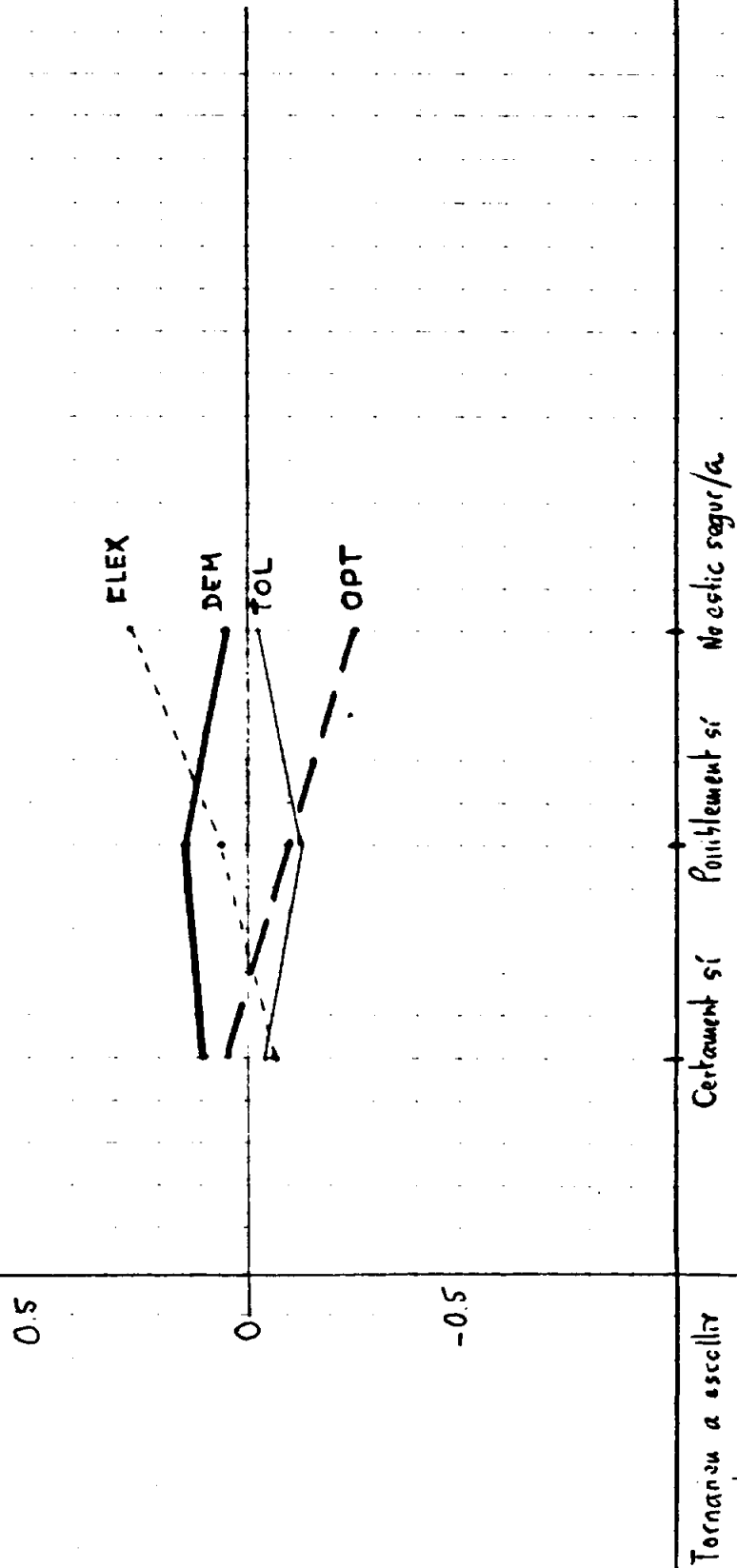
Q. 32. Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons la identificació amb la professió' (Alumnes de Magister) (T. 16.54)

Molt Bastant A mitges

Eix de la professió

Q.33 Les actituds relacionades amb l'Autonomia segons la identificació amb la carrera de magisteri (T.16.55)

Taula 16.1 Intenció de vot en unes eleccions a les Corts de l'Estat i al Parlament de Catalunya.

	<u>Corts Estat</u>	<u>Parlament Catalunya</u>
Fuerza Nueva	0.2	--
Coalición Democrática	2.4	0.9
Unión de Centro Democrático	1.7	0.7
Acción Democrática	0.4	0.2
Convergència i Unió	2.1	6.0
Esquerra Republicana de Catalunya	2.5	8.4
Partit dels Socialistes de Catalunya	25.5	17.5
P. Socialista Unificat de Catalunya	7.0	9.8
Nacionalistes d'Esquerra	3.2	7.9
Extrema esquerra (diversos)	1.0	1.0
Altres	9.8	8.9
Desinterés explícit	24.6	20.7
No consta	<u>19.7</u>	<u>18.2</u>
	100	100
	(1.257)	(1.257)

Taula 16.2 Identificació política segons centre universitari

	A.							
	<u>MAGISTERI</u>	<u>A.T.S.</u>	<u>SOCIALS</u>	<u>E.U.T.I.</u>	<u>LLETRES</u>	<u>CIÈNCIES</u>	<u>ECONOM.</u>	<u>MEDICINA</u>
Dreta i Centre	8.8	5.1	11.1	16.7	13.2	23.5	32.2	34.7
Esquerra Socialista	44.6	61.0	44.4	52.4	40.1	32.9	35.7	32.7
Esquerra Comunista								
i Extrema Esquerra	20.0	8.5	20.0	11.9	17.1	9.4	16.1	3.8
Altres	5.8	--	11.1	--	5.9	--	1.8	--
No consta	20.9	25.4	13.3	19.0	23.7	34.1	14.3	28.8
	100	100	100	100	100	100	100	100
	(765)	(59)	(45)	(42)	(152)	(85)	(56)	(53)

Dreta i Centre Esquerra Comunista i Extrema Esquerra

Medicina/Ciències: Z = 1.43
 Ciències/Lletres : Z = 2.03 P < 0.05
 Magisteri/Lletres: Z = 1.69
 Magisteri/ Euti : Z = 1.72

Esquerra Socialista

ATS / Magisteri : Z = 2.44 P < 0.05

Lletres/Medicina : Z = 2.43 P < 0.05
 Ciències/Lletres : Z = 1.62
 Magisteri/Ciències: Z = 2.37 P < 0.05
 Magisteri/Euti : Z = 1.29
 Magisteri/ATS : Z = 2.16 P < 0.05

Taula 16.3 Identificació política segons torns a l'Escola de Magisteri.

	<u>MATÍ</u>	<u>VESPRE</u>
Dreta	6.6 \ 11.3	1.3 \ 3.-
Centre	4.7 /	1.7 /
E. Socialista	45.-	43.6
E. Comunista	11.3 \ 16.4	17.5 \ 28.2
Ex. Esquerra	5.1 /	10.7 /
Altres	4.9	7.7
No consta	<u>22.4</u>	<u>17.6</u>
	100.-	100.-
	(531)	(234)

Esquerra Comunista i Extrema Esquerra

Matf / Vespre: $Z = 3.76$ $P < 0.01$

Taula 16.4 Identificació política segons especialitats a l'Escola de Magisteri

	<u>Primers</u>	<u>Preescolar</u>	<u>1ª Etapa</u>	<u>Ciències</u>	<u>Filològiques</u>	<u>Socials</u>
Dreta	6.3 \ 12	4.1 \ 10.9	4.1 \ 4.8	2.6 \ 9	4.5	4.9
Centre	5.7 /	6.8 /	0.7 /	6.4 /	--	--
E. Socialista	45.6	54.1	45.6	42.3	38.2	37.7
E. Comunista	11.1 \ 15.5	5.4 \ 16.2	15.- \ 21.8	9.- \ 18	18.- \ 24.7	27.9 \ 39.4
Ex. Esquerra	4.4 /	10.8 /	6.8 /	9.- /	6.7 /	11.5 /
Altres	1.6	1.4	15.-	7.7	10.1	1.6
No consta	25.3	17.6	13.-	23.1	22.5	16.4
	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-
	(316)	(74)	(147)	(78)	(89)	(61)

Esquerra Comunista i Extrema Esquerra

Socials / Filològiques : Z = 1.92
 Socials / 1ª Etapa : Z = 2.60 P < 0.05
 Filològiques/Pre-escolar: Z = 1.33
 Filològiques / Primers : Z = 2.02 P < 0.05

Taula 16.5 Identificació política segons origen social i sexe

	<u>Empresaris</u>		<u>Quadres S.</u>		<u>Autònoms</u>		<u>Administratiu</u>		<u>T.Manuals</u>		<u>TOTAL</u>	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
Dreta	16.6	14.9	15.5	8.9	10.1	4.3	6.1	8.7	4.3	4.1	8.6	6.6
Centre	6.7	8.9	15.6	10.7	2.9	5.6	7.6	5.4	2.1	1.2	5.9	5.3
E. Socialista	26.7	36.6	37.8	35.7	40.6	47.8	31.8	47.8	45.7	47.9	38.3	45.3
E. Comunista	3.3	5.9	4.4	8.-	10.1	10.8	19.7	8.2	20.2	14.5	13.9	10.4
Ex. Esquerra	6.7	2.-	4.4	2.7	7.2	5.6	7.6	7.1	7.4	6.6	6.8	5.5
Altres	6.7	3.-	2.2	7.1	8.7	7.3	6.1	1.1	4.3	2.9	6.2	4.2
No consta	33.3	28.7	20.-	26.8	20.3	18.5	21.2	21.7	16.-	22.7	20.3	22.4
	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-
	(30)	(101)	(45)	(112)	(69)	(232)	(66)	(184)	(94)	(242)	(324)	(929)

Esquerra Comunista i Extrema Esquerra

Treballadors Manuals: Homes/Dones Z = 1.27

Administratiu: Homes/Dones Z = 2.22 P < 0.05

Total: Homes/Dones Z = 1.97 P < 0.05

Homes

Administratiu/ Autòctons: Z = 1.40

Autòctons / Quadres : Z = 1.28

Administratiu/Empresaris: Z = 1.90

Homes: Administratiu i Treball. Manuals/Empresaris, Quadres S., Autòctons: DP = 14.3% Z = 3.08 P < 0.01

Dones: Administratiu i Treball. Manuals/Empresaris, Quadres S., Autòctons: DP = 5.6% Z = 2.27 P < 0.05

Taula 16.6 Creences religioses segons Centre Universitari

	<u>MAGISTERI</u>	<u>A.T.S.</u>	<u>SOCIALS</u>	<u>E.U.T.I.</u>	<u>LLETRES</u>	<u>CIENCIES</u>	<u>ECONOM.</u>	<u>MEDICINA</u>
Catòlic practlicant	13.7	3.4	28.9	9.5	13.8	22.4	14.3	22.6
Catòlic no practlicant	32.3	45.8	28.9	31.0	19.7	25.9	35.7	41.5
Cristià	18.6	25.4	8.9	19.0	19.7	15.3	21.4	17.0
Agnòstic	15.0	8.5	17.8	19.0	14.5	23.5	8.9	7.5
Atev	12.2	11.9	8.9	16.7	18.4	8.2	12.5	7.5
Altres	6.5	5.1	4.4	--	11.9	4.7	5.4	1.9
No Consta	1.8	--	2.2	4.8	2.0	--	1.8	1.9
	100	100	100	100	100	100	100	100
	(765)	(59)	(45)	(42)	(152)	(85)	(56)	(53)

Catòlic practlicant

Medicina / Lletres : Z = 1.50

Medicina / Magisteri: Z = 1.79

A. Socials/Magisteri: Z = 2.81 P < 0.05

Catòlic practlicant i no practlicant

Medicina / Lletres: Z = 3.89 P < 0.01

Medicina/Magisteri: Z = 2.55 P < 0.05

Medicina/Ciències : Z = 1.81

Ciències / Lletres: Z = 2.24 P < 0.05

Magisteri/ Lletres: Z = 2.83 P < 0.05

Agnòstics i Ateus

Medicina/Lletres: Z = 1.41

Entj / Medicina : Z = 1.42

Taula 16.7 Seguretat en la fe en quatre creences de la Religió catòlica (Estudiants de Magisteri)

	Existència		Altra		Jesucrist		Església	
	<u>Déu</u>		<u>Vida</u>		<u>Déu</u>		<u>Catòlica</u>	
	<u>Abans</u>	<u>Ara</u>	<u>Abans</u>	<u>Ara</u>	<u>Abans</u>	<u>Ara</u>	<u>Abans</u>	<u>Ara</u>
Molta	41.6	24.1	28.9	16.3	34.4	19.7	15.9	4.1
Bastant	30.8	21.0	27.8	19.0	30.3	18.2	26.5	6.9
A mitges	13.1	15.3	21.6	20.0	15.6	17.8	22.4	17.3
Poca	6.9	16.9	12.2	18.4	9.3	19.3	16.5	23.1
No hi crec	5.5	20.4	7.1	24.2	6.4	21.3	15.3	46.0
No consta	2.1	0.3	2.5	2.1	4.1	3.7	3.4	2.6
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

n = 765

Taula 16.8 Index del Procés de secularització

<u>Seguretat en la fe</u>	<u>Existència</u>		<u>L'altra</u>		<u>Jesucrist</u>		<u>Església</u>	
	<u>Déu</u>	<u>Vida</u>	<u>Déu</u>	<u>Déu</u>	<u>Déu</u>	<u>Déu</u>	<u>Catòlica</u>	<u>Catòlica</u>
Augmenten	5.6	8.5	2.4	2.4	2.4	2.4	--	--
Es manté igual	41.5	36.9	45.9	45.9	45.9	45.9	41.1	41.1
Perd un grau	24.3	24.6	20.1	20.1	20.1	20.1	21.1	21.1
Perd dos graus	15.4	17.9	16.6	16.6	16.6	16.6	19.0	19.0
Perd tres graus	9.0	6.9	7.7	7.7	7.7	7.7	11.6	11.6
Perd quatre graus	3.7	3.0	3.8	3.8	3.8	3.8	4.8	4.8
No consta	0.3	2.1	3.7	3.7	3.7	3.7	2.6	2.6
	100	100	100	100	100	100	100	100

n = 765

Paula 16.9 Creences religioses dels estudiants de magisteri segons torns.

	<u>MATI</u>	<u>VESPRE</u>
Catòlic practicant	16.8	6.8
Catòlic no practicant	34.5	27.4
Cristià sense església	17.9	20.1
Agnòstic	13.6	18.4
Ateo	8.7	20.1
Altres	6.4	4.3
No consta	<u>2.3</u>	<u>3.0</u>
	100	100
	(531)	(234)

Catòlic Practicant

Matí / Vespre: $Z = 3.70$ $P < 0.01$

Catòlic

Matí / Vespre: $Z = 4.37$ $P < 0.01$

Agnòstic i Ateu

Matí / Vespre: $Z = 4.64$ $P < 0.01$

Taula 16.10 Comparació entre la Identificació política dels
Pares dels Alumnes i la dels Estudiants.

	<u>PARE</u>		<u>MARE</u>		<u>ALUMNE</u>	
Extrema Dreta	1.0	} 51.6	0.5	} 52	0.4	} 12.6
Dreta Conservadora	7.4		5.9		0.9	
Dreta Moderada	17.0		14.3		5.9	
Centre	26.2		31.3		5.4	
Esquerra Socialista	31.5	} 37.3	31.8	} 36.1	43.4	} 60.7
Esquerra Comunista	5.8		3.3		11.5	
Extrema Esquerra	1.0		1.0		5.8	
Altres i no consta	10.1		11.7		26.8	
	100		100		100	
	(1257)		(1257)		(1257)	

Taula 16.11. Relació entre la identificació política atribuïda al pare i la expressada pel fill

<u>PARE</u> <u>FILL</u>	<u>DRETA</u> <u>CONSER.</u>	<u>DRETA</u> <u>MOD.</u>	<u>CENTRE</u>	<u>ESQUERRA</u> <u>SOCIAL.</u>	<u>ESQUERRA</u> <u>COMUNISTA</u>	<u>ESQUERRA</u> <u>EXTREMA</u>
Dreta Cons.	7.4	1.2	0.8	0.3		
Dreta Mod.	28.4	21.-	2.8	1.8	3.2	
Centre	4.9	14.8	14.6	0.6		
E. Socialista	44.4	46.3	67.2	69.7	28.6	20.-
E. Comunista	7.4	9.3	8.9	21.7	47.6	
E. Esquerra	7.4	7.4	5.7	5.8	20.6	80.-
	100	100	100	100	100	100
	(81)	(162)	(247)	(327)	(63)	(10)

Taula 16.12 Comparació entre la identificació religiosa dels pares i la dels alumnes.

	<u>Pare</u>	<u>Mare</u>	<u>Alumne</u>
Catòlic practicant	26.-	38.5	14.6
Catòlic no practicant	46.-	43.2	31.3
Cristià sense adhesió concreta	11.2	10.3	18.5
Agnòstic	7.4	3.7	14.9
Ateu	6.1	1.6	12.5
Altres i NC	<u>1.3</u>	<u>1.5</u>	<u>8.2</u>
TOTAL	100	100	100
	(1256)	(1257)	(1257)

Taula 16.13 Relació entre les creences religioses del pare i les del seu fill

<u>Identificació religiosa del fill</u>	<u>Identificació religiosa del pare</u>						<u>Total</u>
	<u>Catòlic pract.</u>	<u>Catòlic no pract.</u>	<u>Cristià sense confes.</u>	<u>Agnòstic</u>	<u>Ateu</u>		
Catòlic practicant	35.8	8.5	2.1	7.5	3.9	14.6	
Catòlic no practicant	26.9	44.3	15.6	10.8	11.8	31.4	
Cristià (1)	16.5	13.3	48.2	17.2	17.1	18.6	
Agnòstic	8.6	14.2	16.3	38.7	17.1	14.8	
Ateu	6.1	11.9	9.9	21.5	42.1	12.5	
Altres i NC	6.1	7.8	7.8	4.3	7.9	7.5	
	100 (327)	100 (578)	100 (141)	100 (93)	100 (76)	100 (1256)	

Taula 16.14 Relació entre la tipologia ideològica, l'origen social i el sexe

	<u>Empresaris</u>		<u>Quadres S.</u>		<u>Autònoms</u>		<u>Administratius</u>		<u>T. Manual</u>		<u>TOTAL</u>	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
Autoritari	20.-	6.9	21.7	7.1	18.8	8.2	13.6	9.2	14.9	6.6	16.6	7.8
Conservador	20.-	16.8	23.9	22.3	4.3	14.2	16.7	14.7	8.5	9.5	13.2	14.-
Indecís	13.3	25.7	4.3	21.4	15.9	22.4	7.6	26.1	8.5	27.3	9.8	25.-
Tolerant	-	8.9	4.3	8.-	18.8	14.2	10.6	15.2	11.7	16.1	11.7	13.2
Tolerant enfàtic	30.-	26.7	23.9	23.2	7.2	19.-	15.2	16.8	28.7	20.7	20.3	20.2
Radical	16.7	14.9	21.7	17.9	34.8	22.-	36.4	17.9	27.7	19.8	28.3	19.8
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	(30)	(101)	(46)	(112)	(69)	(232)	(66)	(184)	(94)	(242)	(325)	(929)

Indecís

Homes/Dones: $Z = 5.78$ $P < 0.01$

Tolerants enfàtics

Homes T. Manuals/Administratius: $Z = 1.99$ $P < 0.05$

Radicals

Homes/Dones: $Z = 3.18$ $P < 0.01$

Homes Q. Superiors/T. Manuals: $Z = 0.76$

Homes Empresaris/T. Manuals: $Z = 1.21$

Homes Empresaris/Administratius: $Z = 1.95$

Homes Autònoms, Administ./T. Manuals: $Z = 1.26$

Autoritaris

Homes/Dones: $Z = 4.54$ $P < 0.01$

Homes Quadres/Administratius: $Z = 1.12$

Conservadors

Homes Quadres/Administratius: $Z = 0.94$

H. Quadres/T. Manuals: $Z = 2.49$ $P < 0.05$

Taula 16.15 Relació entre tipologia actitudinal i l'estatus social

	NADIUS						NO NADIUS	
	<u>Quadres</u>	<u>Empresaris</u>	<u>Aut. m.25</u>	<u>Rural</u>	<u>Treball immigrants</u>	<u>Nord</u>	<u>Sud</u>	
Autoritari	11.4	10.4	10.1	12.5	8.6	10.7	9.-	
Conservador	21.1	16.5	6.4	18.8	11.4	13.9	5.1	
Indecís	18.4	18.2	17.4	12.5	27.2	28.7	14.1	
Tolerant	11.4	11.7	7.3	22.9	15.1	8.2	20.5	
Tolerant enfàtic	22.8	21.-	17.4	16.7	18.2	22.1	24.4	
Radical	14.9	22.3	41.3	16.7	19.4	16.4	26.9	
	100	100	100	100	100	100	100	
	(114)	(462)	(109)	(48)	(324)	(122)	(78)	

Radical enfàtic i Autònom > 25/No Nadiu Sud: $Z = 2.03$ $P < 0.05$

Taula 16.16 Relació entre les actituds autoritàries i el sexe.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Homes	0.12*	1.12	-0.02	1.11	0.13*	1.01	0.18**	1.02	325
Dones	-0.04	0.95	0.01	0.96	-0.05	0.99	-0.06	0.99	929

DEM

Homes/Dones: Z = 2.30 P < 0.05

OPT

Homes/Dones: Z = 0.43

TOL

Homes/Dones: Z = 2.78 P < 0.05

FLEX

Homes/Dones: Z = 3.68 P < 0.01

Taula 16.17 Relació entre les actituds autoritàries i l'estatus social de pertinença per categoria socioprofessional del pare.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Empresaris	-0.17	0.98	-0.01	1.03	0.02	0.99	-0.05	1.08	131
Quadres S.	-0.12	0.98	0.23	1.04	0.10	0.97	0.13	1.04	160
Autònoms	-0.03	1.01	0.05	0.93	-0.05	1.05	-0.11	0.98	302
Adm. i Q.M.	0.02	1.04	-0.03	0.93	0.07	0.97	-0.03	0.97	250
T. Manuals	0.11	1.01	-0.11	1.04	-0.04	0.98	0.07	0.97	336

DEM

Treballadors Manuals/Empresaris: $Z = 2.75$ $P < 0.05$

OPT

Quadres Superiors/ Treballadors Manuals: $Z = 3.40$ $P < 0.01$

TOL

Quadres Superiors/ Treballadors Manuals: $Z = 1.45$

FLEX

Quadres / Empresaris: $Z = 2.40$ $P < 0.05$

Taula 16.18 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i l'edat.

<u>E</u> dat	<u>DEM</u>	<u>OPT</u>	<u>TOL</u>	<u>FLEX</u>	<u>(N)</u>
18 anys	-0.28	0.93	1.04	0.06	237
19 "	-0.11	0.97	0.93	-0.01	298
20 "	-0.14	0.92	1.06	-0.08	230
21 "	0.14	0.97	0.94	0.02	158
22 "	0.16	1.04	1.02	0.01	72
23 "	0.20	0.88	0.87	0.08	49
24 "	0.40	0.77	0.99	-0.15	30
25 "	0.65	1.05	1.13	0.21	30
26 "	0.77	1.02	0.82	0.11	23
27 en endavant	0.34	1.15	1.05	-0.06	110

DEM

20 / 18 anys: Z = 1.64

21 / 18 anys: Z = 4.29

25 / 21 anys: Z = 2.53

Taula 16.19 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i el Centre d'estudis i el sexe.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Magisteri					
Homes	0.47**	0.05	0.18**	0.27**	141
Dones	0.05	-0.03	-0.10	-0.03	624
Lletres					
Homes	0.18	-0.01	0.17	0.32	71
Dones	0.10	0.23	0.22	0.19	80
Ciències					
Homes	-0.30	-0.35	-0.06	-0.09	31
Dones	-0.64	-0.19	-0.18	-0.34	54
Medicina					
Homes	-0.62	0.28	0.19	-0.37	20
Dones	-0.58	0.46	0.23	-0.44	31
Econòmiques					
Homes	-0.42	-0.15*	-0.08	0.06	45
Dones	0.16	0.54	0.21	0.10	10

Diferències Homes/Dones:

MAGISTERI	LLETRES	CIÈNCIES	MEDICINA	ECONÒMIQUES
DEM: Z = 4.48 P < 0.01	Z = 0.52	Z = 1.36	Z = 0.16	Z = 1.58
OPT: Z = 0.81	Z = 1.39	Z = 0.62	Z = 0.67	Z = 2.46 P < 0.05
TOL: Z = 3.14 P < 0.01	Z = 0.31	Z = 0.48	Z = 0.13	Z = 0.77
FLEX: Z = 3.24 P < 0.01	Z = 0.76	Z = 1.23	Z = 0.25	Z = 0.11

Taula 16.20 Relació entre els tipus ideològics i el nivell de control en les decisions (P. 53)

	CONTROL EN LES DECISSIONS				
	<u>MOLT</u>	<u>BASTANT</u>	<u>A MITGES</u>	<u>NO GAIRE</u>	<u>GENS</u>
Autoritari	16.1	10.5	7.6	10.1	14.3
Conservador	3.6	14.3	15.2	13.8	11.7
Indecfs	21.4	21.1	25.7	18.9	11.7
Tolerant	23.2	15.6	12.5	10.5	14.3
Tolerant emfàtic	17.9	23.6	20.3	19.1	20.8
Radical	17.9	14.8	18.7	27.7	27.3
	100	100	100	100	100
	(56)	(237)	(369)	(487)	(77)

Indecfs

A mitges/Altres: DP = 6,7% Z = 2.64 P 0.05

Radical

No gaire i gens/Altres: DP = 10.4% Z = 4.38 P 0.01

Taula 16.21 Relació entre el caràcter de les relacions paterno-filials i el tipus ideològic (P. 55)

	AUTORITARISME DE LA RELACIÓ PATERNO-FILIAL				
	<u>MOLT</u>	<u>BASTANT</u>	<u>A MITGES</u>	<u>NO GAIRE</u>	<u>GENS</u>
Autoritari	13.3	10.6	8.4	9.8	14.9
Conservador	13.3	15.5	12.9	14.2	12.9
Indecfs	20.0	19.9	22.6	21.0	15.8
Tolerant	2.2	13.7	15.9	11.9	5.9
Tolerant emfàtic	22.2	22.6	20.6	18.1	21.8
Radical	28.9	17.7	19.6	24.9	28.7
	100	100	100	100	100
	(45)	(226)	(465)	(386)	(101)

Indecfs

A Mitges/Altres: DP = 2.7 Z = 1.13

Radical

Molt/Bastant i a mitges: DP = 10% Z = 1.64

No gaire i Gens/Bastant i a Mitges: DP = 6,8% Z = 2.79 P < 0.05

Taula 16.22 La tipologia ideològica segons el nivell de religiositat familiar.

	RELIGIOSITAT FAMILIAR				
	MOLTA	BASTANT	A MITGES	NO GAIRE	GENS
Autoritari	9.8	10.4	8.2	9.7	13.0
Conservador	23.9	21.9	17.5	7.0	6.0
Indecís	19.6	18.6	27.5	21.5	15.3
Tolerant	7.6	12.2	14.4	15.6	8.8
Tolerant emfàtic	12.0	22.6	14.8	24.5	20.5
Radical	27.2	14.3	17.5	21.8	36.3
	100	100	100	100	100
	(92)	(279)	(291)	(372)	(215)

Indecís

A mitges/Altres: DP = 8.4% Z = 3.07 P < 0.01

Conservador

Molt, Bastant/Altres: DP = 12.2% Z = 5.71 P < 0.01

Radical

Molt/Bastant i A mitges: DP = 11.3% Z = 2.65 P < 0.05

No Gaire, Gens/Bastant i A mitges: DP = 11.2% Z = 4.62 P < 0.01

Taula 16.23 Relació entre la tipologia ideològica i la pressió de la moralitat familiar

	MORALITAT FAMILIAR				
	MOLTA	BASTANT	A MITGES	NO GAIRE	GENS
Autoritari	15.9	7.3	9.7	10.8	19.6
Conservador	22.0	19.2	12.2	6.6	7.8
Indecís	17.1	21.3	23.8	19.1	7.8
Tolerant	4.9	13.6	13.8	13.7	7.8
Tolerant emfàtic	19.5	18.9	20.2	22.4	19.6
Radical	20.7	19.7	20.2	27.4	37.3
	100	100	100	100	100
	(82)	(381)	(484)	(241)	(51)

Indecís

A mitges/Altres: DP = 4.6% Z = 1.94

Conservador

Molta, Bastant/Altres: DP = 9.7% Z = 4.81 P < 0.01

Radical

No Gaire, Gens/Altres: DP = 9.1% Z = 3.27 P < 0.01

Taula 16.24 La tipologia ideològica segons el caràcter més o menys autoritari de les relacions mestre-alumne.

	AUTORITARISME RELACIONS MESTRES-ALUMNE				
	MOLT	BASTANT	A MITGES	NO GAIRE	GENS
Autoritari	12.4	10.2	7.9	12.2	18.2
Conservador	8.5	12.7	16.9	12.9	13.6
Indecfs	10.1	20.8	26.8	13.7	13.6
Tolerant	7.8	14.0	11.7	15.1	18.2
Tolerant enfàtic	26.4	21.7	16.7	23.0	13.6
Radical	34.9	20.6	19.9	23.0	22.7
	100	100	100	100	100
	(129)	(471)	(478)	(139)	(22)

Indecfs

A Mitges/Altres: DP = 9.3% Z = 3.90 P < 0.01

Radical

Molt/Altres: DP = 14.3% Z = 2,45 P < 0.05

Taula 16.25 La tipologia ideològica segons si el centre escolar practicava la coeducació.

	<u>COEDUCACIÓ</u>			<u>NO COEDUCACIÓ</u>
	<u>EGB i BUP</u>	<u>EGB</u>	<u>BUP</u>	
Autoritari	9.2	7.1	10.4	10.9
Conservador	10.6	10.6	16.8	16.1
Indecís	24.1	16.5	22.7	15.2
Tolerant	11.9	15.3	13.9	12.5
Tolerant emfàtic	24.3	22.4	17.1	18.5
Radical	19.8	28.2	19.0	26.7
	100	100	100	100
	(444)	(85)	(374)	(329)

Conservador

EGB i BUP, EGB/BUP i No Coeducació: DP = 5.9% Z = 2.95 P < 0.05

Tolerant Emfàtic

EGB i BUP, EGB/BUP i No Coeducació: DP = 6.2% Z = 2.67 P < 0.05

Radical

EGB/EGB i BUP, i BUP: DP = 8.8% Z = 1.92

No Coeducació/EGB i BUP: DP = 6.9% Z = 2.26 P < 0.05

Taula 16.26 Tipologia ideològica segons tipus d'escola a l'EGB.

	E. ESTATAL		E. RELIGIOSA		PARTICULAR ACTIVA		PARTICULAR ACADEMIA		TOTAL	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
Autoritari	15.6	5.5	17.2	8.8	24.5	8.3	13.4	6.5	16.6	7.8
Conservador	13.5	9.2	17.2	17.6	18.4	20.8	6.0	8.3	13.2	14.0
Indecfs	11.5	24.8	8.1	27.1	6.1	19.8	13.4	23.2	9.8	25.0
Tolerant	13.5	14.7	16.2	12.7	10.2	11.5	4.5	12.5	11.7	13.2
Tolerant emfàtic	20.8	23.4	15.2	19.4	16.3	20.8	29.9	19.6	20.3	20.0
Radical	25.0	22.5	26.3	14.4	24.5	18.8	32.8	29.8	28.3	19.8
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	(96)	(218)	(99)	(432)	(49)	(96)	(67)	(168)	(325)	(929)

Taula 16.27 Tipologia ideològica segons tipologia de context de la infància i sexe.

	MOLT CONTROL		BASTANT CONTROL		POC CONTROL		GENS CONTROL		TOTAL			
	E. RELIGIOSA		E. RELIGIOSA		E. ACTIVA		ACADÈMIA					
	(5)	(2)	(4)	(3)	(1)	(3)	(1)	(3)				
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D		
Autoritari	28.6	12.0	15.3	7.8	18.4	5.9	10.9	6.7	16.7	7.4	16.6	7.8
Conservador	7.1	12.0	16.2	16.0	26.3	15.3	10.9	14.2	7.8	11.5	13.2	14.0
Indecís	0.0	18.1	12.6	24.1	0.0	23.5	17.4	37.3	9.8	22.6	9.8	25.0
Tolerant	10.7	9.6	11.7	13.4	15.8	11.8	17.4	13.4	7.8	14.4	11.7	13.2
Tolerant emfàtic	17.9	24.1	21.6	19.5	21.1	25.9	19.6	14.9	19.6	21.1	20.3	20.0
Radical	35.7	24.1	22.5	19.3	18.4	17.6	23.9	13.4	38.2	23.0	28.3	19.8
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	(28)	(83)	(111)	(357)	(46)	(85)	(38)	(134)	(102)	(270)	(325)	(929)

Autoritari

Molt control-Religiosa/Altres (H): DP = 12.9% Z = 1.74

Conservador

Poc control-Activa/Altres (H): DP = 14.8% Z = 2.71 P < 0.05

Indecís

Poc control-Acadèmia/Altres (D): DP = 14.4% Z = 3.56 P < 0.01

Radical

Molt control -Religiosa/B. control R, Poc control Ac, Poc control Acad.(H): DP = 13.9% Z = 1.62
 Gens control -Estatat/B. control R, Poc control Ac, Poc control Acad.(H): DP = 16.4% Z = 3 P < 0.01

Taula 16.28 Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons l'ambient religiós a la infància.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
Molt	0.11	0.97	0.22	0.90	-0.21	0.97	-0.29	0.99	(92)
Bastant	-0.07	0.94	0.18	0.96	-0.04	1.03	-0.04	1.03	(279)
A Mitges	-0.20	0.97	-0.11	0.96	-0.09	0.96	-0.07	0.95	(291)
No Gaire	0.04	0.96	-0.05	1.01	0.07	0.99	0.06	0.98	(372)
Gens	0.25	1.12	-0.08	1.09	0.13	1.04	0.16	1.04	(215)

DEM
Molt/Gens: $Z = 1.10$
Bastant/Gens: $Z = 3.37$ $P < 0.01$

OPT
Molt/Gens: $Z = 2.51$ $P < 0.05$

TOL
Molt/Gens: $Z = 2.75$ $P < 0.05$

FLEX
Molt/Gens: $Z = 3.59$ $P < 0.01$

Taula 16.29 Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons el rigor familiar pel que fa a la moral.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)			
Molt	-0.04	0.16	0.94	-0.20	1.09	-0.30	1.11	(82)
Bastant	-0.07	0.08	0.96	-0.05	0.98	-0.04	1.02	(381)
A mitges	-0.02	-0.03	1.01	0.07	0.97	0.03	0.93	(484)
No gaire	0.10	-0.09	1.05	0.11	1.02	0.07	1.05	(241)
Gens	0.42	-0.07	1.07	0.13	1.07	0.25	0.97	(51)

DEM
Molt/Gens: $Z = 2.45$ $P < 0.05$

OPT
Molt/Gens: $Z = 1.26$
Bastant/No Gaire: $Z = 2.03$ $P < 0.05$

TOL
Molt/Gens: $Z = 1.71$
Bastant/No Gaire: $Z = 1.93$
Molt/No Gaire: $Z = 2.26$ $P < 0.05$

FLEX
Molt/Gens: $Z = 3.01$ $P < 0.01$

Taula 16.30 Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons el control familiar de les decisions (P. 52).

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Molt	-0.20	-0.08	-0.24**	-0.18	(56)
Bastant	-0.09	-0.13	-0.09	-0.07	(237)
A mitges	-0.03	0.01	-0.01	0.10	(369)
No gaire	0.05	0.09	0.04	-0.02	(487)
Gens	0.35	-0.06	0.25**	0.10	(77)

DEM
Molt/Gens: Z = 3.04 P < 0.01

TOL
Molt/Gens: Z = 3.02 P < 0.01

OPT
Molt/No Gaire: Z = 1.26

FLEX
Molt/Gens: Z = 1.64

Molt/A Mitges: Z = 2.0 P < 0.05

Taula 16.31 Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons el tipus de relació paterna.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)	
Molt autoritària	-0.19	0.92	1.02	-0.18	1.14	(45)
Bastant autoritària	0.00	1.22	1.04	-0.04	1.01	(226)
Intermitja	-0.03	1.04	0.96	0.02	0.99	(465)
Bastant flexible i tolerant	0.03	1.02	1.02	0.04	0.98	(386)
Molt flexible i tolerant	0.16	0.99	0.96	-0.02	1.05	(101)

$\frac{DEM}{Molt/Gens: Z = 2.07} \quad P < 0.05$

$\frac{TOL}{Molt/Gens: Z = 0.72}$

$\frac{OPT}{Molt/A Mitges: Z = 0.37}$

$\frac{FLEX}{Molt Autoritària/Bastant Flexible: Z = 1.24}$

Taula 16.32 Les actituds relacionades amb l'autoritarisme segons el caràcter de la relació dels mestres amb els alumnes.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Molt autoritària	0.31	1.12	0.13	0.14	(129)
Bastant autoritària	0.07	0.99	0.02	0.06	(471)
Una cosa intermitja	-0.11	0.99	-0.05	-0.07	(478)
Bastant tolerant	-0.14	0.92	0.02	-0.08	(139)
Molt tolerant	0.11	0.98	0.19	0.00	(22)

DEM

Molt autoritària/Molt tolerant: Z = 0.86

Molt autoritària/Bastant tolerant: Z = 3.57

OPT

Molt autoritària/Molt tolerant: Z = 1.35

TOL

Molt autoritària/Molt tolerant: Z = 0.24

FLEX

Molt autoritària/Molt tolerant: Z = 0.60

Taula 16.33 Relació entre les Actituds autoritàries i l'existència i l'absència de coeducació a l'escola.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		n
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Coeducació a EGB i BUP	-0.02	0.99	-0.09	0.97	-0.03	0.98	0.06	0.93	444
Només EGB	0.07	0.97	0.08	0.93	0.21	0.93	0.01	1.02	85
Només BUP	0.01	1.00	-0.04	1.00	0.00	1.06	-0.01	1.03	374
No hi havia coeducació	0.06	1.02	0.14	1.06	0.01	0.98	-0.03	1.04	328
<u>DEM</u>									
Coeducació EGB i BUP/No hi ha:	Z = 1.09								
<u>OPT</u>									
Coeducació EGB i BUP/No hi ha:	Z = 3.08 P < 0.01								
<u>TOL</u>									
Coeducació EGB i BUP/No hi ha:	Z = 0.56								
<u>FLEX</u>									
Coeducació EGB i BUP/No hi ha:	Z = 1.24								

Taula 16.34 Relació ente les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la tipologia de context de la infància.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Molt control/ E. religiosa	0.16	1.04	-0.04	0.97	-0.07	1.00	-0.04	1.09	11
Bastant control/ E. religiosa	-0.04	0.97	0.00	1.02	-0.04	0.99	-0.04	0.99	469
Poc control/ E. activa	-0.15	0.90	0.21	0.99	0.03	1.03	-0.03	0.90	123
Poc control/ E. acadèmica	-0.12	1.03	-0.13	1.01	-0.12	1.00	-0.04	1.00	180
Gens control/ E. estatal	0.12	1.03	0.00	0.98	0.12	0.99	0.10	1.03	373

DEM Molt control-Religiosa/Poc control Activa: Z = 2.42 P < 0.05

OPT Molt control-Religiosa/Poc control Activa: Z = 1.95

TOL Molt control-Religiosa/Gens control Estatal: Z = 1.76

FLEX Molt control-Religiosa/Gens control Estatal: Z = 1.20

Taula 16.35 Les diferents sub-mostres per carreres relacionades amb els Tipus ideològics.

	<u>MAGISTERI</u>	<u>A.T.S</u>	<u>A.SOCIALS</u>	<u>E.U.T.I.</u>	<u>LLETRES</u>	<u>CIÈNCIES</u>	<u>ECONOM.</u>	<u>MEDICINA</u>	<u>TOTAL</u>
Autoritari	7.2	11.9	6.7	16.7	15.1	17.6	16.1	13.2	10.0
Conservador	11.6	10.2	17.8	4.8	15.8	18.8	16.1	37.7	13.8
Indecís	22.1	35.6	17.8	19.0	9.9	29.4	16.1	17.0	21.0
Tolerant	13.7	15.3	11.1	11.9	13.8	8.2	8.9	7.5	12.8
Tolerant emfàtic	20.7	13.6	20.0	19.0	23.7	14.1	26.8	17.0	20.0
Radical	24.7	13.6	26.7	28.6	21.7	11.8	16.1	7.5	22.0
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	(765)	(59)	(45)	(42)	(152)	(85)	(56)	(53)	(1257)

Autoritari

Magisteri/Lletres: $Z = 3.19$ $P < 0.01$

Magisteri/Medicina: $Z = 1.60$

Conservador

Magisteri/Medicina: $Z = 5.41$ $P < 0.01$

Medicina/Ciències: $Z = 2.46$ $P < 0.05$

Indecisos

Ciències/Magisteri: $Z = 1.52$

ATS/Magisteri: $Z = 2.37$ $P < 0.05$

Magisteri/Lletres: $Z = 3.43$

Ciències/Medicina: $Z = 1.64$

Ciències/Lletres: $Z = 3.84$

Radicals

Magisteri/Lletres: $Z = 0.78$

Lletres/Ciències: $Z = 1.90$

Magisteri/Ciències: $Z = 2.66$ $P < 0.05$

Taula 16.36 Comparació entre alumnes de lletres i Magisteri (primers) segons els tipus ideològics.

	<u>1er. Magisteri</u>		<u>1er. Fil.-Lletres</u>	
	<u>Matf</u>	<u>Vespre</u>	<u>T.</u>	<u>Matf</u>
Autoritari	7.5	6.7	7.3	15.1
Conservador	18.6	7.8	15.5	15.8
Indecís	27.-	24.4	26.3	9.9
Tolerant	14.2	12.2	13.6	13.8
Tolerant emfàtic	14.2	27.8	18.-	23.7
Radical	18.6	21.1	19.3	21.7
	100	100	100	100
	(226)	(90)	(316)	(152)

Conservador

Matf/Vespre: $Z = 2.39$ $P < 0.05$

Tolerants emfàtics

Matf/Vespre: $Z = 2.83$ $P < 0.05$

Lletres/lers. Matf: $Z = 2.36$ $P < 0.05$

Taula 16.37 La Tipologia ideològica segons torns i cursos

	MATI			VESPRES		
	<u>Primers</u>	<u>Altres</u>	<u>Total</u>	<u>Primers</u>	<u>Altres</u>	<u>Total</u>
Autoritari	7.5	3.1	7.2	6.7	7.6	7.3
Conservador	18.6	8.9	13.-	7.8	9.-	8.5
Indecfs	27.-	21.3	23.7	24.4	14.6	18.4
Tolerant	14.2	13.4	13.7	12.2	14.6	13.7
Tolerant emfàtic	14.2	27.9	22.-	27.8	11.1	17.5
Radical	18.6	21.6	20.3	21.1	43.1	34.6
	100	100	100	100	100	100
	(226)	(305)	(531)	(90)	(144)	(234)

MATI

Conservador Primers/Altres: Z = 3.28 P < 0.01

Tolerants Emfàtics Primers/Altres: Z = 3.76 P < 0.01

Indecfs Primers/Altres: Z = 1.52

VESPRES

Indecfs Primers/Altres: Z = 1.88

Tolerants Emfàtics. Primers/Altres: Z = 3.27 P < 0.01

Radicals Primers/Altres: Z = 3.44 P < 0.01

Taula 16.38 La tipologia ideològica segons especialitat i torn. (Alumnes de Magisteri)

	PREESCOLAR		1ª ETAPA		FILOLÒGIQUES		SOCIALS		CIÈNCIES	
	Matí	Vespre	Matí	Vespre	Matí	Vespre	Matí	Vespre	Matí	Vespre
Autoritari	7.7	13.6	4.6	6.7	11.3	-	2.3	11.1	7.7	7.7
Conservador	9.6	9.1	9.2	6.7	7.-	16.7	7.-	11.1	11.5	7.7
Indecís	17.3	9.1	19.5	10.-	21.1	27.8	16.3	11.1	32.7	23.1
Tolerant	13.5	-	9.2	16.7	14.-	11.1	18.6	22.2	15.4	19.2
Tolerant emfàtic	32.7	18.2	36.8	13.3	26.8	11.1	20.9	5.6	15.4	3.8
Radical	19.2	50.-	20.7	46.7	19.7	33.3	34.9	38.9	17.3	38.5
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	(52)	(22)	(87)	(60)	(71)	(18)	(43)	(18)	(52)	(26)

Radicals

Preescolar Matf/Nit: Z = 2.68 P < 0.01
 Primera E. Matf/Nit: Z = 3.34 P < 0.01
 Filològiques Matf/Nit: Z = 1.25
 C. Socials Matf/Nit: Z = 0.29
 Ciències Matf/Nit: Z = 2.06 P < 0.05

Indecisos

Matf Ciències/Altres: Z = 2.20 P < 0.05

Radicals

Matf Socials/1ª Etapa: Z = 1.75
 Socials/Ciències: Z = 1.96 P < 0.05

Tolerants Emfàtics

Matf Preescolar, 1ª Etapa/Altres: Z = 2.64 P < 0.05
 1ª Etapa/Filològiques: Z = 1.34
 Filològiques/Ciències: Z = 1.51

Taula 16.39 Actituds relacionades amb l'autoritarisme segons els alumnes dels diferents Centres.

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	\bar{x}	s	\bar{x}	s	\bar{x}	s	\bar{x}	s	
Magisteri	0.13	0.96	-0.01	0.98	-0.05	0.98	0.02	0.98	765
A.T.S.	-0.40**	0.86	-0.03	0.93	-0.08	0.91	-0.03	0.98	59
Assistents Soc.	0.10	0.96	-0.08	0.99	-0.22	1.04	0.06	1.08	45
E.U.T.I.	-0.16	1.06	0.07	1.03	0.58**	0.94	0.08	1.15	42
Lletres	0.13	0.95	0.10	1.05	0.19*	0.99	0.24*	1.06	152
Ciències	-0.51**	1.04	-0.24	1.10	-0.13	1.07	-0.25*	0.86	85
Econòmiques	-0.27*	1.22	-0.00	1.07	-0.01	1.09	0.06	1.05	56
Medicina	-0.59**	0.82	0.38**	0.88	0.22	1.02	-0.43**	0.94	53
	<u>DEM</u>		<u>OPT</u>		<u>TOL</u>		<u>FLEX</u>		
Magisteri/ATS	Z=4.52	P<0.01	Z=0.15		Z=0.24		Z=0.38		
Magisteri/A. Soc.	Z=0.20		Z=0.46		Z=1.07		Z=0.24		
Magisteri/Euti	Z=1.73		Z=0.49		Z=4.22	P<0.01	Z=0.33		
Magisteri/Lletres	Z=0		Z=1.19		Z=2.73	P<0.05	Z=2.37	P<0.05	
Magisteri/Ciències	Z=5.42	P<0.01	Z=1.85		Z=0.65		Z=2.70	P<0.05	
Magisteri/Econòm.	Z=2.40	P<0.05	Z=0.07		Z=0.27		Z=0.28		
Magisteri/Medicina	Z=6.10	P<0.01	Z=3.10	P<0.01	Z=1.87		Z=3.36	P<0.01	

Taula 16.40 Les Actituds relacionades amb l'autoritarisme dels alumnes de

Ciències i Lletres

	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	
Lletres	0.13*	0.95	0.11	1.05	0.19**	0.99	0.25**	1.06	152
Ciències	-0.51**	1.04	-0.25	1.1	-0.14	1.07	-0.25	0.86	85
1er.Magist.									
Matf	-0.08	0.94	-0.06	0.99	-0.16	1.01	-0.6	0.93	226
Nit	0.12	0.95	-0.19	0.95	-0.02	0.99	0.02	0.98	90
total	-0.02	0.94	-0.10	0.98	-0.12	1	-0.04	0.95	316

1er. Magist. Matf/Lletres: $Z=2.11$ $P<0.05$ $Z=1.58$ $Z=3.34$ $P<0.01$ $Z=2.93$ $P<0.05$

1er. Mag. Vespre /Lletres: $Z=0.08$ $Z=2.28$ $P<0.05$ $Z=1.60$ $Z=1.71$

Taula 16.41 Actituds relacionades amb l'autoritarisme segons cursos, torns i sexe.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	N
Primers Matf	-0.07	0.94	-0.16	0.01	226
Homes	0.27	1.05	0.02	0.97	31
Dones	-0.13	0.91	-0.19	1.01	195
Primers Vespre	0.12	0.95	-0.01	0.99	90
Homes	0.16	1.02	0.17	0.98	23
Dones	0.10	0.93	-0.07	0.99	67
Altres Matf	0.14	0.95	0.05	0.92	305
Homes	0.53	1.06	0.46	0.87	44
Dones	0.08	0.92	-0.02	0.91	261
Altres Vespre	0.42	0.97	-0.11	1.04	144
Homes	0.70	0.92	0.06	0.96	43
Dones	0.29	0.98	-0.17	1.08	101

Comparació entre el total de mestres.

DEM

Altres vespre: $Z = 3.58$ $P < 0.01$
 Altres Homes matf: $Z = 2.76$ $P < 0.05$

TOL

Dones Altres vespre: $Z = 1.58$
 Altres Homes matf: $Z = 3.45$ $P < 0.01$

FLEX

$Z = 2.36$ $P < 0.05$
 $Z = 3.12$ $P < 0.01$

Taula 16.42 Actituds relacionades amb l'autoritarisme Segons Especialitats i Tornos.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	N
Pre-Escolar					
Matí	0.04	0.13	-0.03	0.03	52
Nit	0.48	0.43	-0.21	-0.22	22
Total	0.17	0.22	-0.08	-0.04	74
Primera Etapa					
Matí	0.18	0.02	0.13	0.31	87
Nit	0.54	0.21	-0.15	-0.15	60
Total	0.33	0.10	0.02	0.12	147
Ciències					
Matí	-0.17	0.18	-0.17	-0.12	52
Nit	0.05	-0.25	-0.05	0.05	26
Total	-0.10	0.04	-0.13	-0.06	78
Filològiques					
Matí	0.20	-0.22	0.14	0.15	71
Nit	0.14	-0.26	-0.00	-0.33	18
Total	0.19	-0.23	0.11	0.06	89
C.Socials					
Matí	0.46	0.06	0.10	0.17	43
Nit	0.71	0.10	-0.04	0.21	18
Total	0.54	0.07	0.06	0.19	61

Comparació entre el total de mestres.

Preescolar

OPT Z = 2.02 P < 0.05

Primera Etapa

DEM Z = 2.52 P < 0.05

FLEX Z = 1.24

Matí FIPP Z = 2.76 P < 0.05

Filològiques

OPT Z = 2.31 P < 0.05

Matí/Nit Rigidesa Z = 1.72

Ciències Socials

DEM Z = 3.34 P < 0.01

FIPP Z = 1.36

Ciències

DEM Z = 2.11 P < 0.05

TOL Z = 0.72

OPT Matí/Nit Z = 1.70

Taula 16.43 Actituds relacionades amb l'Autoritarisme segons especialitat que pensen escollir els alumnes de primer i el sexe.

	DEM	OPT	TOL	FLEX	N
Pre-Escolar	-0.03	0.01	-0.10	0.12	68
Homes		0.90	1.06	0.93	2
Dones	-0.03	0.02	-0.08	0.10	66
Primera Etapa	-0.16	-0.15	-0.25	0.03	70
Homes	0.56	0.02	0.26	0.69	8
Dones	-0.25	-0.17	-0.32	-0.05	62
Ciències	-0.13	-0.02	-0.08	-0.23	64
Homes	0.06	-0.16	0.10	-0.15	25
Dones	-0.25	0.08	-0.19	-0.29	39
Filològiques	0.24	-0.25	0.02	-0.11	43
Homes	0.26	-0.34	0.15	-0.12	6
Dones	0.24	-0.24	0.0	-0.11	37
C.Socials	0.08	-0.14	-0.06	-0.04	65
Homes	0.44	-0.03	-0.02	0.29	12
Dones	0.00	-0.16	-0.07	-0.11	53

Comparació entre els mestres de primer.

Primera Etapa

Dones TOL Z = 2.17

Ciències

Dones TOL Z = 0.43
FLEX Z = 1.64

Filològiques

DEM Z = 1.81

OPT Z = 1.00

Ciències Socials

DEM Z = 0.86

Taula 16.44 Encert de la professió segons el sexe.
(P.56)

	H	D	
Molt	33.3	41.3	39.9
Bastant	46.8	49.7	49.1
A mitjes	9.9	7.9	8.2
No gaire	5.7	0.2	1.2
Gens		0.2	0.1
No Consta	4.3	0.8	1.4
	100	100	100
	(141)	(624)	(765)

(Note: Brackets in the original table indicate that 9.9 + 5.7 = 15.6 and 7.9 + 0.2 = 8.3)

Molt

Homes/Dones: $Z = 1.75$

A mitges, No gaire, Gens

Homes/Dones: $Z = 2.65$

Taula 16.45 Relació entre la tipologia ideològica i la identificació amb la professió
distingint segons sexe (Alumnes de Magisteri)

	ENCERT PROFESSIÓ DE MESTRE							
	MOLT		BASTANT				A MITGES	
	H	D	H	D	H	D	H	D
Autoritari	12.8	8.1	10.6	5.5	7.1	12.2		
Conservador	17.-	14.3	6.1	11.6	-	10.2		
Indecfs	6.4	22.5	10.6	28.4	-	18.4		
Tolerant	8.5	10.5	16.7	15.2	14.3	24.5		
Tolerant enfàtic	19.1	22.9	18.2	18.7	14.3	16.3		
Radical	36.2	21.7	37.9	20.6	64.3	18.4		
	100	100	100	100	100	100		
	(47)	(258)	(66)	(310)	(14)	(49)		

Tolerant

Dones Molt/A Mitges: Z = 2.69

Tolerant enfàtic i Indecfs

Molt/A Mitges: Z = 1.38

Radical

Homes Molt/A Mitges: Z = 1.87

Taula 16.46 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i l'interés per l'ensenyament al Batxillerat (Alumnes que no pertanyen a l'Escola de Magisteri). (P. 36)

Interés pel B.U.P.	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Molt	-0.04	1.22	-0.19	1.22	0.17	1.02	0.17	1.02	(51)
Bastant	0.01	1.04	0.07	1.06	0.13	1.05	0.01	1.09	(92)
A mitges	-0.23	0.99	0.06	1.05	0.15	1.01	-0.04	1.07	(89)
No gaire	-0.13	0.94	0.18	1.02	0.39	0.85	0.07	0.86	(76)
Gens	-0.49	1.03	0.11	0.99	-0.15	1.15	-0.15	1.07	(101)

<u>DEM</u>	
Molt/Gens: Z = 2.59	P < 0.05
<u>OPT</u>	
Molt/Gens: Z = 1.52	
<u>TOL</u>	
Molt/Gens: Z = 1.75	
<u>FLEX</u>	
Molt/Gens: Z = 1.80	

Taula 16.47 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i l'interés per l'ensenyament General Bàsic (Alumnes que no pertanyen a l'Escola de Magisteri) (P.36)

	<u>Interés per l'E.G.B.</u>		<u>DEM</u>		<u>OPT</u>		<u>TOL</u>		<u>FLEX</u>		<u>(N)</u>
	M	S	M	S	M	S	M	S	M	S	
Molt	-0.50	1.02	-0.31	1.32	0.07	1.00	-0.23	0.97	(29)		
Bastant	-0.12	1.05	-0.04	1.15	-0.02	1.06	0.20	0.99	(62)		
A mitges	-0.06	0.97	0.11	0.82	0.15	0.97	-0.04	1.03	(72)		
No gaire	0.06	1.02	0.21	1.03	0.30	1.05	0.20	0.91	(91)		
Gens	-0.35	1.06	0.07	1.05	0.07	1.07	-0.15	1.11	(150)		

DEM

Molt/No Gaire: Z = 2.91 P < 0.05

TOL

Molt/No Gaire: Z = 1.06

OPT

Molt/No Gaire: Z = 1.94

FLEX

Molt/No Gaire: Z = 2.11 P < 0.05

Taula 16.48 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la intencionalitat de dedicar-se a l'ensenyament (1) (P.38)

Intenció de dedicar-se a l'ensenyament	DEM		OPT		TOL		FLEX		(N)
	M	S	M	S	M	S	M	S	
Intenció definida	-0.10	1.13	-0.12	1.05	0.26	0.90	0.22	1.03	(28)
Intenció prioritària	0.08	1.08	0.03	1.22	-0.07	1.18	0.09	1.09	(42)
Intenció indefinida	0.14	1.10	-0.18	0.95	0.19	0.93	0.32	1.10	(44)
Prioritària altres	-0.06	0.93	-0.02	1.14	0.09	1.06	-0.03	0.96	(99)
Definida altres	-0.43	1.05	0.14	1.03	0.15	1.07	-0.05	1.02	(107)

Intenció definida/Indefinida

DEM: Z = 0.88

OPT: Z = 0.24

TOL: Z = 0.32

FLEX: Z = 0.39

(1) La pregunta anava destinada a estudiants de Ciències i Lletres, però la contestaren alguns més.

Taula 16.49 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la intenció de dedicar-se a l'ensenyament (Alumnes de Lletres) (P.38)

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Intenció definida	0.06	1.07	0.24	0.35	24
Prioritària	0.19	1.02	-0.07	0.10	32
Indefinida	0.49	0.78	0.11	0.53	26
Prioritària altres	0.14	0.86	0.36	0.15	42
Definida altres	-0.15	0.93	0.29	0.31	26

Intenció definida/Indefinida

DEM: Z = 1.61

FLEX: Z = 0.55

Taula 16.50 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la intenció de dedicar-se a l'ensenyament (Alumnes de Ciències) (P. 38)

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Intenció definida	-	-	-	-	1
Prioritària	-1.02	-0.48	-1.25	-0.76	5
Indefinida	-0.71	-0.46	0.33	-0.36	12
No prioritària	-0.35	-0.34	-0.24	-0.03	31
Definida altres	-0.55	-0.09	-0.06	-0.28	34

Taula 16.51 Relació entre l'interés en l'Ensenyament General Bàsic i les actituds relacionades amb l'autoritarisme (Alumnes de Lletres) (P.36)

<u>Interés E.G.B.</u>	<u>DEM</u>	<u>OPT</u>	<u>TOL</u>	<u>FLEX</u>	<u>(N)</u>
Molt	-0.22	0.83	-0.04	0.75	11
Bastant	0.21	0.93	0.05	1.05	36
A mitges	0.07	0.88	0.21	0.96	31
No gaire	0.68	0.73	0.42	1.02	26
Gens	-0.10	1.02	0.24	1.01	44

MOLT/ NO GAIRE

DEM Z = 3.12 P < 0.01

OPT Z = 1.40

TOL Z = 1.52

FLEX Z = 3.68 P < 0.01

Taula 16.52 Relació entre l'interés en l'Ensenyament General Bàsic i les actituds autoritàries. (Alumnes de Ciències) (P. 36)

<u>Interés E.G.B.</u>	<u>DEM</u>	<u>OPT</u>	<u>TOL</u>	<u>FLEX</u>	<u>(N)</u>				
Molt	-0.75	1.03	-0.55	1.54	-0.05	1.31	-0.65	0.98	8
Bastant	-0.84	0.85	-0.56	0.99	-0.31	0.84	-0.17	0.59	15
A mitges	-0.27	1.15	0.06	0.80	0.13	0.90	0.12	0.54	10
No gaire	-0.55	0.99	-0.48	0.99	-0.24	1.19	-0.38	0.72	23
Gens	-0.23	1.15	0.04	1.12	0.04	1.07	-0.11	1.10	26

Taula 16.53 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i indicadors d'identificació amb la professió docent. (Alumnes no pertanyents a Magisteri) (P.36 i P. 37).

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Probabilitat alta	-0.04	0.99	0.10	0.99	58
<u>Interés alt</u>				0.14	0.96
Probabilitat alta	-0.08	1.08	0.41	0.60	21
<u>Interés baix</u>				-0.01	1.03
Probabilitat baixa	0.19	1.07	0.19	1.18	41
<u>Interés alt</u>				0.18	1.22
Probabilitat baixa	-0.40	0.95	0.09	1.06	112
<u>Interés baix</u>				-0.07	0.96

Taula 16.54 Relació entre les actituds relacionades amb l'autoritarisme i la identificació amb la professió. (Alumnes de Magisteri) (P. 45)

<u>Encert de la professió P.45</u>	<u>DEM</u>	<u>OPT</u>	<u>TOL</u>	<u>FLEX</u>	<u>(N)</u>
Molt	0.06	0.98	-0.02	1.00	305
Bastant	0.09	0.93	-0.11	0.95	376
A mitges	0.38	1.03	0.00	0.95	63
Gens					1

Molt/A Mitges

DEM: Z = 2.26 P < 0.05

OPT: Z = 1.45

TOL: Z = 0.15

FLEX: Z = 4.42 P < 0.01

Taula 16.55 Relació entre les Actituds relacionades amb l'Authoritarisme i la Identificació amb la Carrera de Magisteri. Alumnes de Magisteri (P. 46).

Tornarien a escollir Magisteri.	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)				
Certament si	0.10	0.95	0.04	0.97	-0.03	0.98	-0.04	0.99	486
Possiblement si	0.13	0.99	-0.09	0.92	-0.12	0.92	0.06	0.98	245
No estic segur/ra	0.05	0.97	-0.23	1.08	0.01	1.08	0.26	0.93	63
Possiblement No	-0.18	0.78	-0.49	1.09	-0.02	1.13	-0.04	1.02	15
Segur que No									6

Certament Si / No estic segur

DEM : Z = 0.39

OPT : Z = 1.89

TOL : Z = 0.28

FLEX: Z = 2.39 P < 0.05

Taula 16.56 Relació entre les actituds relacionades amb l'Autoritarisme i les previsions de continuar estudis universitaris. (p.42)

<u>Pensa continuar estudis Universitaris</u>	<u>DEM.</u>	<u>OPT.</u>	<u>TOL.</u>	<u>FLEX</u>	<u>(N)</u>
Segurament que sí	0.37	0.08	0.10	0.95	171
És possible que sí	0.15	-0.06	0.02	0.97	316
No ho té clar	0.03	-0.03	-0.15	0.97	196
És poc probable	-0.20	-0.06	-0.29	0.92	118
No pensa fer-ho	-0.29	-0.32	-0.19	1.06	32

Segurament si/No

DEM: Z = 3.41 P < 0.01
 OPT: Z = 2.55 P < 0.05
 TOL: Z = 1.44

Taula 16.57 Relació entre les Actituds relacionades amb l'Authoritarisme i els motius per continuar estudis a la Universitat. (Estudiants de Magisteri) (p.43)

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Perfeccionament per fer de mestre	0.21	0.06	0.04	0.01	387
Perfeccionament per anar al B.U.P	0.20	-0.06	0.04	0.06	104
Altres possibilitats fora l'ensenyament	0.16	-0.17	-0.10	0.12	77
Promoció econòmica dins l'ensenyament	-0.23	-0.10	-0.20	-0.18	25
Promoció econòmica fora l'ensenyament	0.25	-0.32	0.48	0.16	9

Taula 16.58 Relació entre les Actituds relacionades amb l'Authoritarisme i indicadors d'identificació amb la Professi6. Alumnes de Magisteri

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)
Encert professió i repetiria l'elecc.	0.08	-0.01	-0.08	-0.05	643
Encert professió i NO rep. elecció	-0.03	-0.23	0.12	0.13	34
No encert profes. i repet. elecció	0.61***	0.05	0.15	0.45***	34
No encert profes. i NO repet. elecció	0.13	-0.32	-0.11	0.34*	39

No encert i repetir elecció

DEM: Z = 2.92 P < 0.05

FLEX: Z = 2.56 P < 0.05

No encert i no repetir elecció

DEM: Z = 0

FLEX: Z = 2.03 P < 0.05

Taula 16.59 Actituds relacionades amb l'autoritarisme segons torns i cursos. Submostre d'alumnes de magisteri que no han encertat la professió

	DEM	OPT	TOL	FLEX	(N)				
Primers matí	-0.23	0.93	-0.67	1.08	-0.15	1.16	0.33	1.03	15
Primers nit	1.06	0.73	0.19	0.57	0.36	0.43	0.44	0.71	4
Segons i Tercers Matí	0.56	0.90	0.07	0.90	0.06	0.67	0.34	0.87	26
Segons i Tercers Nit	0.37	1.29	-0.19	1.17	-0.49	1.05	0.49	0.74	13
TOTAL	0.38	1.03	-0.16	1.01	0.00	0.95	0.48	0.91	63

Primers matí

DEM: Z = 4.70 P < 0.01
OPT: Z = 4.00 P < 0.01

XVII. DISCUSSIÓ GENERAL

A l'hora d'arribar al final d'aquest treball és el moment de posar en relació els objectius que ens formulàrem a l'inici i les hipòtesis de treball concretes que preteníem esbrinar amb els resultats assolits.

17.1. Primer objectiu: Utilitat del model bi-factorial

El primer objectiu de la nostra recerca ha estat formulat així: (10.1) "Comprovar empíricament la utilitat del model bi-factorial sobre les actituds socials de H.J. Eysenck aplicat al context cultural concret dels estudiants universitaris de Catalunya".

En la valoració (VIII.2) que hem fet a l'acabar la part teòrica ja hem explicat les semblances i diferències entre els autors que més han aportat de cara un plantejament de l'organització de les actituds socials (Ferguson, 1939, 1941, 1973; Eysenck, 1944, 1954, 1975, 1976, 1978; Rokeach, 1960; Ray, 1973, 1980, 1982; Briand, 1982) i la dificultat d'arribar a un plantejament integrador de totes les aportacions. Pel seu especial interès de cara a la nostra recerca volem recordar novament la diferència tant teòrica com empírica entre el Dogmatisme de Rokeach (1960) i la Directivitat de Ray (1976), i la Duresa mental d'Eysenck (1954), tres conceptes que pretenen donar compte de l'Autoritarisme general.

Al llarg de tota la recerca ens hem adonat pràcticament de la importància del procediment metodològic utilitzat de cara a condicionar els resultats assolits. El nombre d'ítems de cada tema condiciona lògicament la solució factorial resultant. Des d'aquest punt de vista aquesta recerca pateix almenys tres limitacions. La preocupació per l'Autoritarisme general, com a objectiu central del nostre treball, va fer que infravaloréssim la dimensió Conservadorisme-Radicalisme, sobretot en els temes

relacionats amb aspectes sòcio-econòmics la qual cosa ha afectat els resultats, més encara si tenim en compte que alguns ítems d'aquesta dimensió han resultat no discriminants en un ambient universitari com són els que fan referència a la temàtica de la pau. Vam incloure també dos ítems sobre temes relacionats amb l'autonomia de Catalunya pensant que funcionarien en la direcció dreta-esquerra, la qual cosa ha resultat falsa i dóna peu a considerar plausibles els autors que defensen que aquesta temàtica, segons a quins llocs, pot ser originària d'una nova dimensió (García Sevilla, 1983). Val a dir que el mateix Ferguson (1939) ja parlava del Nacionalisme com una tercera dimensió de les actituds.

En segon lloc la utilització de l'escala de Dogmatisme en la versió balancejada per Ray (1970), ha resultat del tot inútil. La majoria d'ítems redactats per aquest autor amb l'objecte que les eleccions afirmatives fossin signe de tolerància han resultat infructuosos per no tenir cap mena de capacitat discriminatòria.

En últim terme la mateixa preocupació per l'Autoritarisme general va fer que infravaloréssim tant la Rigidesa com el Pessimisme, i amb la idea de no recarregar massa el qüestionari i no sobrepassar-nos de 100 ítems, vam reduir els corresponents a aquestes actituds.

Fet i fet, el que ha passat és que els ítems de l'escala F. d'Adorno (1950), que vam posar en la seva versió original perquè no ens va semblar adient la versió balancejada de Ray (1972), han estat els més nombrosos i per tant han condicionat la solució factorial assolida.

Els resultats d'una anàlisi factorial, fixant el nombre de factors a dos per obtenir una visió intuïtiva del que seria una anàlisi de segon ordre, ens forneixen uns resultats

que s'ajusten relativament bé al model bi-factorial de Ferguson (1939) recuperat recentment per Briand (1983). Tenim d'una banda el factor anomenat Autoritarisme, factor que té una certa càrrega conservadora, i per l'altre l'anomenat Religiosisme. Els ítems que tenen a veure amb el liberalisme moral, se situen en el pol oposat d'aquells que tenen a veure amb allò que hem anomenat optimisme religiós.

Com ja és sabut la solució Eysenckiana no és altra cosa que la resultant d'un gir de 45 graus a aquesta solució. Les limitacions que hem explicat referides als ítems utilitzats ens fan difícil decantar-nos per un model o altre de descripció de la realitat.

L'anàlisi de segon ordre realitzat a partir de les escales per sumatori dels ítems corresponents als vuit factors significatius de primer ordre, ens ha donat un resultat de tres factors, però tot i la rotació dels eixos no hem assolit un model clar en el qual les diferents escales es situen sinó només en un dels tres factors amb saturacions altes. Aquest fet dificulta la interpretació, ja que partim d'uns resultats poc nets.

Els tres factors els hem anomenat: Conservadorisme, Autoritarisme general i Idealisme.

La solució de tres factors ens resulta versemblant perquè ens permet pensar en una dimensió que tindria a veure amb l'Autoritarisme general i que seria independent tant del Conservadorisme, com de la Religiositat, la qual cosa permet integrar teòricament l'existència d'una religiositat fanàtica i autoritària, tal com el sentit comú demana i el mateix Rokeach (1960) havia demostrat empíricament a partir del seu concepte de dogmatisme.

No tenim elements empírics per afirmar com aquesta dimen

sió d'Autoritarisme general està relacionada amb el Psicoticisme d'Eysenck (1976). A partir de la confirmació de Ray (1981) que demostra que Psicoticisme i Dogmatisme no correlacionen podem presuposar que els resultats no serien del tot clars.

17.2. Segon Objectiu: Construir un instrument de mesura de L'Autoritarisme general.

El segon objectiu de la nostra recerca ha estat formulat així:

"Construir una mesura útil per a la dimensió corresponent a l'autoritarisme, el dogmatisme o la duresa emntal, independent de la dimensió dreta-esquerra, i en el supòsit que siguin empíricament equivalents".

La comesa de construir una mesura de l'autoritarisme general no és pas nova dintre del camp de la psicologia social. M. Rokeach (1960) deu ser el primer autor que s'ha plantejat explícitament aquest objectiu, justament a partir de voler superar el concepte d'Autoritarisme d'Adorno (1950) per tractar -se d'un concepte d'autoritarisme de dretes i després de les crítiques molt dures fetes al concepte de Duresa mental de l'Eysenck per la seva heterogeneïtat (Rokeach i Hanley, 1956). La conveniència d'iniciar de nou el camí de cercar una nova mesura de l'autoritarisme general ens la va acabar de confirmar els treball de J.J. Ray (1976) que el conduiren a la elaboració del concepte de Directivitat i a la construcció del qüestionari corresponent. Hem explicat sobradament en el text que, a parer nostre, el Dogmatisme i la Directivitat medeixen dos aspectes d'allò, relativament ambigu, que entenem per autoritarisme.

En definitiva, els nostres intents per trobar un conjunt d'ítems que fossin independents de la dimensió dreta-esquerra i el suficientment homogenis com per donar-nos peu a contruir

un concepte i un instrument de mesura de l'Autoritarisme general han resultat fallits del tot.

Totes les limitacions apuntades a l'apartat anterior han jugat en contra de poder assolir aquest objectiu. Tanmateix tots els intents de construir un instrument de mesura a partir de tots els ítems que en l'anàlisi factorial de segon ordre constitueixen una de les tres dimensions fonamentals han resultat empíricament inútils ja que no tenien cap mena de capacitat discriminatòria.

Sembla, doncs, que la presumpció original d'Eysenck(1978) que la Duresa Mental no és més que una forma d'expressar-se les actituds que tenen a veure amb la dimensió Conservadorisme-Radicalisme, adquireix més vigor, la qual cosa no ens pot fer oblidar tampoc la importàcia de les crítiques explicades anteriorment en el sentit que una persona pot quedar classificat per exemple com a "Dur" per la seva posició anti-religiosa, la qual cosa pot no tenir res a veure, amb l'autoritarisme.

Ens vem decantar finalment per abandonar aquest objectiu després d'una conversa personal amb G.B. Wilson col·lega d'Eysenck i especialista en aquests temes, en el marc del departament de Psicologia Mèdica de la UAB. Wilson ens va recomenar que treballéssim amb les escales homogènies que sorgien de l'anàlisi factorial de primer ordre.

Altres veus autoritzades com la d'Altemeyer (1981) han denunciat recentment la fal·lacia que significa augmentar la fiabilitat de les escales a partir només d'incrementar el nombre d'ítems, la qual cosa redunda en una pèrdua clara de la unidimensionalitat.

En definitiva hem preferit cobrir els altres objectius de la recerca a partir de les escales d'actitud que sorgiren tenint en compte els vuit primers factors significatius de pri

mer ordre.

Com que l'objectiu central de la nostra recerca té a veure amb l'autoritarisme general tot el treball posterior ha estat fet a partir de quatre factors relacionats directament amb aquesta dimensió. En concret: l'escala de Democratisme, d'Optimisme, de Tolerància i de Flexibilitat.

Les altres quatre escales han estat abandonades, després de cobrir aquest segon objectiu, ja que dues d'elles tenen a veure amb el Conservadorisme i dues amb qüestions relacionades amb l'Idealisme que en principi interessaven a la nostra recerca però que el poc nombre d'ítems de cada una d'elles i la poca claretat empírica del tercer factor ens van aconsellar d'arraconar.

L'única escala que forneix uns índex de fiabilitat acceptables és la de Democratisme, però això és degut fonamentalment que és la que compta amb el nombre més elevat d'ítems ja que es nodreix fonamentalment d'ítems de l'escala F. d'Adorno, que tal com hem dit abans, han estat els que millor han resistit les diferents purificacions realitzades.

Les dues escales per mesurar l'Optimisme, i la Flexibilitat, presenten índex de fiabilitat inferiors a 0.7 i l'escala per mesurar la Tolerància inferior a 0.6 però això és degut al poc nombre d'ítems i queda relativament compensat pel fet que tots els ítems són conceptualment homogenis, la qual cosa dóna un marge de confiança relativament superior.

Els índexs de correlació entre les escales ens mostren, una vegada més, que l'Autoritarisme que mesura l'escala F., de la qual s'han tret la majoria d'ítems per la nostra escala DEM, mesuren l'autoritarisme conservador. En canvi les escales OPT., TOL., i FLEX., es mostren pràcticament independents de la dimensió Conservadora, la qual cosa les fa útils, d'acord amb

els nostres objectius, per mesurar aspectes diversos del que hem anomenat l'autoritarisme general.

L'anàlisi de la validesa de les escales, a partir de relacionar-les amb les opcions de vot, la identificació política i la identificació religiosa dels subjectes de la mostra ens forneix uns resultats interessants.

Val a dir que totes les escales que tenen a veure directament amb la dimensió dreta-esquerra funcionen perfectament amb les expectatives de les diferents opcions polítiques; no ens hi entretenim perquè aquest no és el nostre objectiu.

Volem destacar que les nostres suposicions sobre la incoherència de situar la religiositat sempre en el quadrant tou (Eysenck 1954,1978) troba suport empíric en les nostres resultats. Els catòlics són sempre més Intolerants i més Rígidis que els Agnòstics i els Ateus. No cal dir que són més Autoritaris a partir de l'escala DEM però aquest fet tindria menys a veure amb el problema que ens ocupa donada la component conservadora de l'Autoritarisme de l'escala DEM. En aquest sentit els nostres resultats estan més d'acord amb el que postula Rokeach (1960), que no amb la posició d'Eysenck (1954,1978).

L'única dimensió relacionada amb l'autoritarisme general i desvinculada de la dimensió dreta-esquerra, en la qual els creients se situen en el pol no autoritari, tou en una altra nomenclatura, és en l'escala de Pessimisme. De tota manera els catòlics no practicants tampoc són més optimistes que els agnòstics o els ateus.

Hi ha, això sí, un tipus d'Optimisme, més propi de les persones religioses i que ha servit de base per la construcció d'una escala que hem anomenat d'Optimisme religiós. Val a dir que aquesta separació entre dos tipus d'Optimisme ha estat un resultat, a perer nostre, interessant d'aquesta recerca.

Des del punt de vista polític, els votants dels partits més a l'esquerra-comunistes o d'extrema esquerra- també forneixen una tendència a la flexibilitat i a la tolerància, a més a més del democratisme, superior a les opcions més dretanes. Aquests resultats, per ells mateixos, no ens mostren que siguin falses les previsions d'Eysenck i del mateix Ro-keach sobre la duresa mental o el Dogmatisme dels Comunistes, sinó més aviat que no es tracta d'ideologies ben delimitades sinó més aviat de la major o menor marginalitat dels grups que la sustenten en els contextes socials pròxims. Aquest aspecte es pot complementar, a més a més, amb la presumpció que les organitzacions socials més àmplies tenen individus variats des del punt de vista de determinades actituds, la qual cosa és relativament indiferent del caràcter de la ideologia ins-titucionalitzada a nivell polític.

En el mateix sentit hem pogut observar com justament les opcions més esquerranes són més Optimistes que les més modera-des, éssent el pessimisme teòricament una component de la du-resa mental; aquest aspecte té a veure amb la visió més utòpi-ca de la realitat d'aquestes opcions.

En definitiva tots els elements anteriors ens fan estar convençuts, de la justesa metodològica de cara als objectius posteriors de la nostra recerca d'haver abandonat l'objectiu o-riginal, i haver continuat treballant amb les quatre escales d'actitud relacionades amb l'autoritarisme general però expres-sió cada una d'elles d'un aspecte actitudinal distint.

17.3. Tercer objectiu: La construcció d'una tipologia actitudi-nal

El tercer objectiu de la nostra recerca ha estat formu-lat així: (10.1.) "Comprovar empíricament la utilitat de la construcció d'una tipologia d'actituds socials seguint la tèc-

nica de l'anàlisi de correspondències múltiples".

La polèmica sobre els instruments de mesura en les ciències humanes no és pas nova; en un manual clàssic com és el de C. Selltitz i col·legues (1959) hom hi pot trobar una àmplia referència a aquesta. En el context mateix de les recerques sobre l'autoritarisme són també clàssiques les polèmiques a l'entorn de la manera de construir les escales car aquesta pot condicionar les respostes assolides. B. Altemeyer (1981) dedica un capítol sencer del seu llibre a aquesta problemàtica i en el marc mateix d'aquesta tesi hem pogut seguir tots els esforços de J.J. Ray (1970,1972,1984) tant per criticar les escales d'Adorno (1950) i Rokeach (1960) per ésser construïdes en una sola direcció com els esforços per construir escales balancejades, alguna vegada fallits tal com ell mateix ha evidenciat. D'altres autors com Kerlinger (1967) han mantingut posicions contràries considerant que balancejar les escales és un error ja que les connotacions que tenen per l'individu són totalment diferents. No és el mateix segons l'autor, afirmar una cosa que negar-ne una altra que pretesament és la seva contrària.

Tots aquests elements han fet que, sense abandonar el mètode de la construcció d'escales d'interval tal com hem vist en l'objectiu anterior, intentéssim una metodologia qualitativa a partir de l'anàlisi de correspondències múltiples (Fenelon J.P. 1981).

La tipologia resultant de l'anàlisi de correspondències ens ha donat una classificació de tots els subjectes de la mostra en sis tipus significatius que ha demostrat ser de gran utilitat i, a parer nostre, un camí que només hem explorat i sobre el qual caldrà treballar en el futur en les recerques sobre actituds.

Sense cap mena de dubte l'element més interessant en re-

lació a la nostra recerca ha estat que la primera classificació hagi quedat establerta a partir de l'emfatisme; és a dir que un tipus ha quedat caracteritzat per la tendència a emfatitzar les respostes i l'altre per la tendència contrària. En definitiva la consideració de Rokeach (1960) que la forma més que el contingut tenia importància en la temàtica de les actituds té en aquests resultats un nou suport. Aquest element formal té una traducció àdhuc en el format dels qüestionaris. Cal fer notar que no és la tendència a respondre afirmativament, tant explicada per Ray (1970) i que dóna objecte a les escales balancejades, sinó a emfatitzar o no emfatitzar les respostes tant si hom hi està d'acord com si hi està en contra.

Seguint el mateix procediment lògic que hem fet amb les Escales d'Actitud hem validat la tipologia relacionant-la amb les opcions polítiques i religioses dels entrevistats. Els resultats han mostrat la coherència dels tipus al mateix temps que l'especificitat d'algun d'ells tal com s'explica en el text i en les conclusions.

El nostre objectiu ha quedat plenament assolit si tenim en compte sobretot dos tipus ideològics que se'ns mostraran de gran utilitat a l'hora de comparar els estudiants de Magisteri amb els d'altres carreres universitàries. Ens referim d'una banda al tipus que hem anomenat Tolerant emfàtic i que es caracteritza per emfatitzar afirmativament o negativament principalment frases que tenen a veure amb els valors més liberals sense un explícit contingut sòcio-econòmic; són els que puntuen més alt en l'escala de Tolerància. En definitiva l'emfatització no està només lligada a la dimensió dreta-esquerra. D'altra banda l'anàlisi de classificació ens ha donat un tipus que hem anomenat "Indecís" i que es caracteritza no solament per no emfatitzar les respostes sinó per optar en la majoria dels

casos pel punt central dels qüestionaris, és a dir la resposta indefinida. Malgrat aquesta indefinició és un tipus que presenta una tendència elevada a la rigidesa.

Fet i fet, i tal com ha quedat palès a l'hora d'analitzar comparativament els sub-grups de la mostra la construcció d'una tipologia ha estat útil i representa un camí que caldrà proseguir -se en futures investigacions.

17.4. Quart objectiu: Caracterització Psicosòciològica dels alumnes de Magisteri

El quart objectiu de la nostra recerca ha estat formulat així (10.1.) "Caracteritzar els alumnes de l'Escola de Magisteri en relació als altres estudiants universitaris pel que fa a algunes variables sociològiques, psicològiques i acadèmiques significatives".

Una recerca d'aquestes característiques no és la més adequada per plantejar -se quines variables sociològiques defineixen els estudiants de Magisteri ja que una aproximació a partir de les fonts secundàries de caràcter estadístic, abastant tota la població d'una determinada delimitació geogràfica a partir de sèries temporals, és molt més eficaç. En el context de la nostra recerca l'anàlisi de les variables sòcio-demogràfiques té una funció subsidiària en tant que juguen un paper de variables independents respecte als objectius centrals de la nostra investigació.

Això no obstant la importància de l'estatus sòcio-econòmic i del sexe com elements diferencials i sociològicament interessants de cara a caracteritzar els ensenyants del nivell elemental han fet que encara que sigui de trascantó hàgim fet una referència a la problemàtica que ve definida per aquestes variables.

Dintre de la literatura sociològica és ja tradicional la caracterització del Magisteri com una professió femenina i de

baix estatus tant de procedència com de situació. Hom pot referir-se a títol d'exemple a les obres de P.W. Musgrave (1972), I. Berger (1976), J.M. Masjuan (1974,1976), A. Gómez Barnusell (1972), J. Varela i F. Ortega (1984).

Les altes taxes de feminització a la professió docent del nivell elemental ha de tenir per força conseqüències en el procés de socialització dels nens i de les nenes. M. Subirats (1983) en una investigació recent ens ha mostrat que àdhuc les mestres dones amb mentalitat liberal afavoreixen els codis de gènere masculins en la seva pràctica docent quotidiana quan tracten amb nenes. Per un altre cantó, i sense que sigui contradictori amb l'anterior, un sociòleg d'àmplia tradició entre la sociologia de l'educació catalana, Ch. Baudelot, en unes conferències a l'Escola d'Estiu de Barcelona d'aquest mateix any ens feia notar com el canvi més important del sistema educatiu francès en els darrers 25 anys ha estat justament el gran increment progressiu de la presència femenina en els estudis mitjans i superiors. Aquesta mateixa tendència es dona en el cas espanyol com es pot veure clarament en el llibre recent de González Anleo (1985).

Entre les hipòtesis que Baudelot suggeria per donar compte de l'increment del nombre de fracassos entre els alumnes masculins hi havia justament la tendència a l'increment de la feminització dels educadors de l'escola elemental.

Les dades de la nostra recerca vénen a confirmar la tendència a la feminització de la professió així com la tendència que els alumnes de Magisteri siguin d'un estatus de procedència inferior al d'altres carreres universitàries. L'últim aspecte és més acusat per part dels homes que de les dones.

L'explicació sociològica sembla fàcil. Es tracta d'uns estudis curts, per tant atractius a les persones procedents d'e

conomies familiars més modestes, i que s'ajusten al model tra
dicional del que la dona pot fer com a professional, model que
forçosament ha de ser més operant en els ambients culturalment
menys evolucionats. Pel que fa a les variables psico-socials
hom havia pogut constatar en recerques anteriors fetes a Catal
unya mateix (Masjuan, 1974 i 1976) que tot i la gran impor-
tànncia de la motivació professional entre els ensenyants, un
nombre significatiu sobretot d'homes procedents d'altres nacion
alitats i regions de l'Estat, cursaven i exercien de mestre
més aviat com a resultat d'una pressió familiar o/i com un ca
mí de promoció professional del medi rural a l'urbà.

Encara que no és exactament el mateix fer un treball en
tre els mestres en exercici que entre els estudiants universit
aris, hom pot fàcilment presuposar que aquelles tendències
quedaran pràcticament eliminades ja que l'escola de Catalunya
es nodrirà fonamentalment dels mestres procedents de les Escol
es Normals del país. En aquest sentit hem pogut constatar els
elevats índexs de motivació professional tant pels estudis de
mestre com per l'exercici professional . Comparant amb carre-
res que també tenen a veure amb l'ensenyament hem pogut cons-
tatar la tendència a la indefinició motivacional en el cas de
la Facultat de Lletres i la tendència a l'elecció substitutiva
en el cas de l'especialitat de biològiques dintre de la Facult
at de Ciències.

Per últim ens hem de referir a un conjunt de variables
de tipus acadèmic que tenien com a objectiu comparar i dife-
renciar, si era possible, els estudiants de Magisteri respec-
te als d'altres carreres universitàries.

Un dels temes clàssics en la definició de la professió
de mestre ha estat, en general i molt en concret en el nostre
país, la poca consideració social de la carrera sobretot en ter

mes econòmics. A títol d'exemple podem citar l'amplíssima obra de Menduïña (1976).

En el context universitari sembla que no és arriscat a venturar la hipòtesi que els estudis de Magisteri són considerats com de segon ordre, d'una banda per la mateixa situació legal que tenen les escoles universitàries en el marc del sistema educatiu i de l'altra per la consideració concreta d'estudis fàcils en el marc de l'estament universitari.

Hem pogut constatar, en la nostra recerca, que a la pràctica aquesta imatge social es recolza en la realitat. En les conclusions hem desgranat un a un els resultats de tots i cadascun dels indicadors utilitzats que ara seria carregós repetir. Valgui com exemple il·lustratiu en el marc d'aquesta discussió que els alumnes de Magisteri són els que tenen un currículum acadèmic més baix de tots els universitaris després només dels alumnes de l'Escola d'Assistents Socials. Adhuc els alumnes, majoritàriament femenins, de les Escoles Universitàries d'Infermeria i de Traductors i Intèrprets tendeixen a tenir millors notes en el Batxillerat i el COU, de la qual cosa se'n pot inferir la suposició que aquestes carreres són percebudes d'un nivell més gran de dificultat acadèmica.

Volem ressaltar que aquest no és l'objectiu de la nostra investigació i per tant que la metodologia utilitzada no és adequada del tot per demostrar-ho acuradament; les conclusions obtingudes són doncs les més plausibles, mentre no es demostrï el contrari i poden donar peu a una reflexió sobre l'Escola de Magisteri probablement interessant.

17.5. Cinquè objectiu: Caracterització d'especialitats i torns de l'Escola de Magisteri

El cinquè objectiu de la nostra recerca (10.1.) ha estat formulat d'aquesta manera: "Caracteritzar a partir de variables sociològiques psicosocials i acadèmiques les especialitats i torns de l'Escola de Magisteri.

Una de les particularitats de l'Escola de Magisteri de Sant Cugat de la Universitat Autònoma de Barcelona és l'existència d'una especialitat anomenada de Primera Etapa i destinada a preparar els professionals que han de atendre els nens dels cinc primers nivells de l'escola elemental segons la divisió de la Llei d'Educació de 1970, actualment revisada en aquest aspecte. La implementació d'aquesta especialitat, aprofitant els buits legals dels darrers anys del franquisme, va respondre a una àmplia discussió del Claustre de l'Escola sobre la necessitat d'una àmplia formació generalista i global pels mestres de l'escola elemental la qual resultava contradictòria amb la necessitat d'uns coneixements científics força especialitzats de cara a la segona etapa d'EGB, sobretot quan hom havia unificat l'ensenyament fins als 14 anys eliminant el Batxillerat elemental tradicionalment donat pels llicenciats. Amb les limitacions legals amb què ens movíem, com per exemple el límit de tres anys per la carrera, la solució de la creació de l'especialitat de "Primera Etapa" va ser la manera concreta de resoldre aquesta contradicció de cara a la formació dels futurs ensenyants.

Les discussions sobre els Plans d'Estudi, que no han deixat d'existir des de la creació de l'escola, però que no han trobat fins avui una possibilitat real de concretar-se institucionalment, tornen a estar a l'ordre del dia ja que es donen condicions oficials per impulsar un canvi en aquest sentit. En aquest context el debat entre el mestre més generalista i global i el més especialitzat ha tornat a sorgir.

Per altre cantó la creació d'estudis nocturns a la universitat va ser un dels elements de democratització proposat a la dècada dels setantes juntament amb la possibilitat d'accés dels més grans de 25 anys sense necessitat de cursar els estudis oficials del batxillerat.

Aquestes dues mesures feren possible que molts educadors de l'escola elemental i d'escoles bressol normalitzessin llur situació professional ja que exercien sense la titulació oficial adequada.

Darrerament la contracció del mercat de treball per diverses circumstàncies que no fa al cas explicitar i l'esgotament del nombre de mestres en exercici sense titulació han fet que la demanda de cursos nocturns a l'escola de mestres hagi disminuït, i és una dificultat objectiva el manteniment de totes les especialitats de la carrera en el torn de nit. Aquest ha estat un tema que també ha estat motiu de debat i discussió entre el professorat.

En el marc d'aquesta problemàtica, els resultats de la nostra recerca aporten també alguns elements per ajudar-la a plantejar, tot i que no constitueixen l'objectiu central d'aquesta i per tant han estat tractats més d'esquitllada ja que les variables corresponents foren incluídes en el qüestionari més aviat per ser tractades com a variables independents respecte a les variables relacionades amb l'autoritarisme general com a tema central de la investigació.

En definitiva, com queda palès en les conclusions, dos són els aspectes que volem ressaltar en relació a les dues temàtiques apuntades per explicitar aquest objectiu.

En primer lloc hem constatat com, encara avui, el torn de vespre i el del matí es nodreixen d'alumnes amb unes característiques sociològiques diferents sobretot des del punt de

vista de l'origen social i de l'edat. El torn de vespre es nodreix tendencialment d'alumnes més grans i de menys estatus de procedència. Al mateix temps els alumnes del vespre tenen unes actituds socials més compromeses en la direcció de les ideologies anomenades col·loquialment d'esquerres.

En canvi, des del punt de vista de les variables acadèmiques i de motivació professional les diferències entre el matí i el vespre són nul·les.

En segon lloc, les variables acadèmiques, motivacionals i professionals ens han mostrat clarament l'existència de dos grans blocs d'especialitats: d'una banda aquelles més centrades en el destinatari de l'educació, el nen o la nena, és a dir les especialitats de Pre-escolar i Primera Etapa; i de l'altra les especialitats més centrades en la matèria, és a dir, ciències, Socials, i Filològiques. Aquestes últimes, amb les variants que s'especifiquen en el cos de treball, es mostren menys identificades amb la carrera i la professió, més predisposades a seguir estudis per canviar de professió i es nodreixen d'uns estudiants amb un currículum escolar, previ a la Universitat, més brillant.

L'explicació que hom pot donar a aquests resultats no és pas difícil. En el moment que les especialitats existeixen institucionalment i que presumiblement ofereixen nivells de dificultat acadèmica diferencial, els alumnes perceben aquesta situació, potser àdhuc l'exageren, i s'inclinen lògicament o bé cap aquelles especialitats més fàcils i més tancades professionalment, les centrades en els nens, o bé s'orienten cap a les altres, que poden presentar un nivell d'exigència superior, i que són més obertes des del punt de vista que connecten més directament amb altres carreres universitàries-Ciències o Lletres- i amb altres sortides professionals ja sigui

a l'ensenyament mateix ja sigui fora de l'ensenyament.

17.6. Sisè objectiu: Els estudiants de Magisteri i l'Autoritarisme general.

El sisè objectiu de la nostra recerca ha estat formulat així (10.1): "Esbrinar les diferències que presenten els alumnes de l'escola de Magisteri en relació als altres universitaris pel que fa a les actituds relacionades amb l'autoritarisme general."

Aquest objectiu és pròpiament el que constitueix la finalitat principal d'aquesta recerca. Tot i tractar -se d'un tema, a parer nostre, important, no són pas gaires les investigacions realitzades arreu sobre aquesta problemàtica. Els dos principals treballs que ham localitzat, l'un fet a Estats Units per J.P. Shaver i H.E. Richards (1968) i l'altre a Itàlia per L. Barbagli i M. Dei (1969), arriben a conclusions contradictòries, les quals, val a dir-ho, no ho són talment si ens limiten estrictament als resultats aportats per les dades que manegen. Pels primers autors els alumnes de les Escoles de Magisteri no són ni més autoritaris (F.) ni més Dogmàtics (D.) ni més Rígidis (R.) que els universitaris d'altres carreres. Pels segons autors, en canvi, la professió de mestre atreu persones amb una personalitat més rígida (R.) la qual cosa la pretenen provar a partir d'un procediment indirecte consistent a demostrar que els professionals en exercici més motivats són més rígids que els altres. Els autors italians també ens forneixen proves sobre que l'exercici professional del magisteri tendeix a rigiditzar la personalitat i/o a excloure les persones menys congruents amb el rol de mestre que exigeix, segons ells, un grau elevat de rigidesa.

La mateixa anàlisi fou conduïda a Catalunya (Masjuan, 1974) i no va donar els mateixos resultats pel que fa als mestres motivats en general, ja que només presentaven una tendèn-

cia superior a la rigidesa els mestres motivats que responien a una tipologia determinada congruent amb el tipus de mestre promocionat per la dictadura franquista sobretot els primers anys. Hom va poder demostrar, a més a més, que els mestres considerats com a professionals molt bons en diversos ambients, eren menys rígids que un grup de mestres en exercici sense titulació (Masjuan i altres, 1973), la qual cosa sembla abonar que el sol fet de la motivació no sempre genera rigidesa. Més suport empíric va rebre, en canvi, la hipòtesi de la rigidització de la personalitat a partir de l'exercici professional o l'abandó dels subjectes menys congruents amb el rol tot i que la prova aportada tant a Itàlia com a Catalunya a partir de l'edat i és relativament poc convincent.

En definitiva, doncs, l'objectiu central de la nostra recerca és plantejar-nos la relació entre l'autoritarisme general i els aspirants a l'Escola de Magisteri. La proposta de la investigació derivava directament del treball dels autors italians però des del primer moment vam pretendre no limitar-nos a la Rigidesa sinó abastar altres aspectes de l'Autoritarisme.

Hem concretat aquest objectiu en cinc hipòtesis de treball ja que només una anàlisi més acurada pot oferir alguna llum, la qual difícilment pot sortir de proves genèriques o indirectes com les que hem comentat anteriorment.

17.6.1. "És cert que la carrera de magisteri mantenint constants altres factors sociològics, atreu persones amb actituds més autoritàries que altres carreres universitàries ?

Tal com ha quedat clar anteriorment, hem utilitzat les quatre escales relacionades amb l'autoritarisme tot i que la que hem anomenat Democratisme, relacionada amb la clàssica escala F. d'Adorno és la que ens interessa menys de cara els

nostres objectius per la seva relació amb el conservadurisme provada àmpliament en aquest mateix treball.

Com a variables sociològiques intervinents hem considerat el sexe, l'edat i l'origen social. La relació entre l'Optimisme, la Tolerància i la Flexibilitat amb l'edat i l'origen social ha sortit tan feble com perquè ens estalviéssim de fer una anàlisi multivariada. En canvi no ha estat així amb el sexe de manera que les dones han aparegut més Intolerants i més Rígidés que els homes, sense cap diferència pel que fa al Pessimisme. Aquests resultats qüestionen les afirmacions mantingudes sobre la major blanesa mental de les dones (Eysenck 1978), o donat, el pes que en la mostra general tenen les alumnes de Magisteri, tenen a veure directament amb la nostra hipòtesi. Justament per això hem fet l'anàlisi multivariada per sexe.

Hem pogut veure, en aquest sentit, que mentre que en totes les facultats universitàries no hi ha diferència entre homes i dones pel que fa a les tres escales relacionades amb l'autoritarisme general, llevat d'Econòmiques on les dones són més optimistes que els homes, la qual cosa està d'acord amb la presumpció de més blanesa, a l'escola de Magisteri les dones són més Intolerants i Rígidés que els homes.

De tota manera hem vist clarament com ni els homes ni les dones de Magisteri són els que presenten els puntatges més elevats en les Actituds relacionades amb l'Autoritarisme del conjunt de carreres universitàries analitzades.

En definitiva, a partir dels nostres resultats, no és certa la hipòtesi que la carrera de Magisteri atregui individus amb unes actituds relacionades amb l'autoritarisme general més que altres carreres universitàries. Tanmateix alguns resultats relacionats amb el sexe ens han permés avançar en la direcció de la

hipòtesi com discutirem més endavant.

17.6.2. "Hi ha diferències, pel que fa a les actituds relacionades amb l'autoritarisme, entre els alumnes de Magisteri i els alumnes de carreres que tenen probabilitats de dedicar-se a l'ensenyament"?.

La heterogeneïtat mostrada per les diferents carreres universitàries i la importància del sexe justifica una primera presumpció en el sentit de tenir més en compte les carreres vinculades a l'ensenyament, sobretot si tenim en compte la temàtica de la motivació introduïda per l'obra de Barbagli Dei (1969).

La comparació de Magisteri amb les Facultats de Ciències i Lletres, tenint en compte el sexe, ens ha fet adonar de la gran diferència entre Ciències i Lletres en relació al tema que ens ocupa. Els alumnes de Ciències tendeixen a tenir unes actituds més autoritàries en general i sobretot una tendència més forta a la rigidesa.

De tota manera l'element important de cara a la nostra hipòtesi és la comparació amb la carrera de Lletres ja que és la més semblant, tant per clientela com per destí a la de Magisteri.

Hem pogut constatar que les dones de Magisteri són més Rígidess, més Intolerants, i més Pessimistes que les dones de Lletres. En canvi no hi ha cap diferència entre els homes.

A partir de l'anàlisi tipològica hem pogut veure, a l'ensens que Magisteri es caracteritza per un nombre més elevat del tipus que hem anomenat "Indecís", característic de les dones, filles d'immigrants, que han assistit a una acadèmia per cursar l'ensenyament bàsic. Aquest tipus malgrat la seva indefinició presenta una elevada tendència a la rigidesa.

Sembla que hom pot interpretar que la feminització i el baix estatus són les variables socio-demogràfiques que tenen a veure més amb la rigidització de l'Escola de Magisteri, la qual cosa no demostra ni contradiu que entre les persones d'aquestes característiques justament triïn Magisteri les que tenen unes actituds més rígides.

17.6.3. Hi ha diferències, pel que fa a l'autoritarisme general entre els estudiants de Magisteri i els d'altres carreres que per la seva clientela i objectius socials s'assemblen?

De cara a comprovar aquesta hipòtesi, o si més no a fer-la més o menys plausible amb els recursos que teníem, vam elegir dues carreres universitàries que tenien semblances amb la de Magisteri per diverses raons, llur clientela és femenina majoritàriament, l'exercici professional té uns objectius humanitaris, i al mateix temps es tracta de carreres de tres anys de durada. Ens referim a la carrera d'Infermeria i a la d'Assistents Socials. Igualment vam treure una mostra de l'Escola de Traductors i Intèrprets que s'assembla a Magisteri per dues de les característiques resenyades, és una Escola de grau mitjà amb una clientela femenina principalment.

Tal com hem expressat en el cos del treball i en les conclusions els resultats no són conclouents en cap sentit. Destaca l'EUTI pel seu nivell elevat de Tolerància i les alumnes d'Infermeria per la seva tendència a l'Autoritarisme Conservador.

L'anàlisi a partir de la tipologia d'actituds ens ha fornit un element més a favor del que parlàvem en l'apartat anterior; les alumnes de l'Escola d'Infermeria, que són majoritàriament dones de baix estatus de pertinença presenten una tendència a la indecisió àdhuc superior a les alumnes de Magisteri.

En definitiva, no podem pas afirmar que els/les estudiants de Magisteri tendeixen més a l'autoritarisme que els/les alumnes d'altres carreres semblants.

17.6.4. "Quines especialitats o torns de l'Escola de Magisteri tenen una tendència superior a l'autoritarisme general?".

Després de la configuració clara, a partir dels resultats de la recerca, de dos tipus d'especialitats, les unes més centrades en el nen i les altres en les matèries de l'ensenyament, hom podia esperar que la hipòtesi genèrica formulada a l'inici del treball es pogués concretar en una diferència en les actituds relacionades amb l'autoritarisme entre ambdós tipus d'especialitats.

Igualment la diferència entre els torns del matí i del vespre podia fer suposar una diferència en les actituds.

Pel que fa a la diferència entre especialitats, hom podria esperar que les centrades en els nens tendissin més al autoritarisme que les altres, la qual cosa no ha rebut ni de bon tros una confirmació amb els resultats. L'única cosa que hem pogut observar són algunes característiques de les especialitats o bé ja conegudes per altres treballs, com és ara que els alumnes de Socials tendeixen a tenir unes actituds més radicals socialment, o bé noves com és ara la tendència al Pessimisme dels alumnes de Filològiques.

Un resultat que el podem considerar relacionat amb la tendència a determinades actituds relacionades amb l'autoritarisme dels alumnes de Magisteri ens l'ha fornit la comparació entre el torn del matí i el del vespre. Aquest últim es caracteritza per tenir alumnes més grans, alguns dels quals tenen experiència professional. Hem pogut observar que els alumnes del vespre són socialment més radicals, la qual cosa es tradueix també amb unes puntuacions superiors en l'escala que me

sura el Democratisme, però aquest fet no es tradueix en una tendència superior que els del matí a la Tolerància o a la Flexibilitat.

En definitiva, ja sigui el fet d'haver exercit professionalment, o el de tractar-se d'alumnes més grans amb una orientació professional més clara pot explicar la no correspondència entre la Rigidesa i la Intolerància amb les actituds menys autoritàries en el sentit de l'autoritarisme conservador.

17.6.5. "És cert que una elecció més motivada de la professió d'ensenyant va associada a un increment de les actituds relacionades amb l'autoritarisme?".

Seguint les orientacions de L. Barbagli i M. Dei (1969), que pretenien fer més plausible la hipòtesi de la tendència a la Rigidesa dels aspirants a mestre a partir justament d'analitzar la diferència entre els professionals més motivats i identificats amb la tasca docent, aspecte que no havia quedat pas confirmat a Catalunya (Masjuan, 1974), vam proposar-nos des de l'inici estudiar tant entre els alumnes de l'escola de Magisteri com entre els dels altres centres la influència de la motivació i la identificació amb la tasca docent com una variable que tingués a veure amb les actituds relacionades amb l'autoritarisme.

Sense que els resultats puguin ser definitivament conclusius, ens aporten alguns elements interessants en la direcció de la hipòtesi.

Entre els alumnes que no són de Magisteri, l'interès per l'ensenyament en el Batxillerat, més propi dels llicenciats, no presenta cap tendència relacionada amb l'autoritarisme, però en canvi, l'interès per la dedicació a l'Ensenyament General Bàsic, comporta un nivell superior d'autoritarisme i de Rigidesa. Tal com ja hem indicat altres vegades donada la

component conservadora de l'escala que mesura l'autoritarisme preferim no extreure'n massa conclusions. En canvi, pot ser rellevant la tendència a la rigidesa dels vocacionats per l'E.G.B.

Entre els alumnes de magisteri, aquells que consideren que no han encertat els estudis i/o la professió presenten una tendència a la rigidesa la qual cosa la podem interpretar clarament en la direcció de la hipòtesi en el sentit que els alumnes més flexibles s'adonen que no han encertat la carrera, és a dir, no adapten la seva personalitat o actituds a una carrera o una professió que els exigirà una certa rigidesa.

En definitiva la carrera de magisteri no atreu personalitats amb tendències a l'autoritarisme d'una manera clara però sí que les personalitats amb unes actituds més rígides se sentirien poc adaptades als estudis i/o a la perspectiva d'exercici professional.

Un altre aspecte molt important, que a la llarga d'aquesta discussió s'ha evidenciat, és que del conjunt d'aspectes relacionats amb l'autoritarisme que hem fet servir sembla que aquell que té més interès de cara a la professió de mestre és la Rigidesa. Descartant l'autoritarisme per la seva implicació conservadora, entre les tres escales restants la que persisteix en proves diferents com una tendència dels mestres és la rigidesa. Resaltem aquest aspecte ja que justament va ser la Rigidesa la variable utilitzada pels autors italians mentre que d'altres com J.P. Shaver i H.E. Richards (1968), havien utilitzat també el Dogmatisme i l'Autoritarisme (F.). La nostra presumpció a l'iniciar la recerca va ser igualment la de la utilitat de les tres i en canvi al final de la investigació ens inclinem a considerar a partir dels resultats

jectiva del nivell familiar de religiositat i de rigor moral ha estat un altre element per donar-nos compte de la situació.

La tradició dels treballs de psicologia social sobre aquests temes han tendit a ressaltar la importància de la família com a determinant de les actituds de la nova generació; darrerament, però, ha començat a treballar-se tenint en compte altres agències socialitzadores com l'escola i el grup d'iguals (D. Busch, D.J. Gallanger, W.E. Weiner, 1982; B. Altemeyer, 1981).

A part dels últims punts de vista sobre la influència de la herència en la determinació de les actituds, àdhuc les que tenen a veure amb la dimensió conservadora, (Eaves L.J. i Eysenck H.J., 1974), aspecte que no contradiu la importància de les agències socialitzadores, la nostra recerca ha estat influenciada per les opinions, en certa manera contradictòries, dels dos autors clàssics sobre el tema que hem resseguit al llarg d'aquest treball. Mentre que per Adorno (1950), una forta pressió socialitzadora en la direcció del control i l'autoritarisme que afectaria més aviat a les classes mitjanes és una font d'actituds autoritàries, per H.J. Eysenck (1954), la inferior pressió socialitzadora seria un determinant de la duresa mental i per tant més propi de la classe obrera tradicional.

Aquesta problemàtica ha fet que ens formuléssim aquest objectiu a títol exploratori amb una metodologia d'enquesta per qüestionari amb uns indicadors originals i que el tractéssim distingint dues agències socialitzadores presumiblement importants, la família i l'escola.

que és la Rigidesa l'aspecte més sobresortint de cara la professió docent. Es tracta d'un element connectat amb l'autoritarisme però que expressa més aviat una tendència a la rutina i a la resistència al canvi que no pas una actitud directa de dominació sobre els altres.

17.7. Setè Objectiu: Gènesi de les actituds relacionades amb l'autoritarisme.

El setè i últim objectiu de la nostra recerca ha estat formulat així (10.1.7.): "Analitzar quins aspectes de la història personal dels alumnes universitaris relacionats amb el control autoritari de la infantesa tenen a veure més amb les actituds relacionades amb l'autoritarisme un cop esdevinguts adults."

Aquest objectiu no és pas central en la nostra recerca entre altres raons perquè des de l'inici no estàvem segurs que la metodologia utilitzada, condicionada per l'objectiu central, fos no ja la més adequada sinó ni tan sols útil per atensar-nos-hi. Tanmateix el cost de realitzar una àmplia mostra a universitaris i l'absència absoluta d'un intent semblant en la bibliografia sobre el tema feu que l'intentéssim cobrir més amb la intenció d'obtenir una primera exploració sobre el tema que uns resultats definitius o vertaderament concluent en una o altra direcció.

Com hem explicat al llarg del treball hem intentat aproximar-nos a la infantesa dels universitaris a partir de la percepció pròpia un cop grans, de les relacions familiars i escolars. D'altra banda la percepció actual del grau de control familiar sobre les decisions en diversos camps les hem utilitzat igualment com un indicador d'un tipus de conducta familiar en el procés socialitzador. Finalment la percepció sub-

17.7.1. "Quina relació té amb les actituds relacionades amb l'autoritarisme una educació familiar més o menys autoritària"?

La nostra recerca ha confirmat, una vegada més, la gran importància de la família com a determinant de les actituds socials dels fills sobretot amb els aspectes que tenen a veure amb el Conservadurisme social i la religiositat. Hem pogut observar com l'ambient universitari actual, presenta unes actituds més radicals i més laiques que els pares, almenys tal com aquests són percebuts pels propis fills, però al mateix temps els ambients familiars més conservadors i més confessionals són els que generen en els fills actituds semblants.

Pel que fa a les tres actituds relacionades amb l'autoritarisme i menys relacionades amb el conservadurisme, sense que els nivells de correlació siguin molt alts hem pogut constatar que funciona la hipòtesi de la influència de l'autoritarisme familiar en la gènesi de les actituds autoritàries. Fins i tot, el fet que uns indicadors funcionin diferentment que altres ens dóna elements per pensar que és plausible la hipòtesi que ens diu que els alumnes amb unes tendències superiors a l'autoritarisme general tenen certa dificultat de qualificar com a més autoritàries, les relacions paterno-filials. Aquest aspecte té a veure amb la dificultat de soportar l'ambivalència per part dels individus més autoritaris (Adorno, 1950).

Un altre aspecte colateral però que ja hem fet notar anteriorment és el comportament diferent de les tres actituds relacionades amb l'autoritarisme general des del punt de vista també de la seva gènesi. Mentre que els ambients familiars religiosos generen una tendència a l'Optimisme, actitud que estaria relacionada amb la Blanesa mental, generen contràriament actituds més intolerants i més rígides, hipotèticament

relacionades amb la duresa.

La conclusió hipotètica a la qual arribem no estaria pas en la direcció ni d'invalidar les conclusions d'Eysenck en favor d'Adorno ni al revès. Més aviat ens ajuden a mantenir la hipòtesi de la tercera dimensió relacionada amb l'autoritarisme. Al mateix temps pensem que a les diferents combinacions d'actituds s'hi pot arribar a partir de processos socialitzadors diferents, ja que la conducta final va determinada també per mecanismes reactius que poden compensar tendències més originàries.

17.7.2. Quina relació té amb les actituds relacionades amb l'autoritarisme la permanència durant la infantesa en una escola més o menys autoritària?

Els nostres resultats no forneixen cap element per poder afirmar que una escola més autoritària tendeixi a generar en els alumnes unes actituds més autoritàries.

L'estudi dels resultats ens permet donar una explicació a aquest resultat. Hem pogut observar com alumnes que provenen de famílies amb més control van justament a escoles més liberals i en canvi alumnes procedents de famílies amb menys control, per una simple qüestió d'estatus, han anat a escoles molt tradicionals i autoritàries.

En definitiva és clar doncs, que el fet que la hipòtesi no surti confirmada no ens permet, amb les dades de què disposem, afirmar que és certa la seva contrària o que l'escola no juga cap paper en la determinació de les actituds dels seus alumnes. L'única cosa que podem afirmar és que hi ha tendències que es contrarresten entre la família i l'escola i que més enllà de la utilitat metodològica de les tècniques de qüestionari utilitzades, una anàlisi per extreure'n resultats concloents requeriria un model multivariat complicat que per

implementar -lo necessitaríem d'un nombre de subjectes encara superior del que disposem.

XVIII. RESUM I CONCLUSIONS

La preocupació per l'autoritarisme, com un element definidor de la relació educativa, ha estat un tema fonamental en la majoria de les anàlisis sobre l'Escola. En aquest context alguns psicòlegs socials s'han preocupat de caracteritzar els mestres i els alumnes de les escoles de Magisteri com uns subjectes amb una tenència especial a la recerca de la seguretat i el control dels altres. En definitiva amb una tendència a mantenir actituds autoritàries.

Els estudis de psicologia social dedicats a definir les actituds o la personalitat autoritària arrenquen de fa més de trenta-cinc anys i no han arribat a resultats del tot comparatits. Especial importància teòrica de cara a la nostra problemàtica tenen aquells que intenten aïllar una dimensió actitudinal relacionada amb l'autoritarisme independent d'altres actituds socials, ja que és un aspecte rellevant de cara el procés socialitzador dels infants en la institució escolar.

Hem intentat en la nostra recerca definir empíricament aquesta dimensió i els resultats no han estat del tot satisfactoris la qual cosa ens ha fet preferir treballar amb quatre actituds relacionades amb l'autoritarisme, abandonant la preten^sió d'una dimensió comprensiva del conjunt.

Tanmateix, però, l'anàlisi factorial, ens ha forniet elements interessants en relació a la temàtica clàssica de l'organització de les actituds.

Per compensar les crítiques metodològiques nombroses que s'han fet a la construcció d'escala d'actituds, a partir de sumatoris de les respostes donades a diferents frases, hem posat a prova una metodologia, poc utilitzada en aquest camp, consistent en la construcció d'una tipologia d'actituds a partir de l'anàlisi de correspondències múltiples, la qual ha forniet re

sultats interessants i prometedors en sí mateixos i de cara a futures recerques més programades en aquesta direcció.

Tot el treball empíric ha estat realitzat a partir d'una enquesta per qüestionari dirigida a una mostra àmplia dels alumnes de l'Escola de Magisteri de la Universitat Autònoma de Barcelona. Com elements de contrast hem extret mostres de diferents Facultats i de tres Escoles Universitàries semblants per llur clientela i durada dels estudis amb la carrera de Magisteri.

Més enllà de l'objectiu central de la recerca hem pogut caracteritzar a partir de diverses variables sociològiques, acadèmiques i psicosocials, els estudiants de Magisteri en comparació amb els de les altres carreres. Al mateix temps hem delimitat les característiques diferencials entre les diferents especialitats de l'Escola i entre els alumnes dels torns del matí i del vespre. Ambdós aspectes a més del seu interès colateral a l'objectiu central de la recerca, podien oferir-nos resultats rellevants en relació a les actituds relacionades amb l'autoritarisme.

A partir de la construcció original d'un conjunt d'indicadors sobre les relacions familiars i escolars de la infantesa dels universitaris en la direcció de l'autoritarisme, hem assajat d'aportar, a partir d'una metodologia nova, algun element a la problemàtica de la gènesi de les actituds.

Finalment l'anàlisi comparativa entre les diferents submostres ens ha permès cobrir l'objectiu principal de la investigació, és a dir analitzar la relació entre els estudiants de Magisteri i les actituds relacionades amb l'autoritarisme general.

El conjunt del treball ens ha permès arribar a les següents conclusions.

1. A partir d'una anàlisi factorial amb rotació varimax dels 99 ítems sobre actituds hom ha identificat els vuit primers factors que hem anomenat, a partir de les saturacions factorials, de la manera següent: Autoritarisme-Democratisme; Liberalisme-Conservadorisme moral; Pessimisme-Optimisme; Conservadorisme-Radicalisme Econòmic; Idealisme fanàtic-Realisme; Optimisme religiós-Pessimisme; Tolerància-Intolerància; Rigidesa-Flexibilitat.

2.- Realitzant una anàlisi factorial fixant a dos el nombre de factors per assolir una aproximació bona a un anàlisi de segon ordre, prenent en consideració els 54 ítems considerats vàlids, ens ofereix els resultats següents:
 Factor 1 = Pessimisme, Intolerància, Rigidesa, Autoritarisme
 Factor 2 = Idealisme fanàtic, Conservadorisme moral, Conservadorisme econòmic, Optimisme religiós.

Els factors s'ajusten plenament, més que al model Eysenck, al primitiu de Ferguson recuperat per Brand. Tenim d'una banda l'AUTORITARISME i de l'altra L'HEDONISME-RELIGIOSITAT.

3.- L'anàlisi factorial de segon ordre l'hem realitzada també a partir de les escales construïdes per sumatori en els 8 factors identificats de primer grau. Els resultats no difereixen dels obtinguts pel procediment anterior.

Podem constatar, tantmateix, la debilitat del model bifactorial per donar compte de dues escales d'actitud: L'Optimisme religiós i l'Idealisme Fanàtic.

4.- L'anàlisi factorial lliure de les vuit escales d'actitud ens ofereix un model interessant de tres factors que a partir de les escales que hi saturen els anomenariem com se-

geuix:

Factor 1: Conservadorisme

Factor 2: Autoritarisme

Factor 3: Idealisme

5.- Les vuit escales d'actitud inicials han obtingut uns índexs de fiabilitat relativament baixos.

L'elaboració de tres escales d'actitud a partir dels ítems corresponents a cada un dels tres factors feia augmentar la fiabilitat però només a partir de l'augment del nombre d'ítems, la qual cosa féu suposar la disminució de la capacitat discriminatòria respecte als diferents col·lectius de la mostra.

A partir dels resultats obtinguts, la pròpia reflexió, i la intervenció decisiva de Wilson, optarem per conduir la recerca a partir de les escales d'actitud resultants de l'anàlisi de primer ordre, ja que almenys tenien una unidimensionalitat tant empírica com conceptual.

6.- La matriu de correlacions entre les vuit escales d'actitud ens permet veure que: a) L'escala que mesura l'autoritarisme (DEM) té molt a veure amb el Conservadorisme tant econòmic com moral. b) L'escala que mesura el Pessimisme i en menor grau les que mesuren la Intolerància i la Rigidesa s'han mostrat pràcticament independents del Conservadorisme econòmic, la qual cosa ens permet considerar-les mesures relativament bones de l'anomenat autoritarisme general.

c) L'Escala que mesura el Pesimisme també és independent de l'escala del Conservadorisme moral, però no en canvi les que mesuren la Intolerància i la Rigidesa, la qual cosa sembla lògica però posa en qüestió la utilitat de duresa mental que relaciona aquesta dimensió amb la permisivitat sexual.

d) Els resultats de les correlacions mostren la poca bonesa de les mesures corresponents al tercer factor.

7.- Hem validat les escales d'actitud relacionant-les amb un indicador d'identificació política i preferència de vot i un altre sobre posició religiosa.

L'Escala DEM o d'actituds pro-democràtiques se situa clarament en la direcció dreta-esquerra. Els partits més extrems de l'esquerra són justament els que presenten la puntuació més pro-democràtica en aquesta escala.

També es dóna una relació nítida amb la religiositat. Els catòlics són més autoritaris i els agnòstics i ateus ho són significativament menys.

8.- L'escala PROE per mesurar el radicalisme econòmic presenta una clara relació en el sentit esperat tant amb la identificació política subjectiva com amb les tendències de vot.

En el cas dels nostres universitaris es dóna igualment una associació clara entre creences religioses i conservadorisme econòmic.

9.- L'escala LIM per mesurar el liberalisme moral, segueix igualment la lògica dreta-esquerra. Igualment, i totalment en la lògica del que calia esperar segons el contingut de l'escala, hi ha una associació clara entre creences religioses i posició més contrària al liberalisme moral.

10.- L'escala OPT, per mesurar les tendències cap a l'optimisme general no forneix uns resultats totalment coherents amb les expectatives; donada la seva ubicació en l'espai factorial ha de ser un bon indicador de la duresa mental.

Des del punt de vista polític l'única diferència significativa és contrària a les previsions. Els comunistes són més optimistes que la resta.

La tendència més acusada al pessimisme la presenten els votants del partit dels socialistes.

Pel que fa a la religiositat, certament els catòlics

practicants presenten una tendència més elevada a l'optimisme com calia esperar. De tota manera els ateus no són més pessimistes que els catòlics no practicants.

Els resultats també ens confirmen que es tracta d'un instrument pràcticament independent de la direcció dreta-esquerra.

11.- L'escala TOL, per mesurar la tolerància, ens forneix uns resultats força independents de la dimensió dreta-esquerra tal com era d'esperar. Això no obstant justament els extremistes de l'esquerra són els més tolerants, la qual cosa posa en qüestió les expectatives d'intolerància dels partits d'extrema esquerra.

L'anàlisi a partir de la religiositat ens mostra clarament que els no creients són significativament més tolerants que els creients, la qual cosa està en la línia del pensament de Rokeach i posa en qüestió la situació de la religiositat en el quadrant tou. És un element més a favor de la postulació d'una altra dimensió.

12.-L'escala FLEX, per mesurar la flexibilitat, forneix uns resultats no massa coincidents amb les expectatives. Les opcions polítiques més esquerranes, àdhuc d'extrema esquerra, apareixen com a més flexibles.

Al seu torn, els resultats pel que fa a la religiositat ens diuen que els catòlics són més rígids i els agnòstics i ateus més flexibles.

13.- L'escala NOR, que mesura la tendència contrària al que hem anomenat optimisme religiós, ens mostra que les tendències polítiques més dretanes presenten una propensió a l'optimisme religiós.

L'anàlisi a partir de les creences justifica el nom donat a aquesta mesura. Com més religiositat, més alta la punтуа-

ció en l'escala.

14.- L'escala NID, per mesurar la tendència contrària a l'idealisme fanàtic, forneix uns resultants coherents amb l'indicador que tracta de la religiositat.

Els catòlics practicants són els més idealistes i els ateus i agnòstics els menys.

Els resultats en la dimensió política son menys clars. D'una banda els que s'identifiquen amb el Centre presenten un nivell d'idealisme significativament superior probablement per raó de component religiosa. Igualment els individus d'extrema esquerra també presenten una tendència a l'idealisme, aspecte coherent amb les expectatives d'amor a l'ideal per part d'aquests grups.

15.- La primera conclusió que cal remarcar de la classificació tipològica realitzat a partir d'una anàlisi de correspondències múltiples és que el primer tall dicotòmic es realitza a partir de l'èmfasi.

D'una banda queden classificats els individus que responen emfàticament a les qüestions, al marge del contingut de les frases, i de l'altra queden classificats els individus que no usen l'èmfasi. La primera classificació afecta més a la forma que el contingut, la qual cosa és significativa si la connectem d'una banda amb tota la polèmica sobre el balanceig de les escales d'actituds i de l'altra amb les aportacions de Rockeach sobre la importància de l'element formal en els sistemes de creences. Aquest aspecte molt suggerent queda aquí per a posteriors recerques.

16.- D'acord amb els ítems que definien més cada tipus n'han quedat constituïts sis que els hem anomenat de la següent manera: Autoritaris, Radicals i Tolerants emfàtics, tres tipus sorgits de la primera repartició i per tant amb el tret comú de l'emfatisme. Indecisos, Conservadors i Tolerants tres tipus sorgits de la partició no emfàtica. És important el tipus Indecís perquè es caracteritza per tots aquells subjectes que

tendeixen a utilitzar la resposta central en la majoria de qüestions.

17.- El tipus autoritari es caracteritza pels seus baixos puntatges en les escales DEM., TOL., FLEX., com calia esperar. És interessant fer notar que són Pessimistes en els dos tipus de pessimisme que hem definit, aspecte coherent amb el que sempre s'ha afirmat pel que fa a les ideologies autoritàries: la seva imatge més aviat degradada de la natura humana.

En qüestions de llibertat moral són més tolerants que no pas els Conservadors i els Indiferents.

18. Els dos tipus que hem anomenat TOLERANTS fan un camí comú en les escales LIM, PROE, DEM, OPT. La diferència rau que els Tolerants enfàtics puntuen més alt en l'escala TOL, tendeixen més al pessimisme religiós i menys a l'idealisme fanàtic.

19.- El tipus que hem anomenat Radical, és a dir l'emfàtic d'esquerres, presenta tal com era d'esperar les puntuacions més altes en les escales LIM., PROE., DEM. Tenim una nova mostra que l'escala DEM treu fonamentalment de l'escala F tendeix a mesurar l'autoritarisme conservador.

Són menys flexibles i presenten una tendència més alta a l'idealisme fanàtic i a l'optimisme religiós que els Tolerants enfàtics. És interessant de destacar aquest element de major creença en l'ideal per part dels Radicals d'esquerra que comporta un cert optimisme.

20.- L'aspecte més rellevant que cal destacar del Tipus Conservador, a part del seu conservadorisme en temes econòmics i de costums, és la seva elevada tendència a l'optimisme tant en l'optimisme general com en l'optimisme religiós.

21.- Destaquem del tipus INDECIS les seves baixes pun-

tuacions en les escales DEM., OPT. i TOL.

22.- La relació entre la tipologia d'actituds i la identificació política serveix tant per mostrar la consistència interna dels tipus a efectes d'utilització posterior com per fer-nos veure empíricament quina és la síndrome d'actituds de cada identificació i/o de cada opció política, la qual cosa té un interès teòric important i, malgrat que no és l'objectiu d'aquesta recerca, és interessant i nou.

23.- L'estructura percentual pel que fa als diferents tipus dels que s'identifiquen amb la Dreta Conservadora, la Dreta moderada i El Centre és pràcticament la mateixa. Tenen la moda en el tipus Conservador i percentatges elevats en l'Indecís i l'Autoritari. És interessant de constatar aquesta equivalència en la síndrome d'actituds entre els que s'identifiquen amb aquestes tres opcions polítiques.

24.- En el mateix sentit hi ha una semblança molt forta entre els que s'identifiquen amb l'esquerra comunista i els que ho fan amb l'extrema esquerra. Ambdós tenen la moda en el tipus Radical emfàtic, la segona freqüència correspon al tipus Tolerant emfàtic i presenten percentatges baixíssims en el tipus indecís o en el Conservador i Autoritari.

25.- Els que s'identifiquen amb l'esquerra socialista presenten una distribució pel que fa als tipus pràcticament igual a la mitjana global i per tant no forneixen una tendència clara. Una lleugeríssima tendència fa coincidir més el tipus tolerant amb aquesta opció política.

L'explicació que suggerim al text és que l'increment de l'opció socialista al acostar-se les eleccions de 1982 fa que aquesta identificació conjuntural sigui menys definida actitudinalment.

26.- No hi ha cap opció que tendeixi a concentrar l'op

ció "Autoritari". Val a dir que entre els universitaris no es troba pràcticament la identificació d'extrema dreta que és la que li correspondria més teòricament. L'anàlisi del tipus Autoritari ítem per ítem ha mostrat una certa inconsistència interna, com si coexistissin dos tipus dintre d'ell. Això no obstant ens ha donat uns resultats coherents tant al relacionar-lo amb les escales d'actitud com al veure els ítems que més el caracteritzava.

Fet i fet, la validació o la consistència interna del tipus Autoritari presenta dificultats amb les dades de què disposem.

27.- Pel que fa a la identificació religiosa podem observar la mateixa inconsistència i falta de claretat en el tipus autoritari.

28.- El tipus Conservador es nodreix fonamentalment de creients entre els quals els catòlics practicants són un percentatge molt elevat.

29.- El tipus Indecís està format principalment per creients però amb un predomini dels No practicants.

30.- Tal com passava amb els indicadors polítics el Tipus Tolerant presenta una síndrome actitudinal poc diferenciada. Igual passa amb el tipus Autoritari que en el cas de la religió no presenta diferència amb el tipus tolerant mentre que amb altres qüestions són radicalment diferents.

31.- El tipus tolerant emfàtic es caracteritza per l'elevat percentatge de catòlics no practicants i d'agnòstics.

32.- El tipus radical emfàtic presenta el percentatge més alt en els Ateus, i un de més alt que la mitjana en els agnòstics i pràcticament ningú en la categoria dels catòlics practicants.

33.- La carrera de magisteri és una de les que manifesta un predomini més gran de dones.

Les dades de què disposem ens fan pressuposar que el procés de feminització es va incrementant amb el pas del temps i que és paral·lel al procés d'urbanització.

34.-Els estudiants de magisteri tendeixen a tenir un estatus social més baix que la majoria d'altres carreres universitàries. Aquesta procedència social es dóna sobretot en els homes, pels quals aquesta carrera és una de les que constitueix una porta d'entrada a la universitat dels sectors de la classe treballadora que hi arriben. Les dones, en canvi, presenten un estatus més semblant a d'altres carreres com Lletres.

35.- La mostra ens forneix una nova constatació del paral·lel entre estatus social i origen geogràfic, per això Magisteri com una de les carreres on l'estatus social tendeix a ser més baix ens forneix una tendència a un nombre relatiu més alt de fills d'immigrants ja sigui del centre-nord d'Espanya ja sigui del Sud.

36.- El nivell de coneixement i d'ús de la llengua catalana és superior a l'Escola de Magisteri que als altres Centres de la Universitat.

37.- L'Escola de Magisteri funciona amb dos torns, un de matí i un de vespre que presenten característiques significativament diferenciades. Els alumnes de vespre tendeixen a ser més grans, d'un estatus social més baix, i amb una presència masculina més elevada.

38.- La carrera de Magisteri ens apareix en el conjunt de carreres amb un percentatge més elevat d'estudiants amb motivació directament vinculada als estudis i a la professió.

Contrasta amb les carreres de Ciències i de Lletres que

que són les que es caracteritzen per un gran nombre d'estudiants no directament motivats; en el cas de Ciències amb un predomini de l'elecció substitutiva mentre que en el cas de Lletres amb un predomini de la indefinició.

En el primer cas deu ser degut al nombre d'estudiants que elegeixen Ciències a l'especialitat de biològiques perquè han estat rebutjats de Medicina; en el segon cas la mateixa carrera de Lletres i l'àmplia presència femenina expliquen els resultats. Ens interessa remarcar-los perquè es tracta de dues carreres a les quals ens referirem en relació a les hipòtesis centrals de la nostra recerca.

39.- La seqüència de valors més triada en el cas de Magisteri és la següent: Altruisme, Creativitat, Promoció.

Té interès ressaltar que els estudiants de Lletres tendeixen a escollir més en primer pla la creativitat i també la poca importància donada pels alumnes de Magisteri a la promoció individual.

40.- La carrera de Magisteri ocupa un dels últims llocs pel que fa a les bones notes que van tenir els estudiants en els seus estudis mitjans. Les carreres amb més bones notes a l'ensenyament mitjà acostumen a disminuir el nivell de notes a la Universitat, cosa que no passa a Magisteri.

Probablement podem interpretar que es tracta d'una carrera percebuda sense massa dificultat i que a la pràctica no l'ofereix realment.

41.- Pel que fa a l'interès que tenen per l'ensenyament els nostres estudiants universitaris tenim els resultats següents:

- Els estudiants de Lletres són els més interessats per la docència i els de medicina els menys.
- La Formació Professional és el nivell d'Ensenyament que

menys interès desperta entre els universitaris, la qual cosa expressa la imatge degradada que sobre aquest nivell tenen els universitaris.

42.- Els estudiants de Lletres i els de Ciències són els que més s'interessen per l'ensenyament mitjà.

Fer de mestre a l'ensenyament general bàsic presenta un baixíssim nivell d'interès, àdhuc entre els alumnes de ciències i Lletres.

43.- Ciències i Lletres són les úniques carreres on es percep un grau relativament elevat de probabilitats de dedicar-se a l'ensenyament, tot i això l'elecció de la carrera amb una intenció definida de dedicar-se a l'ensenyament només es dona practicament entre els estudiants de Lletres.

44.- Comparant els actuals estudiants de Magisteri amb els mestres en exercici alguns anys endarrera sembla que es pot concloure, almenys hipotèticament donades les característiques de la mostra, que s'ha incrementat notablement el nombre d'individus que elegeixen aquests estudis perquè els interessen professionalment. Han desaparegut els individus, sobretot nois d'altres regions o nacionalitats de l'estat, que escollien magisteri com un canal de promoció o per pressions familiars.

Es realitza, doncs, plenament, una coincidència entre la imatge social de la mare-mestre i les expectatives de les nòies dels sectors menys acomodats de les classes mitjanes o dintre dels acomodats d'aquelles amb una trajectòria de menys rendiment acadèmic.

45.- A través de diversos indicadors hem pogut constatar empíricament que Pre-escolar i Primera Etapa són dues especialitats més centrades en el nen mentre que Ciències, Filològiques i Socials són més centrades en la matèria.

La motivació directament dirigida a la carrera de Magisteri és molt més generalitzada en el cas de les primeres especialitats; en les segones els percentatges d'indefinició són molt més elevats.

Les diferències entre els dos tipus d'especialitats es noten àdhuc en el rendiment acadèmic previ dels seus estudiants. Les especialitats centrades en la matèria recullen alumnes amb millors notes i amb més interès per l'estudi que les especialitats centrades en el nen. Destaca l'especialitat de Filològiques d'una banda com aquella que obté el nombre més alt d'indecisos respecte al Magisteri i de l'altra perquè és la que recull estudiants amb millor expedient acadèmic en l'ensenyament mitjà.

En definitiva, l'actual configuració en especialitats o fereix una imatge que és percebuda pels estudiants, més enllà de les declaracions de principi sobre la complexitat de la carrera d'ensenyant.

46.- En general els alumnes de magisteri es mostren identificats amb la feina i amb els estudis i àdhuc els que més en dubten tornarien a escollir la carrera si haguessin de tornar a començar. També aquí les especialitats on és més generalitzada la identificació i la percepció subjectiva de l'encert en els estudis són les centrades en el nen més que no les centrades en la matèria.

47.- Un nombre molt elevat d'estudiants s'ha plantejat la possibilitat de continuar estudis universitaris un cop acabada la carrera.

També en aquest tema hi ha diferència entre les especialitats centrades en els nens i les centrades en la matèria. Aquestes darreres presenten una tendència superior a ampliar estudis que les primeres. Encara que la motivació prioritària és

en ambdós casos el perfeccionament professional de cara a l'exercici de mestre, en les especialitats centrades en la matèria es dóna un nombre de casos significatiu que vol ampliar estudis per dedicar-se a altres nivells d'ensenyament.

48.- Amb totes les limitacions que en el text s'expliquen respecte als indicadors utilitzats, els resultats ens mostren palesament que els estudiants universitaris tendeixen a percebre més generalment l'Escola que la Família com una institució repressiva i autoritària. L'únic indicador que obté percentatges elevats de repressió familiar és el que fa referència als jocs sexuals a l'adolescència.

Aquests resultats es tradueixen que hi ha una tendència a guardar millor record de la infantesa familiar que de l'escola. Val a dir, que d'acord amb alguns autors, podrien funcionar mecanismes idealitzadors de les relacions familiars i escolars amb la infantesa.

49.- El tipus d'escola més freqüenta pels estudiants de magisteri és la religiosa, que al seu torn apareix com aquell tipus que més control exerceix sobre els seus clients.

Cal dir, però, que el context escolar que apareix en el treball és molt tradicional tant pel que fa als mètodes pedagògics com a les formes de gestió. Només l'escola activa destaca respecte les altres i a ella tendeixen a assistir alumnes de més estatus.

L'escola estatal no sembla més autoritària que els altres tipus d'escola llevat com hem dit de l'escola activa.

50.- Al voltant de la meitat de la mostra considera que llurs pares s'identifiquen amb opcions de dreta o de centre, i una tercera part amb opcions d'esquerres.

Una gran majoria de pares són, segons l'apreciació de llurs fills, creients. Les dones tendeixen a ser més practi-

cants que els homes. Els ambients polítics i religiosos dels estudiants no difereixen sensiblement segons la facultat i escola llevat del cas de la Facultat de Medicina que presenta un context familiar més conservador políticament i més religiós.

51.- No podem pas concloure que els alumnes de Magisteri en relació als de les altres Facultats o Escoles percebin llur infantesa com a més controlada, però tampoc podem concloure, ni de bon tros, el contrari. Els estudiants de Magisteri es troben sempre entre les sub-mostres on hi ha un nombre més gran que percep un control superior o una relació escolar autoritària. Aquesta última relacionada amb tota probabilitat amb l'assistència a l'escola religiosa.

52.- Hi ha una relació entre la percepció d'opcions més dretanes per part dels pares i l'estatus social més elevat.

Igualment les famílies de més estatus són percebudes com a més religioses, la qual cosa no ve expressada pel pes de les categories extremes, agnòstics i ateus, sinó entre els practicants i no practicants, els primers corresponents als estatus elevats.

53.- Les dones se senten més controlades que els homes de cara a prendre decisions en el context familiar. No hi ha en canvi, cap diferència entre la percepció de l'autoritarisme patern segons el sexe.

Els homes tendeixen a ser més els que perceben com a autoritària la relació amb els mestres a l'escola elemental.

Les dones que perceben més control en les decisions tendeixen a ser filles d'autònoms o treballadors manuals. Sembla, doncs, que les noves capes mitjanes són més liberals en el tracte amb llurs fills.

La categoria social dels fills de quadres és la que pre

sentia uns percentatges més elevats de percepció de la relació familiar com a més autoritària. Més elevada encara en el cas dels homes. El sol fet que l'autoritarisme patern a la infantesa i el control de les decisions adultes no es presenti en les mateixes categories socials ens fa adonar d'un fet important: les dues coses no van neccessàriament juntes o almenys no es perceben com a tals.

Els resultats anteriors s'arrodoneixen o es compliquen si tenim en compte que els fills de quadres són els que percebeixen com a menys autoritàries les relacions escolars, contràriament al que passa amb els fills de treballadors manuals.

La coexistència de situacions contradictòries en les diferents categories socials en fa adonar de la complexitat del tema i de la dificultat d'estudiar-lo estadísticament a partir d'una enquesta per qüestionari.

54.- Destaca el nombre elevat d'universitaris que es desinteressaren explícitament de donar la seva opció de vot i el també elevat nombre dels que no volgueren respondre la pregunta.

Entre els que van contestar, les opcions d'esquerra predominen sobre les de dreta.

La diferència entre unes eleccions al Parlament de Madrid i al de Catalunya confirmen les tendències apuntades repetides vegades sobre l'increment del vot a partits percebuts com a més "catalanistes" en el cas de les segones.

55.- Des del punt de vista polític l'Escola de Magisteri queda situada entre les que tenen una tendència superior a les opcions radicals políticament dintre de la mostra dels centres enquestats, entre els quals la Facultat de Medicina ocupa el pol oposat.

56.- El torn del vespre de l'Escola de Magisteri presen

ta una tendència significativament superior al radicalisme polític que el torn del matí. L'especialitat de Ciències Socials, coherentment amb d'altres estudis, apareix com la més radical políticament enfront de la de Pre-escolar que és la més conservadora.

57.- Les diferències segons l'origen social dels alumnes no són gaire marcades tot i que es mouen en la direcció esperada.

Tampoc el sexe dels estudiants presenta diferències importants segons opcions polítiques.

58.- Comparant el nivell de creences religioses dels estudiants de Magisteri amb els mestres en actiu l'any 1976 podem observar com el nivell de creences ha disminuït i per tant ha baixat el nivell de seguretat en la fe en diverses creences de la religió catòlica. En definitiva el procés de secularització s'ha manifestat també entre els mestres.

59.- Les diferències entre els nivells de religiositat entre els diferents centres universitaris no són importants.

Segons els torns a l'escola de Magisteri el nivell de religiositat del matí és superior al del vespre.

60.- La percepció que els fills tenen de la identificació política del seu pare i de la seva mare és pràcticament la mateixa; en canvi a nivell religiós, el nombre de mares percebudes com a catòliques practicants és superior al nombre d'homes.

61.- Hom pot constatar palesament la influència de la família en la determinació de les actituds polítiques dels fills però es dóna també una forta tendència a evolucionar cap a l'esquerra. En definitiva, quan una família és de dretes o de centre hi ha probabilitats que els fills també ho siguin però n'hi ha més que siguin d'esquerreres. Quan una família és

d'esquerres no hi ha pràcticament cap probabilitat que els fills siguin de dretes. A més a més, com més esquerrana és l'opció dels pares més probabilitats que encara ho sigui més la dels fills.

62.- També constatem la influència de la família en les actituds religioses dels fills tot i comprovar igualment un procés de secularització inter-generacional. Tot i això es dona una diferència significativa en les qüestions religioses en relació a les polítiques. Mentre que era molt poc probable que els fills manifestessin tendències més dretanes que els pares és més probable trobar fills creients de pares no creients.

63.- Les dones tendeixen molt més que els homes a no emfatitzar les respostes i fins i tot a triar l'opció central completament indefinida. Lògicament el nombre relatiu d'homes és superior en les dues categories emfàtiques amb contingut social, però això no passa en la categoria que hem anomenat "tolerants emfàtics" en la qual els homes i les dones són el mateix nombre. És a dir, que les dones són emfàtiques en tot cas quan afirmen valors liberals amb menys contingut social.

64.- L'anàlisi de la Tipologia segons l'origen social no presenta resultats rellevants, en tot cas funciona en general segons les expectatives.

65.- El conjunt de dones de la mostra apareixen com a més autoritàries, més intolerants i més rígides que els homes. No hi ha cap diferència en canvi pel que fa al Pessimisme.

Aquests resultats posen en qüestió alguns aspectes relatius a la blanesa mental de les dones.

Realitzada una anàlisi multivariada per centres veiem que l'afirmació anterior no es compleix pas en tots els centres i consegüentment és una característica molt remarcable

de l'Escola de Magisteri.

66.- No hi ha cap relació entre l'edat i la Tolerància, l'Optimisme i la Flexibilitat.

Per contra els joves tendeixen a ser més autoritaris que els grans, i amb una diferència molt marcada. Hem de recordar la component lligada al conservadorisme de l'Escala que mesura l'autoritarisme.

67.- Hi ha una relació entre l'origen social i l'autoritarisme: a més estatus més autoritarisme. Aquesta relació no es dóna amb les altres tres escales, en tot cas l'Optimisme i la Flexibilitat són atributs dels fills dels quadres superiors.

68.- Les relacions entre la Tipologia d'actituds i els indicadors de la situació de la infantesa pel que fa a l'autoritarisme no forneixen resultats gaire clars.

La relació més significativa i interessant és la que ens mostra que hi ha una associació entre percepció d'un ambient de molta religiositat i de forta pressió moral a la infantesa i el pertànyer de gran al tipus Conservador. Contràriament el tipus radical s'associa als ambients menys rígids moralment, menys controlats. En aquest cas es mostra més important la manca de pressió moral que la mateixa religiositat, i l'ambient tolerant en la presa de decisions que el mateix autoritarisme patern.

69.- L'anàlisi de la relació entre l'escola i la tipologia ens suggereix alguna conclusió que més que demostrada queda com a hipòtesi de treball. La influència de l'escola apareix com molt inferior a la de la família. Els continguts socials de les actituds van lligats més aviat a la família i a l'estatus. Un ambient escolar més liberal, s'associa en tot cas amb la Tolerància, l'Optimisme o la Flexibilitat.

Tant en ambients escolars molt controlats, com en els que no ho són es poden donar els tipus Radicals, ja que de pèn més aviat de les condicions familiars.

70.- L'anàlisi multivariada ens ha ofert la següent cadena de situacions que juntes generen un increment de la categoria "Indecissió". Ser dona, filla d'immigrants, tenir poc control familiar i anar a una acadèmia.

71.- La dimensió Optimisme-Pessimisme presenta un comportament diferent de les altres tres escales relacionades amb la dimensió d'autoritarisme general: Els ambients més religiosos i més moralitzants tendeixen a produir actituds més Optimistes.

Contràriament, al disminuir la religiositat familiar, el rigor moral en la infantesa, i el grau de control en la presa de decisions actuals tendeixen a elevar-se els puntatges de Tolerància, Flexibilitat i Democratisme.

Una única excepció en el cas del democratisme pot ser explicada per la relació d'aquesta mesura amb el conservadorisme.

L'indicador sobre relacions paterno-filials en la direcció de l'autoritarisme no forneix resultats clars, la qual cosa podria ser interpretada en el sentit adornià, és a dir, la dificultat de caracteritzar negativament les relacions paterno-filials producte d'una idealització d'aquestes.

72.- L'Escola de Magisteri presenta una distribució molt semblant a la Facultat de Lletres, pel que fa als Tipus ideològics, això no obstant el nombre relatiu d'Indecisos és molt superior a Magisteri; aquesta diferència és compensada a Lletres per l'increment dels Tolerants Emfàtics.

L'Escola de Magisteri també es distingeix per tenir un nombre relativament més elevat de Radicals, la qual cosa és

deguda fonamentalment al torn de vespre.

73.- Ciències i ATS destaquen pel nombre d'Indecisos que no sembla que es pugui explicar només pel sexe i la Facultat de Medicina pel nombre elevat de Conservadors.

74.- Els primers del matí de l'Escola de Magisteri destaquen pel percentatge de Conservadors, mentre que els segons i tercers destaquen pels Tolerants emfàtics.

Al vespre, en canvi, destaquen els primers pels Tole-rants emfàtics i els segons i tercers pels Radicals.

75.- Tenint en compte només als alumnes del matí l'es-pecialitat de Ciències Socials es caracteritza pel nombre més elevat de Radicals; L'especialitat de Ciències es caracteritza pel nombre superior d'Indecisos i les de Pre-escolar i Pri-mera Etapa pel nombre més elevat de Tolerants Emfàtics.

76.- Magisteri i Lletres presenten percentatges signi-ficativament més baixos en Autoritarisme que Medicina, Cièn-cies, Infermeria, i Econòmiques. Les dues carreres relacio-nades amb la docència no apareixen pas com a més autorità-ries a partir d'aquesta mesura lligada al conservadorisme.

77.- L'Escola de Magisteri recull persones més intole-rants que d'altres carreres, en concret i comparant amb la més pròxima, la Facultat de Lletres presenta una tendència superior a la Tolerància.

Medicina i Ciències presenten una tendència superior a la Rigidesa, però Lletres tendeix a ser més flexible que Ma-gisteri.

No és certa, doncs, la hipòtesi que diu que la carre-rra de Magisteri atreu persones amb unes tendències a l'auto-ritarisme més que altres carreres. Això no obstant és relle-vat per la hipòtesi que entre dues carreres encarrilades cap a l'ensenyament com són Magisteri i Lletres, aquesta última

atregui a alumnes més flexibles i tolerants.

78.- És significatiu que el torn de vespre presenti una tendència alta en democratisme conseqüent amb la caracterització que hem fet d'aquest torn, això no es tradueix en una tendència a la Flexibilitat i la Tolerància relativament considerades sinó tot el contrari.

La tendència a la intolerància i a la Rigidesa dintre dels estudiants de Magisteri és deguda principalment a les dones.

79.- L'especialitat de Pre-escolar es caracteritza pel seu Optimisme, que es degut principalment als alumnes de vespre, els quals presenten una alta puntuació de democratisme que contrasta amb la tendència a la Rigidesa i a la Intolerància.

80.- L'especialitat de Primera Etapa no presenta cap puntuació extrema. Globalment presenta una tendència al democratisme a causa dels alumnes de la nit i curiosament a la Flexibilitat a causa dels del matí.

La seqüència dels mestres de la nit és la mateixa que els de Pre-escolar: Anti-autoritaris, Optimistes, Intolerants i Rígid.

81.- El Pessimisme reñatiu és la característica més sobresortint de l'especialitat de Filològiques.

L'especialitat de Socials es caracteritza pel seu Democratisme contràriament a l'especialitat de Ciències, que es caracteritza per la seva tendència a l'Autoritarisme a causa fonamentalment dels alumnes del matí.

82.- La relació entre interès per la docència i actituds autoritàries entre estudiants universitaris no de l'Escola de Magisteri no ofereix uns resultats transparents.

En principi, l'interès pel BUP i una intenció definida

cap a la docència no comporta ni més rigidesa, ni més autoritarisme ni més intolerància.

83.- Un resultat en la direcció de la hipòtesis seria el següent: Els alumnes interessats a ensenyar EGB presenten una tendència a l'Autoritarisme i a la Rigidesa. Aquests resultats són molt clars en els alumnes de la Facultat de Lletres.

84.- No hi ha cap diferència significativa si relacionem interès, probabilitat d'ensenyar i actituds relacionades amb l'autoritarisme. Una hipòtesi sobre la incidència de la frustració no queda confirmada.

85.- La relació entre identificació professional i increment de les tendències relatives a l'autoritarisme general no resulta del tot clara. Hi ha indicis interessants de la seva importància en la relació de la hipòtesis.

Els alumnes que consideren que no han encertat la professió són menys autoritaris i més flexibles. En la mateixa direcció els alumnes que no estan segurs de si tornarien a escollir magisteri presenten una tendència a la Flexibilitat.

Realitzada l'anàlisi multivariada la tendència a la Flexibilitat dels que no han encertat la professió es manté tant si repetirien la carrera com si no.

Fet i fet sembla que la hipòtesi de Barbagli i Dei té alguna consistència si més no en el sentit que els alumnes més flexibles no s'adapten a la carrera de mestre i consideren que no han encertat.

Del conjunt dels conceptes utilitzats sembla que la Flexibilitat ha mostrat ser molt interessant de cara a la professió de Magisteri.

B I B L I O G R A F I A

- 1
2 ADORNO, T. W., FRENQUEL-BRUNSWIK, E., LEVINSON, D. J. ; SANFORD, R. N. "The Authoritarian Personality." New York: Harper, 1950
- 3
4
5 ALEXANDRE, V. "Les exelles d'attitudes." Paris: Editions Universitaires, 1971
- 6
7
8 ALTEMEYER, B. "Right-Wing Authoritarianism." Winnipeg: The University of Manitoba Press, 1981
- 9
10
11 ALVARO, M., DENDALUCE, I., MUNOZ-REPISO, M., PEREZ, G. "Los estudiantes españoles y los valores democraticos. Estudio empirico sobre la socializacion politica." Madrid: M.E.C., Subdireccion general de Investigacion y ciencia, 1981
- 12
13
14
15 ANOEL, C. "El desentvolupament del comportament psicomotor dels nens" Barcelona: Reforma de l'Escola, 1980
- 16
17
18
19 AUTORS DIVERSOS "Refent l'Escola" Perspectiva Escolar, 1976, B i 9
- 20
21
22 AYERS, J. B. "Authoritarianism and Teacher Effectiveness" Report-Research, ED 237495 nov. 1983
- 23
24
25 BAUDELLOT, CH. i ESTABLET, R. "L'Ecole capitaliste en France." Paris: Maspero, 1971
- 26
27
28 BAYES, R. "Una introduccion al metodo cientifico en psicologia." Barcelona: Fontanella, 1974
- 29
30
31 BAYES, R. "Eysenck, Pinillos y un proyecto que nunca se convirtio en realidad." Analisis y Modificacion de la conducta. 1979 5 (10), 415-428
- 32
33
34 BERELSON, B., LAZARSELD, P. F. I MC. PHEE, W. N. "Voting." Chicago: Univ. of Chicago Press, 1954
- 35
36
37 BERGER, I. i BENJAMIN, R. "L'Univers des instituteurs". Paris: Ed. Minuit, 1974
- 38
39
40 BERGER, I. "Psicosociologia de los enseñantes" en DEBESSE M. i MILARET G. "Aspectos sociales de la educacion". Barcelona: Dikos-Tau, 1976, pag. 147-167
- 41
42
43 BERNHARDSON, C. S. i FISHER, R. J. "Personality correlates of Dogmatism: Methodological Problems". Journal of Consulting and Clinical Psychol. 1970, 34, 449
- 44
45
46 BETHELEIM, B. i JANDWITZ, M. "Cambio social y prejuicio". Mexico: F.C.E., 1975
Primera edicio: 1950
- 47
48
49 BOHRNSTEDT, G. W. "Evaluacion de la confiabilidad y Validez en la medicion de las actitudes". en SUMMERS, G. F. "Medicion de actitudes". Mexico: Trillas, 1978. Primera Edicio, 1971
- 50
51
52
53 BOSHIER, R. i THOM, E. "Do Conservative Parents nurture Conservative Children" Social Behavior and Personality. 1973 1 (2) pag. 108-110
- 54
55
56 BRAND, Ch. "Personality and Political Attitudes", a RICHARD L. Ed. Dimensions of Personality. Papers in Honour of H. J. Eysenck. Oxford: Pergamon Press, 1981
- 57
58
59
60 BARBAGLI M., DEI, M. "Le Vestali della classe media" Bologna: Il mulino, 1969

- BROWN, R. "Psicologia Social". Mexico: Siglo XXI, 1972. Primera edicion 1965
- BUNTING, C. E. "Dimensionality of Teacher Education Beliefs". Journal Experimental Education, 1984, 52 (4) pp. 195-198
- BUSCH, D. F., CALLAGUER, B. J. i WEINER, W. Patterns of Authoritarianism between Generations". The Journal of Social Psychol., 1982, 116, pp. 91-97
- CAMPELL, A., GURING, G. i MILLER, W. E. "The voter decides". Evanston, Ill.: Row Peterson, 1954
- CATELL, R. B. "Clinical versus Statistical Measures of Teaching Ability" Journal of Educational Research, 1948, 41, 718-719
- CATELL, R. B. "Handbook of Multivariate Experimental Psychology". Chicago: Rand McNally, 1966
- CATELL, R. B. i KLINE, P. "The Scientific Analysis of Personality and Motivation". New York: Academic Press, 1977
- COULTER, A. "An Experimental and Statistical Study of the Relationship of Prejudice and certain Personality Variables". Tesis Doctoral University of London Lib. 1953
- CRONBACH, L. J. "Coefficient Alpha and the internal Structure of Test" Psychometrica, 16, 297-334
- CHONG, G. S. i WADEN, E. P. The relationship between teachers' experimental and dogmatic attitudes, and their pupils' self-concept. Alberta Journal of Educational Research, 1978, 24(2), 121-125
- CHILD, D. "The Essentials of Factor Analysis". London: Holt, Rinehart and Winston, 1979. Primera Edicio 1970
- CHRISTENSEN, C. M. "A Note on "Dogmatism and Learning"" ". Journal of Abn. and Social Psychol., 1963, 66, 73-75
- CHRISTIE, R. Eysenck's treatment of the Personality of Comunist". Psychol. bulletin, 1956, 53, 411-430
- CHRISTIE, R. "Some Abuses of Psychology". Psychological Bulletin, 1956 53, 439-451
- CHRISTIE, R. i GEIS, F. L. "Studies in Machiavellianism". New York: Academic Press, 1970
- DARDER, P. i COMELLAS, J. "L'Educacio democratica a l'Escola." Perspecti-va escolar, 1984 (87) 2-6
- DAVIS, A. "Socialitization and Adolescent Personality" a NEWCOMB, T. M. i HARLEY, E. L. (comps) "Reading in Social Psychology". New York: Holt, 1947
- DEBESSE, M. i MILARET, G. "La funcion docente." Barcelona: Oikos-tau, 1980
- DECONCHY, J. P. "L'Ontodoxie Religieuse. Essai de logique psychosociale". Paris: Ed. Ouvrieres, 1971
- DECONCHY, J. P. "Psychologie Sociale. Systemes sociaux et Ideologies"

Quaderns de Psicologia, 1982 II, 23-50

- DE DOMINI P. I GRASSO, M. "Il problema della formazione psicologica degli insegnanti: Alcune considerazioni sull' influenza di atteggiamenti di Dogmatismo". Riv. Psicol. Ital., 1977, 71(1-2), 47-59
- DEWEY, J. "The Child and the Curriculum". Chicago: University of Chicago Press, 1902
- ELMORE, R.F. i ELLETT, CH. D. "A Canonical Analysis of Personality Characteristics, personal and teaching practices Beliefs, and Dogmatism of Beginning Teacher Education Students". Journal of Experimental Education, 1978-79, 47(2), 112-117
- EAVES, L. J. i EYSENCK, H. J. "Genetics and the Development of Social Attitudes". Nature, 1974, 249(5454), 288-289
- ESTEVE, J. M. "Profesores en conflicto." Madrid: Narcea, 1984
- EYFERTH, K. "Aspectos tipologicos de la personalidad autoritaria." Conferencia pronunciada a Ingelheim el 1963. A E. SUBIRATS (Ed.) "Psicologia politica. Como tarea de nuestra epoca." Barcelona: Barral, 1971
- EYSENCK, H. J. "General Social Attitudes". The Journal of Social Psychol., 1944, 19, 207-227
- EYSENCK, H. J. "Primary Social Attitudes as Related to Social Class and Political Party". The British Journal of Sociology, 1951, 11(3) 198-209
- EYSENCK, H. J. "The Psychology of Politics". London: Routledge and Kegan Paul, 1954. Ed. castellana "Psicologia de la decision politica". Barcelona: Ariel, 1964
- EYSENCK, H. J. "The Psychology of Politics and the Personality Similarities between Facist and Communist". Psychol. Bull., 1956, 53, 431-438
- EYSENCK, H. J. "The Psychology of Politics: A Reply". Psychol. Bull., 1956, 53, 177-182
- EYSENCK, H. J. "Social Attitudes and Social Class". The British Journal of Social and Clinical Psychology, 1971, 10, 210 i ss.
- EYSENCK, H. J. i EYSENCK, S. B. G. "Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (Adult and Junior)". London: Hodder and Stoughton, 1975
- EYSENCK, H. J. "The Structure of Social Attitudes". The British Journal of Social and Clinical Psychology, 1975, 14, 323-331
- EYSENCK, H. J. i WILSON, G. D. "A Textbook of Human Psychology". Lancaster: M. T. P. Press Ltd., 1976
- EYSENCK, H. J. "Structure of Social Attitudes". Psychological Reports, 1976, 39, 463-465
- EYSENCK, H. J. "Sexo i Personalidad". Madrid: Catedra, 1982. Primera edicio anglesa 1976

- 1 EYSENCK, H. J. i EYSENCK, S. B. G. "Psychoticism as a Dimension of Personality"
2 London: Hodder and Stought, 1976
- 3 EYSENCK, H. J. i WILSON, G. D. (ED.) "The Psychological basis of Ideology".
4 Lancaster: M. T. P. Press Limited, 1978
- 5 EYSENCK, S. B. G., HUMPHERY, N. i EYSENCK, H. J. "The Structure of Personality
6 in Australian as Compared with English Subjects". The Journal of
7 Social Psychol., 1980, 112, 167-173
- 8 FEGURSON, L. W. "Primary Social Attitudes". Journal of Psychology, 1939,
9 8, 217-223
- 10 FEGURSON, L. W. "The Stability of the Primary Social Attitudes: I Religio-
11 nism and II Humanitarianism." Journal of Psychology, 1941, 12,
12 283-288
- 13 FEGURSON, L. W. "Socio-Psychological correlates of the Primary Attitudes
14 Scales. I Religiosism, II Humanitarianism." Journal of Social
15 Psychology, 1944 19 81-98
- 16 FERGUSON, L. W. "Primary Social Attitudes of the 1960s and those of the 1930s".
17 Psychological Reports, 1973, 33, 655-664
- 18 FERRER GUARDIA, F. "La Escuela Moderna. Postuma explicacion y alcance
19 de la ensenaza racionalista. (1912) Barcelona: Ed. Maucci, (s. d.)
- 20 FENELON, J. P. "Qu'est-ce que l'Analyse des Donnees? Paris: Lefonen, 1981
- 21 FERRIERE, A. "Transformemos la escuela". Barcelona: Publicaciones de la
22 fraternidad internacional de educacion, 1929
- 23 FISH, J. C. i O'REILLY, R. R. "Dogmatism and Tenure Status as Determinant
24 of Resistance toward Educational Innovation". Journal Experimental
25 Education, 1976 45 (1) 68-70
- 26 FRANKS, C. "An Experimental Study of Conditioning as related to mental
27 abnormality". Tesis Doctoral. Univer. London Lib, 1954
- 28 FRENKEL-BRUNSWIK, E. "Further Explorations by a Contributor to "The
29 Authoritarian Personality"". a CHRISTIE, R. i JAHODA, M. "Studies
30 in the Scope and Method of The Authoritarian Personality". New
31 York: Free Press, 1954
- 32 FROMM, E. "The Fear of Freedom". London: Routledge and Kegan Paul, 1980
33 Primera edicio inglesa, 1941
- 34 FROMM, E. "Sociopsicoanálisis del Campesinado Mexicano" Mexico: F. C. E.
35 1974 (primera edicio en ingles 1970)
- 36 FRUMKIN, R. M. "Dogmatism, Social Class, Values, and Academic Achievement
37 in Sociology." Journal of Educational Sociology, 1961, 34, 393-403
- 38 CALTUNC, J. "Teoria y metodos de la investigacion social". Buenos Aires:
39 Ed. Univresitarias, 1966
- 40 GARCIA CARRASCO, J. i VILLA SANCHEZ, A. "Lineas dominantes de investigacion
41 en el analisis de la funcion docente". En ESTEVE, J. M. "Profesores
42 en conflicto". Madrid: Narcea, 1984, 87-105
- 43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60

- 1 GARCIA SEVILLA, LL., PEREZ, J., TOBENA, A., TORRUBIA, R. i TRULLAS, R.
2 Psicoticismo: Predisposicion a los transtornos psicoticos".
3 7 Congreso Nacional de Psicologia. Santiago de Compostela, 1982
- 4 GARCIA SEVILLA, LL., MUNTANER, C. i BALADA, F. "El sistema electoral
5 vigent expressa fidalment l'opinio politica del nosttre pais".
6 Ciencia, 1983, 27, 40-47
- 7 CETZELS, J. W. i JACKSON, P. W. "The Teacher' s Personality and Characteris-
8 tics". A LARGE, N. L. (Ed.) "Handbook of research on Teaching"
9 Chicago: Rand McNally, 1963
- 10 CIMENO SACRISTAN, PEREZ GOMEZ "La Ensenanza, su teoria y su prac-
11 tica." Madrid: Akal, 1983
- 12 CINER, S. "L' Autoritarisme" a Gran Enciplopedia Catalana. Barcelona:
13 Ed. Enciclopedia catalana, 1970-1983
- 14 GOMEZ BARRUSELL, A. "El magisterio como profesion." Barcelona: Ariel,
15 1972
- 16 CONZALEZ ANLED, J. "El sistema educativo espanol." Madrid: Instituto
17 de Estudios Politicos, 1985
- 18 CONZALEZ, M. P. "La Educacion de la creatividad. Tecnicas creativas y cambio
19 de actitud en el profesorado". Tesis doctoral. Barcelona. Universi-
20 tat de Barcelona. Facultat de Psicologia i Ciencies de l'Educacio,
21 1981
- 22 GOUGH, H. G. "Studies of Social Intolerance: I Some Psychological and Sociolo-
23 gical Correlates of Anti-Semitism". Journal of Social Psychol., 1951
24 33, 237-246
- 25 GOUGH, H. G. "Studies of Social Intolerance: II A Personality scale for
26 anti-semitism". Journal of Social Psychol., 1951, 33, 247-255
- 27 GOUGH, H. G. "Studies of Social Intolerance: III Relationship of the Pr.
28 Scale to other Variables". Journal of Social Psychol., 1951, 33,
29 257-262
- 30 GOUGH, H. G. "Studies of Social Intolerance : IV Related Social Attitudes."
31 Journal of Social Psychology, 1951, 33, 263-269
- 32 CORSUCH, R. L. i CATELL, R. B. "Second Stratum Personality Factors Defined
33 in the Questionnaire Realm by 16PF". Multivariate Behavioural
34 Research, 1967, 2, 211-224
- 35 HANLEY, C. i ROKEACH, M. "Care and Carelessness in Psychology". Psychologi-
36 cal Bulletin, 1955, 53, 183-186
- 37 HARMON, F. S. "A Measurement of Authoritarian Attitude toward Discussion
38 Leadership". Quartely Journal of Speech, 1955, 41, 140-144
- 39 HARVEY, D. J., PRATHER, M. S., WHILE, B. J., ALTER, R. D. i HOFFMEISTER, J. K.
40 "Teacher's Belief Systems and Preschool Atmospheres". Journal of
41 Educational Psychology, 1966 57, 373-381
- 42 HORN, J. L. i MORRISON, W. L. "Dimensions of Teacher Attitudes". Journal of
43 Educational Psychology, 1965, 56, 118-125

- HUBERT, B. "Des echelles d'attitude en education". *Education Perman.* 1980, 56, 73-75
- HEWITT, J. K., EYSENCK, H. J. i EAVES, L. J. "Structure of Social Attitudes after Twenty-five Years: A Replication". *Psychological Reports*, 1977 40, 183-188
- HULL, C. L. "A Behavior System". New Haven, Conn.: Yale Univ. Press, 1952
- HYMAN, H. H. i SHEATSLEY, P. B. "The Authoritarian Personality. A Methodological Critique". A CHRISTIE, R. i JAHODA, M. "Studies in the Scope and Method of "The Authoritarian Personality"" New York: Free Press, 1954, pp. 50-102
- JACKSON, P. W. i STRATTNER, N. "Meaningfull Learning and Retention: Non Cognitive Variables". *Review of Educational Research*, 1964, 34, 513-529
- JAENSCH, E. R. "Der Gegentypus". Leipzig: J. A. Barth, 1938
- JAMES, W. "Pragmatism". New York: Logmans, Green and Co., 1907
- JAVALDY, F. "Introduccion al estudio del fanatismo". Barcelona: Universidad de Barcelona, 1984
- JONES, E. E. "Authoritarianism as a Determinant of First Impression Formation". *Journal of Personality*, 1954, 23, 107-127
- JONES, J. M. i RAY, J. J. "Validating the Schoolchildren's Attitude toward Authority and Authoritarianism Scales". *The Journal of Social Psychology*, 1984, 122, 141-142
- KEMPT, C. G. "Improvement of Critical Thinking in Relation to Open-Closed Belief Systems". *Journal of Experimental Education*, 1963, 31, 321-323
- KERLINCER, F. N. "The Attitude Structure of the Individual: A G-Study of the Educational Attitudes of professors and laymen". *Genetic Psychology Monographs*, 1956, 53, 283-329
- KERLINGER, F. N. "Progressivism and Tradicionalism: Basics Factors of Educational Attitudes". *Journal of Social Psychology*, 1958, 48, 111-135
- KERLINCER, F. N. i KAYA, E. "The Construction and Factor Anbalytic Validation of Scale to Measure Attitudes toward Education". *Educational and Psychological Measurement*, 1959, 19, 13-29
- KERLINGER, F. N. "Social Attitudes and their Criterial Referents: A Structural Theory". *Psychol. Rev.*, 1967, 74, 110-122
- KREMER, L. "Personal Characteristics of Teachers, Situational Variables and deliberations in the Process of Planning Instruction". *Research in Education*, 1981, 26, 21-30
- KRECH, D., CRUTCHFIELD, R. S. i BALLACHEY, E. L. "Psicologia Social". Madrid: Biblioteca Nueva, 1978
- KINSEY, A. C., POMEROY, W. B. i MARTIN, C. E. "Sexual Behavior in the Human Male". Philadelphia: Saunders, 1948

- 1 LOPEZ FEAL, R. "Modelo multidimensional metrico para la construccion
2 de una escala aplicada al estudio de la Personalidad Autoritaria."
3 Barcelona: Universidad de Barcelona. Dep. Psicologia experimental,
4 1979
- 5 LUNENBURG, F. C. i O'REILLY, R. R. "Personal and Organizational Influence
6 on Pupil Control Ideology." Journal Experimental Education, 1974
7 42(3), 31-35
- 8 LAZARSELD, P. F., BERELSON, B. i GAUDET, H. "The People's Choice"
9 New York: Duell, Sloan and Pearce, 1944
- 10 LEGER, A. "Les determinants sociaux des carrieres enseignantes". Rev.
11 Franc. Sociologie, 1981, XXII, 549-574
- 12 LESSING, E. E., BARBERA, L. i ARNOLD, B. "Teaching Nuns' Perceptions of White and
13 Black Pupils as a Function of Authoritarianism and other Factors".
14 Community Mental Health Journal, 1976, 12(2), 182-191
- 15 LEWIN, K., LIPPITT, R. i WHITE, R. "Patterns of Agressive Behavior in Experi-
16 mentally Created Social Climates". Journal of Social Psychology, 1939
17 10, 271-299
- 18 LINTON, T. E. "Achievement and Authoritarianism as Components of Socio-Cultu-
19 ral Factors". Alberta Journal of Educational Research, 1967, 13, 129-134
- 20 LIPSET, S. M. "Political Man". New York: Doubleday, 1960
- 21 LOBROT, M. "Pedagogia Institucional". Buenos Aires: Humanitas, 1974
- 22 MANEY, A. C. "The Authoritarianism Dimension in Student Evaluations of Facul-
23 ty". Journal of Educational Sociology, 1959, 32, 226-231
- 24 McLELLAND, D. C. "The Achieving Society". Van Nostrand: Pricenton N. J., 1961
- 25 MARTORELL, A. "Com realitzar practicament una escola nova." Barcelona:
26 E. El Mall, 1978
- 27 MARX, K. "Manuscritos: economia y filosofia." Madrid: Alianza Editorial,
28 1969 (primera edicio en alemany, 1944)
- 29 MASJUAN, J. M., CARBONELL, F., DARDER, P., FULLAT, O. "Posibilidades de
30 formacion acelerada para jovenes de 18 a 24 anos que hayan deja-
31 do la escuela a nivel primario." Barcelona: I. C. E. de la Univer-
32 sidad Autonoma, 1973
- 33 MASJUAN, J. M. "Els mestres de Catalunya". Barcelona: Nova Terra, 1974
- 34 MASJUAN, J. M., PINILLA DE LAS HERAS, E. i VIVES, J. "L'Educacio General
35 basica a Catalunya. Dades essencials per una politica educativa.
36 Barcelona: Blume, 1979
- 37 MENDEL, G., VOGT, Ch. "El manifiesto de la educacion". Buenos Aires: Siglo
38 XXI, 1978. Primera edicio fancesa, 1973
- 39 MENDUINA, A. "Como paga Espana a sus maestros." Barcelona: Avance,
40 1976
- 41 MILLER, A. H. i THOMPSON B. "The Utility of Social Attitudes Theory"
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54
- 55
- 56
- 57
- 58
- 59
- 60

Journal of Experimental Education, 1981, 49(3), 157-160

MILLON T. "Authoritarianism, Intolerance of Ambiguity and Rigidity under Ego and Task Involving Conditions". Journal of Abnormal and Social Psychology, 1957, 55, 29-33

MONES, J. "El pensament escolar i la renovacio pedagogica a Catalunya." Barcelona: La Magrana, 1977

MORRISON, A. i INTYRE, D. Mc., "Social Psychology of Teaching" Baltimore: Penguin Books, 1972

MOSCOVICI, S. "Society and Theory in Social Psychology." New York: Academic Press, 1972

MOWRER, O. H. "Learning Theory and Personality Dynamics" New York: Ronald Press, 1950

MUNNE, F. "Psicologias sociales marginadas. La Linea de Marx en la Psicologia social." Barcelona: Ed. Hispano Europea S. A., 1982

MUSGRAVE, P. W. "Sociologia de la Educacion." Barcelona: Hender, 1972

NEEL, A. F. "The Relationship of Authoritarian Personality to Learning: F Scale Scores Compared to Classroom Performance". Journal of Educational Psychology, 1959, 50, 195-199

NEILL, A. S. "Summerhill: un punto de vista radical sobre la educacion de los ninios". Mexico: F. C. E., 1974

NEWSOME, G. L. Jr. i GENTRY, H. W. "Logical Consistency, Values and Authoritarianism in a Sample of Public School Superintendents". The Journal of Teacher Education, 1963, XIV (4), 411-417

NIAS, D. K. B. "The Structuring of Social Attitudes in Children" Child Development, 1972, 43, 211-219

O'REILLY, R. i FISH, J. C. "Dogmatism and Tenure Status as Determinants of Resistance toward Educational Innovation". Journal of Experimental Education, 1976, 45(1), 68-70

OVEJERO, A. "Un estudio sobre el autoritarismo en una muestra de universitarios de Oviedo." Aula Abierta, 1983 39 215-238

PINILLOS, J. L. "Actitudes sociales primarias, su estructura y medida en una muestra universitaria espanola." Revista de la Universidad de Madrid, 1953, 7, 367-399

PINILLOS, J. L. "Analisis de la escala F. en una muestra espanola: estudio comparativo." Revista de Psicologia General y Aplicada, 1963 1155-1174

RAINA, T. N. "Authoritarianism and the Professional Attitudes of Indian Student-Teachers". Indian Journal of Applied Psychol. 1972, 9(1), 24-25

RAY, J. J. "The Development and Validation of a Balanced Dogmatism Scale". Australian Journal of Psychology, 1970, 22(3), 253-260

- 1 RAY, J. J. "Non Ethnocentric Authoritarianism". Australian and New
2 Zeland J. Sociology, 1972, 8, 96-102
- 3 RAY, J. J. "A New Balanced F Scale and its Relation to Social Class".
4 Australian Psychol., 1972, 7, 11p.
- 5 RAY, J. J. "Conservatism, Authoritarianism and Related Variables:
6 A Review and Empirical Study". a WILSON G. D. "The Psychology
7 of Conservatism". London-New York: Academic Press, 1973
- 8 RAY, J. J. "Do Authoritarians hold Authoritarian Attitudes".
9 Human Relations, 1976, 29
- 10 RAY, J. J. "Orthogonality between Liberalism and Conservatism".
11 The Journal of Social Psychology, 1980, 112, 215-218
- 12 RAY, J. J. "Authoritarian Tolerance". The Journal of Social Psychol.
13 1980, 111, 303-304
- 14 RAY, J. J. "Authoritarianism and Hostility". The Journal of Social
15 Psychology, 1980, 112, 307-308
- 16 RAY, J. J. i BOZER, R. S. "Authoritarianism and Eysenck's P Scale"
17 The Journal of Social Psychology, 1981, 113, 231-234
- 18 RAY, J. J. "Authoritarianism/Liberalism as Second Dimension of
19 Social Attitudes". Journal of Social Psychol., 1982, 117,
20 33-44
- 21 RAY, J. J. "Authoritarianism and Achievement Motivation in India".
22 The Journal of Social Psychol., 1982, 117, 171-182
- 23 RAY, J. J. i JONES, J. M. "Attitude to Authority and Authoritarianism
24 among Schoolchildren." The Journal of Social Psychology
25 119(2), 199-205
- 26 RAY, J. J. "Alternatives to the F. Scale in the measurement of
27 Authoritarianism: A Catalog". The Journal of Social Psychol.
28 1984, 122, 105-121
- 29 RAY, J. J. "Cognitive Styles and Authoritarianism: A Comment on
30 Rigby and Rump". The Journal of Social Psychology, 1984,
31 122, 283-284
- 32 RAY, J. J. "Achievement Motivation as a Source of Racism, Conservatism
33 and Authoritarianism." The Journal of Social Psychology, 1984
34 123, 21-28
- 35 RIAN, H. V. "Teacher Leadership and Pupil Reaction: Authoritarian-
36 Democratic Dimension Revised". Scandinavian Journal of Educa-
37 tional Research, 1969, 1, 1-15
- 38 RICHARD, L. "Dimensions of Personality. Papers in Honour of
39 H. J. Eysenck". Oxford: Pergamon Press, 1981
- 40 RIGBY, K. "Acceptance of Authority and Directiveness as Indicator
41 of Authoritarianism: A New Framework". The Journal of Social
42 Psychology, 1984, 122, 171-180
- 43 RICBY, K. i RUMP, E. E. "Attitudes toward Parents and Institutional
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60

1 Authorities During Adolescence". The Journal of Psychology,
2 1981, 109, 109-118

3 RIGBY, K. i RUMP, E. E. "Attitudes toward Authority and Authoritarian
4 Personalitu Characteristics". The Journal of Social Psychol.,
5 1982, 116, 61-72

6 RYANS, D. F. "Characteristics of Teachers". Washington: American
7 Council of Education, 1960

8 RODRIGUEZ GONZALEZ, A. i MENDEZ PAZ, C. "Las dimensiones genera-
9 les de las actitudes sociopoliticas en una muestra de univer-
10 sitarios espanoles." Analisis y modificacion de la conducta,
11 1983 9 87-110

12 ROE, A. "Psicologia de las Profesiones". Madrid: Marova, 1972

13 ROGERS, C. R. "El proceso de convertirse en persona". Buenos Aires:
14 Paidos, 1972

15 ROSE, J. S. i MEDWAY, F. J. "Measurement of Teachers Beliefs in their
16 Control over Student's Outcomes". Journal of Educational
17 Research, 1981, 74, 185-190

18 ROKEACH, M. i FRUCHTER, B. "A Factorialy Study of Dogmatism and re-
19 lated Concepts." The Journal of Abnormal an Social Psychol.,
20 1956, 53, 356-360

21 ROKEACH, M., MCGOVNEY, W. C. i DENNY, M. R. "A Distintion between Dogmatic
22 and Rigid Thinking". Journal of Abnormal and Social Psychol.,
23 1955, 51, 87-93

24 ROKEACH, M. i HANLEY, C. , "Eysenck's Tender-Mindedness Dimension:
25 A Critique. Psychological Bulletin, 1956, 53, 169-176

26 ROKEACH, M. "The Open and Closed Mind". New York: Basic Books, 1960

27 ROKEACH, M. "Beliefs, Attitudes and Values". San Francisco: Jossey-
28 Bass, 1968

29 ROKEACH, M. "The Nature of Human Values". New York: The Free Press,
30 1973

31 ROVIRA, J. "Modelo de construcción de Escalas Psiconetricas aplicado
32 a una escala de Autoritarismo en poblacion universitaria.
33 Tesis de Licenciatura, Universidad de Barcelona, Facultad de
34 Filosofia y Ciencias de la Educacion. 1980

35 RUBOVITS, P. C. i MAEHR, M. L. "Pygmalion Black and White". Journal of
36 Personality and Social Psychology, 1973, 29(2), 210-218

37 SELLTIZ, C., JAHODA, M., DEUISCH, M., COOK, S. W. "Metodos de Investiga-
38 cion en las relaciones sociales." Madrid: Rialp, 1969
39 (primera edicio en angles, 1959)

40 SHARMA, S. N. i SINGH, R. P. "A Study of Attitudes towards Modern
41 Aproach in Teaching". Indian Journal of Psychometry and Edu-
42 cation, 1972, 3(1), 29-33

43 SHAVER, J. P. i RICHARDS, H. E. "Open-Closed Mindedness of College
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60

Students in Teacher Education". Report of U. S. O. E. Logan
Utah: Bur. Education Research, 1968

SHAYER, J. P. i RICHARDS, H. E. "Open-Closed Mindedness and Inquiry-
Oriented Social Studies Methods Course." The Journal of
Educational Research, 1971, 65(2), 85-93

SHAYER, J. P., HOFMANN, H. P., RICHARDS, H. E. "The Authoritarianism
of American and German Teacher Education Students".
Journal of Social Psychology, 1971, 84(2), 303-304

STACEY, B. G. i GREEN, R. T. "Working-Class Conservatism: A Review
and an Empirical Study". The British Journal of Social and
Clinical Psychology, 1971, 10, 10-26

SUBIRATS, M. Introduccio a l'edicio castellana de BOURDIEU, P. i Pas-
seron, J. C. "La Reproduccion." Barcelona: Laia, 1977

SUBIRATS, M. "Ninos y ninas en la escuela: Una exploracion de los
codigos de genero actuales." Madrid: Seminario "Marx y la
Educacion", 1983

SUMNER, W. G. "Folkways". Boston: Ginn, 1906

REICH, W. "La Psicologia de masas del Fascismo." Mexico: Roca, 1973
(primera edicio en alemany 1934)

TAJFEL, H. "Grupos Humanos y categorias sociales". Barcelona:
Herder, 1984. Primera edicio anglesa, 1981

TORREGROSA, J. R. "La juventud espanola. Conciencia generacional y
politica." Barcelona: Ariel, 1972

THOMAS, D. R. "Conservatism, Authoritarianism and Child Rearing
Practices". The British Journal of Social and Clinical
Psychology, 1975, 14, 97-98

THOMAS, W. I. i ZNANIECKI, F. "The Polish Peasant in Europa and
America". Badger, 1918-1920

TOM D., COOPER, H. i McCRAW, M. "Influences of Student Background
and Teacher Authoritarianism on Teacher Expectations".
Journal of Educational Psychology, 1984, 76(2), 259-265

TOSI, D. J., GUARANTA, J. J. i FRUMKIN, R. M. "Dogmatism and Student
Teacher Perceptions of Ideal Classroom Leadership".
Perceptual and Motor Skills, 1968, 27(3, Pt. 1), 750

TORRUBIA R. "Personalitat, ansietat i susceptibilitat al castic:
Aplicacio de la Teoria de J. A. Gray als Humans".
Tesi Doctoral. Facultat de Lletres. Univresitat Autonoma
de Barcelona. Bellaterra, 1983

VACHIAND, R. B., STRAUSS, P. S. i SCHIFFMAN, D. C. "Personality correla-
tes of Dogmatism". Journal of Consulting and Clinical Psycho-
logy, 1968, 32, 83-85

VARELA, J. i ORTEGA, F. "El Aprendiz de maestro". Madrid: M. E. C., 1984

VAUGHAN, R. A. i KNAPP, R. H. "A Study in Pessimism." Journal of

Social Psychology, 1963 (59) 77-99

- VICTOR, J. B. "Peer Judgements of Teaching Competence as a Function of Field Independence and Dogmatism". *Journal of Experimental Education*, 1976, 44(3), 10-13
- WARD, R. G., CUNNINGHAM, C. H. i SUMMERLIN, M. L. "Personality Profiles and Dogmatism in Undergraduate Teacher Education Students". *Psychology in the Schools*, 1978, 15(1), 33-36
- WEISS, R. L., SALES, S. M. i BODE, Sh. "Student Authoritarianism and Teacher Authoritarianism as Factors in the Determination of Student Performance and Attitudes". *Journal of Experimental Education*, 1970, 38(4), 83-87
- WILSON, G. D. "The Psychology of Conservatism". London: Academic Press, 1973
- WILSON, G. D. i HYUN SOO Lee, "Social Attitudes Patterns in Korea". *The Journal of Social Psychol.*, 1974, 94, 27-30
- WILSON, G. D. "Manual for the Wilson-Patterson Attitude Inventory" Windsor, England: National Foundation for Educational Research, 1975
- WITTY, P. A. "The Teacher who has Helped me the Most". *Purdue Univ. Stud. Higher Educat.*, 1951, 76, 13-20
- WOLFE, M. L. i ENGEL, J. D. "Dimension of Opinion about Teacher Pupil Relations". *Journal of Experimental Education*, 1978, 46, 41-45
- YEE, A. H. i FRUCHTER, B. "Factor Content of the Minnesota Attitudes Inventory". *American Educational Research Journal*, 1971, 8, 119-133